

UNIVERZA V LJUBLJANI
BIOTEHNIŠKA FAKULTETA
ODDELEK ZA BIOLOGIJO

Lara KASTELIC

**ANALIZA MEDIJSKIH OBJAV O VOLKU
OD LETA 2008 DO LETA 2011**

DIPLOMSKO DELO
Univerzitetni študij

**MEDIA CONTENT ANALYSIS ABOUT WOLVES
FROM YEAR 2008 TO YEAR 2011**

GRADUATION THESIS
University studies

Ljubljana, 2013

Change happens by listening and then starting a dialogue with the people who are doing something you don't believe is right.

Jane Goodall

Diplomsko delo je zaključno delo Univerzitetnega študija biologije. Opravljeno je bilo na Katedri za ekologijo in varstvo okolja Oddelka za biologijo Biotehniške fakultete v Ljubljani.

Študijska komisija Oddelka za biologijo je za mentorja diplomskega dela imenovala prof. dr. Ivana Kosa.

Komisija za oceno in zagovor:

- Predsednik: prof. dr. Andrej BLEJEC
Nacionalni inštitut za biologijo
- Član: prof. dr. Rudi VEROVNIK
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za biologijo
- Član: prof. dr. Ivan KOS
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za biologijo

Datum zagovora:

Naloga je rezultat lastnega raziskovalnega dela.

Podpisana se strinjam z objavo svoje naloge v polnem tekstu na strani Digitalne knjižnice Biotehniške fakultete. Izjavljam, da je naloga, ki sem jo oddala v elektronski obliki, identična tiskani verziji.

Lara KASTELIC

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA

ŠD	Dn
DK	UDK 591.5:639.111.7:659.131.8(043.3)=163.6
KG	volk/ <i>Canis lupus</i> /mediji/SloWolf/analiza vsebine/mnenje javnosti/lovci, rejci drobnice, splošna javnost
AV	KASTELIC, Lara
SA	KOS, Ivan (mentor)
KZ	SI-1000 Ljubljana, Večna pot 111
ZA	Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za biologijo
LI	2013
IN	ANALIZA MEDIJSKIH OBJAV O VOLKU OD LETA 2008 DO LETA 2011
TD	Diplomsko delo (Univerzitetni študij)
OP	XII, 68 str., 2 pregl., 17 sl., 12 pril., 74 vir.
IJ	sl
JI	sl/en
AI	Odnos javnosti pomembno vpliva na uspeh naravovarstvenega upravljanja. To je še posebej pomembno v konfliktnih temah, kot je upravljanje s populacijami velikih zveri. V Sloveniji je izziv upravljanja z volkom (<i>Canis lupus</i>) problematika škod, ki jo povzroča na domačih živalih. Negativen odnos različnih interesnih skupin se lahko preko medijskih kanalov razširi na splošno javnost. Posredno to lahko vodi v izvajanje političnega pritiska na nosilce odločanja in zahtevo po višjih kvotah odstrela volkov. V letu 2010 je pričel potekati projekt SloWolf, katerega namen je raziskati življenje volka in izboljšati sobivanje z ljudmi, ki prihajajo z njim v konflikt. Rezultati projekta so bili objavljeni v različnih medijih. V diplomski nalogi smo proučevali vpliv projekta SloWolf na medijske objave, namenjene različnim interesnim skupinam. V obdobju od leta 2008 do leta 2011 smo z metodo analiza vsebine primerjali objave o volku, ki so bile namenjene splošni javnosti v časnikih Delo in Primorske novice, lovcem v reviji Lovec in rejcem drobnice v reviji Drobnica. Ugotovili smo, da se poročanje medijev, namenjeno različnim interesnim skupinam, med seboj razlikuje. Projekt SloWolf je vplival na poročanje medijev, saj se je po začetku projekta zmanjšalo število negativnih in neresničnih objav o volku. V času projekta se je v medijih povečalo število objav o biologiji volka.

KEY WORDS DOCUMENTATION

- DN Dn
- DC UDC 591.5:639.111.7:659.131.8(043.3)=163.6
- CX gray wolf/*Canis lupus* /media/SloWolf/content analysis/public opinion/ hunters, sheep breeders, general public
- AU KASTELIC, Lara
- AA KOS, Ivan (supervisor)
- PP SI-1000 Ljubljana, Večna pot 111
- PB University of Ljubljana, Biotechnical faculty, Departement of biology
- PY 2013
- TI MEDIA CONTENT ANALYSIS ABOUT WOLVES FROM YEAR 2008 TO YEAR 2011
- DT Graduation thesis (University studies)
- NO XII, 68 p., 2 tab., 17 fig., 12 ann., 74 ref.
- LA sl
- AL sl/en
- AB Attitude of general public affects the success of environmental management, especially in conflict situations as is the management of large carnivores. In Slovenia the biggest challenge of wolf (*Canis lupus*) management is sheep depredation. Negative attitude of different interest groups can spread through media channels to the general public. Indirectly this can create political pressure and demands for higher culling. In year 2010 a project about wolves in Slovenia called SloWolf started. Its' aim was to study the biology of wolf in the country and improve its coexistence with people which are in conflict with it. Project's results were published in different media. The aim of this graduation thesis is to explore the effect of the SloWolf project on reporting of the media focused on different interest groups. With content analysis method we analyzed articles from year 2008 to 2011. Articles were collected from daily newspapers Delo in Primorske novice, hunters' magazine Lovec and sheep breeders' magazine Drobница. Results showed that media reporting aimed at different interest groups differed among each other. Project SloWolf influenced media, because after the start of the project there were less negative and misleading articles about wolves published. During the project overall number of articles about wolf biology in media has increased.

KAZALO VSEBINE

Ključna dokumentacijska informacija (KDI)	III
Key Words Documentation (KWD)	IV
Kazalo vsebine	V
Kazalo preglednic	VIII
Kazalo slik	IX
Kazalo prilog	XI
Slovarček	XII
1 UVOD	1
1.1 Opredelitev problema	2
1.2 Javno mnenje in velike zveri	3
1.3 Potek komuniciranja	5
1.4 Značilnosti medijskega poročanja o naravovarstvenih temah	7
1.5 Objektivno poročanje medijev	8
1.6 Vpliv medijev na obnašanje in odnos ljudi	9
1.7 Odnos človek – volk	9
1.8 Volk v slovenskem prostoru	11
1.9 Plenilsko vedenje volka	12
1.10 Napadi volkov na drobnico	13
1.11 Ukrepi zaščite	14
1.12 Raziskovalna vprašanja	16
1.13 Analiza vsebine besedil	19
2 MATERIALI IN METODE	21
2.1 Izbor medija in vzorca	21
2.2 Opredelitev analitičnih spremenljivk in kategorij	23

2.3	Kodiranje	27
2.4	Priprava podatkov in analiza	27
3	REZULTATI.....	28
3.1	Medijske objave v času.....	28
3.2	Odnos do volka in drugih velikih zveri	30
3.3	Primarna tema.....	34
3.4	Resničnost izjav v člankih	35
3.5	Novinarji.....	36
3.6	Sogovorniki o volku v medijih	38
3.7	Dodatni odstrel	38
3.8	Številčnost volka v Sloveniji	39
3.9	Omenjanje škodljivosti volka	40
3.10	Reševanje problematike.....	43
3.11	Vpliv volka na naravni plen.....	44
3.12	Predstavitve stanja populacij drugod po Evropi	44
3.13	Povprečno število besed	45
4	RAZPRAVA.....	46
4.1	Izbor publikacij.....	46
4.2	Odnos različnih interesnih skupin do volka	48
4.3	Značilnosti poročanja medijev o volku	50
4.4	Dodaten odstrel in ocena številčnosti	53
4.5	Razlike v pisanju dnevnikov	55
4.6	Pisanje o volku v sekundarnih člankih	55
4.7	Vpliv projekta SloWolf	56
4.8	Varstvo volka in mediji v prihodnje	58

5	SKLEPI	60
6	VIRI	61
	ZAHVALA	
	PRILOGE	

KAZALO PREGLEDNIC

Pregl. 1: Število objav po publikacijah glede na subjektivno oceno, ali so informacije v primarnem članku resnične, delno neresnične ali povsem neresnične	35
Pregl. 2: Podane ocene števila volkov v različnih publikacijah od leta 2008 do 2011. Pri reviji Lovec je pripisano, če je bila ocena podana v članku iz rubrike Iz dnevnega tiska (IDT). Pri podani oceni smo zapisali tudi, ali je bilo v besedilu podano mnenje o resničnosti ocene.....	40

KAZALO SLIK

Sl. 1: Shannon-Weaverjev komunikacijski model (Jacobson, 1999: 6)	5
Sl. 2: Število objav v različnih tiskanih medijih od leta 2008 do leta 2011	29
Sl. 3: Spreminjanje relativnega deleža primarnih in sekundarnih člankov v različnih publikacijah od leta 2008 do leta 2011	30
Sl. 4: Prevladujoč odnos do volka v primarnih in sekundarnih člankih iz različnih publikacij v Sloveniji od leta 2008–2011	31
Sl. 5: Primerjava odnosa do volka med primarnimi in sekundarnimi članki v različnih publikacijah v obdobju od 2008 do 2011	32
Sl. 6: Relativna razporeditev člankov, ki poleg volka omenijo še druge živali, primerjalno med primarnimi (I) in sekundarnimi članki (II) o volku v posamezni reviji. En članek je lahko omenjal več živali hkrati.....	32
Sl. 7: Primerjava relativnih deležev primarnih (I) in sekundarnih (II) člankov v odnosu do velikih zveri (VZ = velike zveri)	33
Sl. 8: Relativna razporeditev glavnih tem v primarnih člankih, primerjalno med različnimi publikacijami od leta 2008 do leta 2011 (VZ = velike zveri).....	34
Sl. 9: Razporeditev primarnih in sekundarnih člankov v času od leta 2008 do leta 2011, kjer je prikazana subjektivna ocena resničnosti informacij, podanih v posamezni objavi..	36
Sl. 10: Razporeditev člankov po temah, o katerih so pisali avtorji, ki so od leta 2008–2011 v svojih člankih največkrat omenjali volka (VZ = velike zveri)	37
Sl. 11: Število omemb posameznikov in organizacij v pisanju o volku v primarnih člankih od leta 2008 do 2011. V posameznem članku je bilo lahko omenjenih več različnih sogovornikov hkrati. Različne predstavnike iz iste organizacije smo združili in šteli kot eno omembo na članek. (ZGS = Zavod za gozdove Slovenije, KGZ = Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, ARSO = Agencija Republike Slovenije za okolje, ZRSVN = Zavod Republike Slovenije za varstvo narave.)	38
Sl. 12: Razporeditev utemeljitev za dodatni odstrel v primarnih člankih od 2008 do 2011	39
Sl. 13: Relativna razporeditev omenjanja škodljivosti volka v primarnih člankih v različnih publikacijah od 2008 do 2011	41

Sl. 14: Razporeditev primarnih člankov v času od 2008 do 2011, ki prikazujejo, ali je bilo v članku navedeno, da je volk škodljiv oziroma da je škodljiv, a hkrati pomemben za ekosistem	42
Sl. 15: Število primarnih člankov, razporejenih po temah, ki omenjajo škodljivost volka.	42
Sl. 16: Prikaz razporejanja področij reševanja sobivanja z volkom po temah v primarnih člankih. V enem članku so bile lahko omenjene različne rešitve.....	43
Sl. 17: Predlagana področja reševanja problematike v zvezi z volkom v času. (Ovce = predlagane rešitve se navezujejo na upravljanje ovac, Volk = predlagane rešitve se navezujejo na upravljanje z volkom.).....	44

KAZALO PRILOG

- Pril. 1: Kodirni list za analizo medijskih objav o volku
- Pril. 2: Število vseh člankov v obravnavanih publikacijah primerjalno med leti
- Pril. 3: Objave v reviji Lovec
- Pril. 4: Odnos do volka in velikih zver
- Pril. 5: Sogovorniki o volku v tiskanih medijih
- Pril. 6: Pojavljanje mnenja v medijih, da je volk človeku nevaren
- Pril. 7: Ocena objektivnosti in resničnosti informacij v člankih
- Pril. 8: Poročanje novinarjev, ki so o volku od leta 2008 do 2011 napisali največ objav
- Pril. 9: Predlagane rešitve v objavljenih člankih
- Pril. 10: Povprečno število besed
- Pril. 11: Številčnost volka v Sloveniji
- Pril. 12: Vpliv projekta SloWolf

SLOVARČEK

Analiza vsebine: metoda analize vsebine (angl. content analysis) je kot posebna metoda v družboslovnem raziskovanju uveljavljena predvsem v tistih vedah in disciplinah, ki v središče svojega proučevanja postavljajo človekovo komuniciranje (Splichal, 1990)

IDT: članki revije Lovec, ki sodijo pod rubriko Iz dnevnega tiska

Primarni članek (I.): izbrana ključna beseda se pojavi v naslovu ali v prvem odstavku članka in vsaj še enkrat v preostalem tekstu (Krippendorf, 2004; cit. po Jacobson in sod., 2011)

Sekundarni članek (II.): izbrana ključna beseda se pojavi v članku vsaj enkrat (Krippendorf, 2004; cit. po Jacobson in sod., 2011)

SloWolf: projekt Varstvo in spremljanje varstvenega statusa populacije volka (*Canis lupus*) v Sloveniji (2010–2013)

VZ: velike zveri

1 UVOD

Med študijem in ob osebnih izkušnjah na področju naravovarstvenega dela sem čutila vedno večjo potrebo po odgovoru na vprašanje, kako biologi (ne) komuniciramo z javnostjo. Opazovala sem kopičenje znanja na področju živih sistemov, hkrati pa sem pričela pogrešati načine, kako to znanje primerno posredovati ljudem, saj bi to lahko vplivalo na njihovo drugačno ukrepanje in ravnanje. Moja dejavnost je bila vezana na Krajinski park Radensko polje in naravovarstvene aktivnosti, ki so se odvijale na tem območju. Pri delu z ljudmi sem pogosto imela občutek, da vem odgovore na vprašanja, ki so jih ljudje pričakovali od mene, a jih hkrati nisem znala podati v obliki, ki bi bila njim razumljiva. Tako sem se vedno znova spraševala, kako bi lahko kot biologinja strokovno in znanstveno znanje ljudem posredovala na boljši način.

V svoji diplomski sem se zato lotila področja, ki je bilo med študijem za moje osebne potrebe premalo poudarjeno, to je naravovarstveno komuniciranje. Verjamem, da če javnost razume in podpira delo biologov, potem lahko izpeljemo projekte z večjim uspehom in posledično tudi lažje pridobimo finančna sredstva za naše delo.

Raziskovalci so potrdili, da javnost odloči, ali bo naravovarstveni projekt uspel ali propadel. Javno mnenje je še posebej pomembno v konfliktnih temah, sploh tistih, povezanih z velikimi zvermi. Pri ponovni naselitvi volkov v Yellowstonski park so raziskovalci ugotovili, da je uspeh ohranjanja odvisen od ljudi. Ohranjanje vrste ima več opraviti z globokimi notranjimi in osebnimi vrednotami, odnosom ljudi do »narave« in politično vlogo različnih interesnih skupin kot pa s samimi volkovi. Raziskovalci bi lahko porabili leta za proučevanje volkov, toda brez ustrezne javne podpore bi ves njihov trud propadel (Jacobson, 1999).

Prožijo se mi vprašanja, kakšni so načini in možnosti komuniciranja z javnostjo (tudi preko medijev), ki omogočijo, da javnost toliko razume naravovarstveni problem, da je pripravljena spremeniti svoje ravnanje v zvezi z njim. Vedno bolj mi postaja jasno, da uspešnega naravovarstvenega komuniciranja ne določa zgolj podajanje strokovnih razlag, temveč celosten pristop, ki vključuje tudi znanje psihologije in osebno delo z ljudmi.

Za diplomu, navezano na projekt SloWolf, sem se odločila, ker sem se zavedala, da je to zelo interdisciplinaren in poglobljen naravovarstveni projekt. Poleg biološke komponente vključuje tudi sociološke vidike varstva in pomemben del je zato tudi komuniciranje z javnostjo in sodelovanje z mediji. Odločila sem se, da bom poskusila ugotoviti, kakšen vpliv je imel projekt na ustvarjanje podobe o volku v slovenskih medijih, in tako na praktičnem primeru preveriti teorijo o naravovarstvenem komuniciranju v praksi.

1.1 OPREDELITEV PROBLEMA

Volk (*Canis lupus*) je vrsta, ki ljudi privlači in hkrati navdaja s strahom. V mnogih pravljicah in zgodbah je volk pogosto hudobna zver, ki jo je treba ukaniti. To se je odražalo tudi v človeškem odnosu do volka, ki je bil v preteklosti po vsej Evropi pod velikim pritiskom lovljenja in preganjanja (Breitenmoser, 1998). V tem pogledu tudi slovensko ozemlje ni bilo nobena izjema (Brancelj, 1988). Danes je volk v Sloveniji zaščiten na ravni Evropske unije po habitatni direktivi. Volk ima urejen zakonski status varovane vrste in je na seznamu redkih in ogroženih živalskih vrst (Jonozović, 2003).

Od začetka 90-ih let se je populacija in številčnost volka v Sloveniji pričela povečevati (Strategija ohranjanja ... 2009). To je vodilo do tega, da so se volkovi začeli pojavljati na območjih, kjer jih prej nekaj desetletij ni bilo. To samo po sebi ne bi bilo problematično, če se v času njihove odsotnosti na teh območjih ne bi močno povečala reja drobnice. Ob širjenju na nova območja je volk naletel na živali, ki so se pasle na slabo zavarovanih pašnikih, kar je vodilo do povečanja števila napadov na drobnico. To je pri rejcih povzročilo val ogorčenja in sprožilo zahteve po reševanju problematike. Škoda po volku v kmetijstvu, predvsem na drobnici, je tako postala največji problem in izziv, ki ga vrsta povzroča v Sloveniji. Naraščajoče število škod se je v letih 2007–2009 ustalilo pri številki 410 primerov na leto. V povprečju so bile na posamezen škodni primer pobite štiri ovce (Černe in sod., 2010). Država je situacijo reševala s plačevanjem odškodnin, kar pa se je prevečkrat izkazalo za neučinkovito. Obstoječi odškodninski sistem ni spodbujal iskanja rešitev za izboljšanje varovanja domačih živali in zato tudi ni predstavljal dolgoročne rešitve (Černe in sod., 2010). Rejci drobnice so večkrat izrazili zahtevo po večjem odstrelu volkov, a natančni podatki o številčnosti vrste in populacijskih trendih volka na našem ozemlju niso bili znani, kar je onemogočalo določanje odstrela, ki bi bil trajnosten s

stališča vrste. To je spodbudilo člane društva Dinaricum, raziskovalce na Katedri za ekologijo Oddelka za biologijo Biotehniške fakultete v Ljubljani in Zavod za gozdove, da so se lotili prvega obsežnega projekta o volku v Sloveniji z naslovom Varstvo in spremljanje varstvenega statusa populacije volka (*Canis lupus*) v Sloveniji (2010–2013) oziroma na kratko SloWolf. Projekt je zastavljen celostno, ker se zavzema za dolgoročno ohranjanje populacije volka z ohranjanjem njegovega glavnega plena in življenjskih prostorov v Sloveniji kot tudi s povečevanjem razumevanja in strpnosti ljudi do volka. Cilj projekta SloWolf je raziskati podrobnosti iz volčjega življenja, ki še niso znane, in izboljšati sobivanje z ljudmi, ki prihajajo z njim v konflikt (Projekt SloWolf, 2010).

Pomemben del projekta SloWolf je informiranje javnosti. Upodabljanje volka v medijih vpliva na javno percepcijo in podporo za njegovo ohranjanje. Sprejemanje sobivanja z velikimi zvermi je eden od pomembnih vzvodov, ki omogočajo ohranjanje te skupine živali. Javno nasprotovanje namreč lahko prepreči ponovno naselitev ali ohranjanje vrste na določenem območju (Treves in Karanth, 2003). Černe s sod. (2010) opozarja, da se v slovenskem prostoru lahko negativen odnos rejcev drobnice do volka preko medijskega vpliva razširi na splošno javno mnenje o volku. Posledično se to lahko odraža tudi v zahtevah po povečanem odstrelu ali celo ilegalnem ubijanju živali.

Iz tega izhaja predpostavka, da je javno odobravanje sobivanja z volkom pomemben element, ki omogoča dolgoročno ohranjanje vrste v Sloveniji. V diplomskem delu smo zato raziskali, kako se je oblikovala medijska podoba o volku v preteklih letih. Še posebej nas je zanimala razlika, ki jo je v slovenski medijski prostor prinesel projekt SloWolf. Ob povečevanju števila volkov v Sloveniji je bilo vedno več konfliktov predvsem z rejci drobnice, ki so svoja stališča predstavljali tudi v medijih. Pomemben moment v ustvarjanju javne podobe o volku je bil zato pričetek projekta, ker je volk s tem v medijskem dialogu pridobil močnega zagovornika.

1.2 JAVNO MNENJE IN VELIKE ZVERI

Uničenje in fragmentacija življenjskega prostora ogroža obstoj populacij velikih zveri po svetu (Breitenmoser, 1998; Linnell in sod., 2001; Karanth in Chellam, 2009). Na njihovo ogroženost vpliva človeško dojetanje, da zveri ogrožajo ljudi, drobnico, finančno varnost,

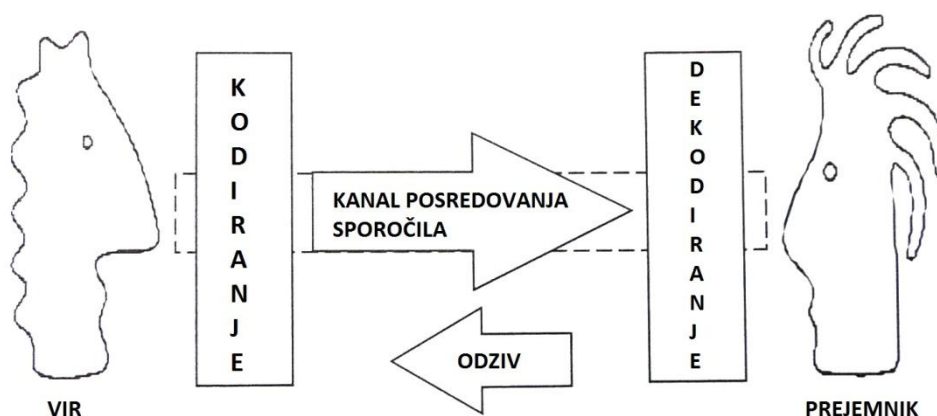
omejujejo rekreacijo v naravi ali rabo prostora (Jacobson in sod., 2011). Ukrepi zaščite, ki izhajajo iz strahu in neznanja o biologiji vrste, so lahko neprimerni z vidika trajnostnega upravljanja. Vendar zgolj ugodni ekološki pogoji brez ustrezne socialne in politične podpore niso dovolj za zagotavljanje uspešnega ohranjanja zveri (Clarke in sod., 1996; Inskip in Zimmerman, 2009; Treves in sod., 2009). Razlog za neodobravanje velikih zveri na lokalni ravni so pogosto finančne obremenitve. Naravovarstvene prednosti za ohranjanje vrst na lokalnem področju pa je včasih težko utemeljiti, ker se te prednosti običajno kažejo na državni ali svetovni ravni (Treves in Karanth 2003; Shretsha in sod., 2006).

Javno sprejemanje in podpora velikih zveri je eden glavnih razlogov za ohranjanje te skupine živali (Enserink in Vogel 2006; Bisi in sod., 2007; Karanth in Chellam, 2009). Uspešno komuniciranje s splošno javnostjo in vplivanje na oblikovanje javnega mnenja je pogojeno z razumevanjem delovanja medijev. Mediji sodelujejo v javni debati in jo hkrati vodijo. Poleg tega vplivajo na to, kako ljudje razmišljajo ali govorijo o objektu (McCombs in Shaw, 1972). Vpogled v medijsko poročanje o naravovarstveni temi, v našem primeru o volku, lahko pomaga znanstvenikom in upravljavcem, da varovalne ukrepe izvedejo bolj učinkovito. Mediji s svojim poročanjem namreč vplivajo na javno razumevanje, zaznavanje in potencialno tudi na ravnanje bralcev (Boykoff in Rajan, 2007). Poročevalci in novinarji so tisti, ki se odločajo o medijskih vsebinah in o tem, koliko pozornosti nameniti določeni temi (White, 1950; Reese in Ballinger, 2001; Stamm in sod., 2000). Med pisanjem zgodb novinarji izberejo nekaj pogledov na dogodek ali izpostavijo določene vsebine (ang. *framing*) (Entman, 1993). Novinar, ki pripravlja članek o volku, lahko piše o različnih temah. Vsebina članka lahko opisuje biologijo vrste in njeno vlogo v ekosistemu. Glavna tema je lahko napad volkov na drobnico in škoda, ki jo s tem utrpijo kmetje. Osrednji del članka pa se lahko nanaša tudi na ukrepe, ki bi preprečevali škodne dogodke, in opisovanje vloge pristojnih organov v tem postopku. S poudarjanjem različnih pogledov na temo lahko medijska objava vpliva na to, kako javnost interpretira dogodek (Entman, 1993). To še posebej velja za razumevanje vsebin, ki niso del vsakdanjega življenja ljudi, in volk načeloma ni žival, s katero bi imela večina ljudi kaj veliko opraviti. S tega stališča je torej toliko bolj pomembno, na kakšen način in kako pogosto (McCombs in Shaw, 1972) o tej temi poročajo mediji. Javnost nameni določeni temi toliko pozornosti, kot ji jo

posvetijo mediji. Vendar poročanje medijev ni enostaven proces in ne velja, da je za spremembo ravnanja pri bralcih potrebno le večkrat pisati o določeni temi. Enostavna predpostavka, da bo večja medijska pokritost vplivala na večje razumevanje bralcev in sprožila njihovo ukrepanje, ne upošteva množice dejavnikov, ki vplivajo na uspešnost komuniciranja (Stamm in sod., 2000).

1.3 POTEK KOMUNICIRANJA

SSKJ definira komunikacijo kot »sredstvo, ki omogoča izmenjavo, posredovanje informacij«. Je proces, zaradi katerega te drugi razumejo in vzajemno ti razumeš njih. Če pošlješ sporočilo – verbalno, vizualno ali pisno – ki ga nameravani prejemnik ni razumel, se komunikacija ni zgodila. Uspeh komuniciranja določa izbira primerne komunikacijske metode glede na ciljno javnost in cilje komunikacije (Jacobson, 1999). Informacija ne potuje od nas do prejemnika premočrtno. V procesu komuniciranja vedno prihaja do šuma, ki spremeni izvirno sporočilo (Shannon, 1948).

Slika 1: Shannon-Weaverjev komunikacijski model (Jacobson, 1999: 6)

Komuniciranje ima več stopenj. Vsaka stopnja je pomembna in če pride do neuspeha na eni sami stopnji, lahko propade celoten komunikacijski trud. Jacobsonova (1999) te stopnje v primeru medijskega komuniciranja opisuje takole:

- Vir sporočila predstavlja centralna organizacija, oseba ali ustanova, ki komunicira in želi posredovati določeno informacijo. Pomembno je posredovati

prave informacije, ki bodo imele vpliv na ciljno publiko. V našem primeru bi bil lahko vir kmet, ki mu je volk napadel čredo, raziskovalec volkov ali pa uradnik, ki sestavlja akcijski načrt.

- Kodiranje: ko sporočilo zapusti vir, je prevedeno, interpretirano oziroma posredovano. Na ta proces vpliva veliko faktorjev. Tukaj imajo svojo vlogo novinarji in uredniki, ki iz razpoložljivega gradiva ustvarijo zgodbo.
- Kanal posredovanja sporočila: sporočilo je lahko posredovano preko zelo različnih kanalov. Za učinkovito naravovarstveno komuniciranje je potrebno izbrati medij, ki bo dosegel največji odstotek izbrane ciljne publike.
- Dekodiranje: ko je sporočilo posredovano, ga mora prejemnik najprej razbrati, preden se nanj lahko odzove. Tako kot pri kodiranju sporočila je tudi v tej fazi od mnogih dejavnikov odvisno, kako bo prejemnik razumel sporočilo. Če je prejemnik utrujen ali zaposlen, ga bo dojel drugače, kot če je buden in osredotočen. Pretekle izkušnje in prepričanja bodo dodatno usmerila dojetanje sporočila. Vsak ima osebne izkušnje in dojema sporočilo drugače. Razumevanje teh razlik je ključno za učinkovito komunikacijo.
- Prejemnik: če sporočilo ne doseže želenega prejemnika ali ne spodbudi želenega odziva, to pomeni, da je naredilo veliko hrupa na nepravih mestih. Za uspešno komuniciranje se moramo zavedati, da je prejemnik pogosto ozko usmerjena skupina.
- Odziv je preverjanje, ali je bilo sporočilo razumljeno, kot smo načrtovali. Se je povečalo znanje javnosti o določeni temi, je prišlo do spremembe v vedenju in odnosu? Odziv pove, ali je komunikacijski načrt uspel in kako se ga lahko izboljša.

Napačna predstava o linearni komunikaciji se je prenesla tudi v model, ki opisuje naravovarstveno komuniciranje. Ta model predpostavlja, da znanstveniki odkrijejo naravovarstveni problem in najdejo rešitve, ki bi ga odpravile. Svoje ugotovitve predstavijo politikom, ki bi se morali odzvati, ker problem ogroža kvaliteto življenja ljudi.

Politična sfera je v svojem delovanju lahko precej neaktivna, zato naravovarstveniki poskušajo z ozaveščanjem javnosti preko medijev aktivirati politike. Po tem modelu se informacije pretakajo med znanstveniki, politiki in mediji. Vendar pa informacija, ki potuje med temi področji, ne ostaja nedotaknjena, ker jo vsako področje preoblikuje in vrednoti glede na svoja merila o legitimnosti, kredibilnosti in zanimivosti (Weingart in sod., 2000). Hansen (1991) opozarja, da ta model tudi ne opisuje dinamične interakcije med udeleženi skupinami in ne upošteva širšega kulturnega okolja, ki sega preko omenjenih treh skupin.

1.4 ZNAČILNOSTI MEDIJSKEGA POROČANJA O NARAVOVARSTVENIH TEMAH

Množični mediji imajo svoja pravila, ki določajo, kako bodo poročali o določeni temi. Znanstveni izsledki so za množične medije precej nezanimivi. To se spremeni, če je tema senzacionalna ali pa so ogroženi ljudje (Friedman, 1991; Weingart in sod., 2000). V primeru senzacionalističnega poročanja o naravovarstveni temi se poročevalec običajno ne spušča v kompleksnost in razloge, zakaj je do problema prišlo (Friedman, 1991). Pogosto je problematična tudi zakasnitev ali nedostopnost znanstvenih rezultatov, ki bi lahko bolje osvetlila problematična vprašanja, ko je debata v medijih aktualna (Messner in sod., 2001). Friedmanova (1991) meni, da je poročanje o naravovarstvenih temah lahko težavno tudi za novinarje. Pogosto gre za kompleksne teme, kjer se prepletajo znanost, upravljanje in zakonodaja, in novinarji pogosto niso dovolj usposobljeni za takšno poročanje (Boykof in Rajan, 2007; Wilson, 2000). Poleg tega imajo novinarji premalo časa za raziskovanje in poglobitev v temo, kar lahko privede do napak pri prevajanju znanstvenih podatkov v poljudne informacije (Wilson, 2000). Ne glede na to, od kod pridejo informacije in v kakšni obliki, javnost največ informacij (tudi znanstvenih in naravovarstvenih) pridobi običajno prav iz medijev (Corbett, 1995). Vprašanje je tudi, kje lahko novinarji dobijo dobre informacije. Kot vir informacij s področja naravovarstva so ameriški novinarji največkrat navajali predstavnike vlade (32 %), v pol manjši meri naravovarstvene skupine in šele nato industrijo, poslovneže, znanstvenike in druge (Friedman, 1991). Corbettova (1995) navaja, da se novinarji pogosto obrnejo na vladne agencije v ZDA, ker imajo avtoriteto in so lahko dostopne. Po mnenju Friedmanove (1991) sodelovanje novinarjev

zgolj z vladnimi predstavniki dopušča možnost manipulacije z njihove strani. Friedmanova meni, da so strokovnjaki in znanstveniki z določenega področja tisti, ki lahko natančneje in podrobneje opišejo dano situacijo. Vendar pa Messmer in sodelavci (2001) opozarjajo, da ti pogosto niso večši v komuniciranju. Naravovarstvenike opiše kot ljudi, ki so pogosto polni podatkov, a imajo malo informacij.

1.5 OBJEKTIVNO POROČANJE MEDIJEV

Bralci in gledalci se načeloma zavedamo, da je pisanje medijev pod pritiski denarja, politike in interesnih skupin ter zaradi tega ni povsem nepristransko in objektivno. Po drugi strani pa vseeno verjamemo članku v najljubši reviji ali poročanju novinarja, ki se nam zdi kredibilen. Veliko ljudi, ki spremlja novice, ne prepozna dejstva, da je vsaka novica samo konstrukt *socialne* resničnosti. Novica je zgodba, ki določene podatke zajame in druge izpusti, in tako predstavlja samo en okvir resničnosti (ang. *framing*). Novinar lahko zajame in predstavi le omejen pogled na dogodek. Druga oseba bi dogodek lahko opisala drugače. Zaradi vpliva medijev pa ljudje mislijo, da je predstavljena zgodba ena in edina (Entman, 1993; Corbett, 2006; Chimamanda, 2009).

Eno od meril objektivnosti je *uravnoteženo* poročanje o različnih mnenjih. Ameriško društvo profesionalnih novinarjev je besedo objektivnost celo umaknilo iz svojega etičnega kodeksa ter jo nadomestilo z besedami pravičnost, ravnotežje in resnica (Boykoff in Boykoff, v spletu, 2004). V primeru medijskega poročanja o podnebnih spremembah je to prineslo več škode kot koristi. Na račun »uravnoteženega« zastopanja različnih mnenj so nasprotniki ideje o resničnosti podnebnih sprememb dobili več medijskega prostora, kot pa je dejansko znanstvenikov, ki bi zagovarjali to idejo (Boykoff in Boykoff, 2004). To kaže na to, da včasih ni enostavno zagotoviti objektivnega poročanja. Na zagotavljanje objektivnosti se navezujeta tudi demagogija in sofistika. Demagogija po SSKJ pomeni *dajanje lažnih obljub, trditev za pridobivanje zaupanja ljudi in s tem politične moči*, sofistika pa v slabšalnem pomenu *dokazovanje, razglasanje navideznih resnic in namerno zavajajočih trditev*. Mediji so pri poročanju včasih (namerno) pristranski.

1.6 VPLIV MEDIJEV NA OBNAŠANJE IN ODNOS LJUDI

Mediji so pomemben vir informacij o naravi in naravovarstvenih temah (Corbett, 1995). S posredovanjem informacij vplivajo na javno mnenje in posledično na politične odločitve (Boykoff in Rajan, 2007). Vendar pa zgolj posredovanje informacij in izobraževalni učinek medijev dokazano niso dovolj, da bi ljudje spremenili svoje obnašanje (Hungerford in Volk., 1990; Kollmuss in Agyeman, 2002). Kvečjemu nasprotno, oblikovanje in spreminjanje obnašanja ljudi je zelo kompleksen proces, na katerega vplivajo tako zunanje okoliščine (stopnja izobraženosti, ekonomske, socialne in kulturne razmere) kot tudi notranje (motivacija, znanje, ozaveščenost, čustva, prioritete ipd.) (Kollmuss in Agyeman, 2002). Ljudje se lahko zavedajo problema, ampak mogoče nimajo znanja, motivacije ali veščin, da bi identificirali možne alternative za njihovo trenutno ravnanje. Marketinška stroka verjame, da moraš ljudem ponuditi ugodnost v zameno za spremembo obnašanja (Jacobson, 1999). Pomembno pri ustvarjanju novega obnašanja pa je tudi vaja oziroma ponavljanje, ki vodi v utrditev novih navad (Steg in Vlek, 2008; Kollmus in Agyeman, 2002). Naravovarstveno komuniciranje mora biti multidisciplinarno, da lahko vpliva na že obstoječa znanja, stališča in vrednote (Jacobson, 1999). Najbolj spodbudno za posameznika pa je, če je novo obnašanje podprto s skladnimi spremembami v zunanjem okolju (Kollmus in Agyeman, 2002).

1.7 ODNOS ČLOVEK – VOLK

Živali pritegnejo našo pozornost ob radijskih ali televizijskih novicah. Zgodbe o divjih živalih so pomemben del medijskega poročanja o naravi (Corbett, 2006). Ljudje se lažje poistovetijo z živalmi kot z neživimi elementi (npr. geološkimi značilnostmi) ali rastlinami (Corbett, 1995). Vendar pa ne dobijo vse živali enake medijske pozornosti, domače živali so le redko vredne objave. Divje živali se v medijih najpogosteje pojavljajo, če kdo o njih nekaj trdi (Hansen, 1991) ali pa ko so simbolične meje med njimi in ljudmi na nek način prekoračene (Corbett, 1995). Večina objav o živalih se nanaša na človeški razvoj (ki vpliva na naravo) ali pa poroča o konfliktu med človekom in vrsto (Corbett, 2006).

Pogosto se za podobami živali, ki so posredovane javnosti, skrivajo sporočila industrije popularne kulture, katerih namen je ustvarjanje, razširjanje in prodaja določenih značilnosti

in kvalitet posamezne živali, ne pa nje same (Corbett, 2006). Značilnosti volka npr. lahko med drugim opišemo z naslednjimi besednimi zvezami:

- bojevati se kot volk *krvoločno, divje*,
- imeli so jih za grabežljive volkove,
- dati volku ovce pasti *dati komu kaj, kar želi uničiti, česar se želi polastiti*,
- to je volk v ovčji koži *slab človek, ki se dela, kaže dobrega, plemenitega* (Slovar slovenskega knjižnega jezika).

Odnos človeka do volka je Brancelj (1988, str. 131) povzel z besedami: »Človek verjetno nobene živali ne sovraži tako močno kot volka. V njem je videl nenehnega tekmeca in škodljivca, bodisi kot prvotni živinorejec ali sodobni lovec. Zato si je vedno prizadeval, da bi število volkov kar najbolj zmanjšal ali jih celo iztrebil.« Kellert (1985) težnje ljudi do ubijanja volkov v preteklosti ne omeji le na volkove, ampak razširi na vse plenilce. Negativen odnos do zveri pa ni vsesplošen pojav, temveč je značilnost evropskega antropocentričnega načina razmišljanja, vezanega na krščansko religijo (White, 1967), ki se je prenesel v Ameriko. Značilnost antropocentrizma je, da dojema naravo zgolj kot danost, ki je človeku v uporabo. Ameriški Indijanci so miroljubno sobivali z volkom in mu za razliko od priseljencev pripisovali pozitivne lastnosti. Indijanci so naravo obravnavali kot celoto in verjeli, da je narava živa. Na lestvici vrednot, ki opisuje različne stopnje odnosa do narave, so Indijanci zaradi tega blizu ekocentrizmu (Corbett, 2006).

Izrazito negativen odnos do volka v naši pretekli kulturi se danes spreminja. V raziskavi, ki jo je opravil Kellert (1985) v ZDA, je bil pozitiven odnos posameznikov do volka in kojota močno povezan z njihovo splošno naklonjenostjo do živali in željo po zaščiti divjine in naravnih habitatov. To se verjetno povezuje s tem, da danes živi večina ljudi v urbanih naseljih, kjer nimajo možnosti, da bi neposredno srečali te živali (Corbett, 2006). Ericsson in Heberlein (2003) sta pokazala, da na negativno stališče do volka vpliva predvsem neposredna izkušnja z volkovi in bližina volčjega teritorija. Sobivanje z volkovi namreč pomeni izkušnjo napada volkov na domače živali in ogrožen občutek varnosti ljudi. Podobno sta Karlsson in Sjöström (2007) ugotovila, da se pozitiven odnos do ohranjanja volka povečuje z oddaljenostjo od volčjega teritorija. Razlik v odnosu ljudi do volka na

območjih stalne ali občasne prisotnosti volka v Sloveniji niso zaznali (Marinko in Skrbinšek, 2011).

V metaanalizi so Williams in sodelavci (2002) primerjali različne raziskave, ki so ocenjevale odnos javnosti do volka od leta 1972 do 2000, ugotovili, da v vseh teh raziskavah tretjina vprašanih ni imela trdnega mnenja o volkovih. Predpostavili so, da bi lahko že en sam medijsko odmeven negativen dogodek pomembno vplival na odnos teh posameznikov. Heberlein in Ericsson (2008) menita, da je začetno pomanjkanje izkušenj z volkovi lahko celo bolj pomembno za spreminjanje odnosa do teh živali. To še posebno velja za tiste, ki živijo na območjih, kjer so volčje populacije mlade oziroma se šele vzpostavljajo (Williams in sod., 2002; Heberlein in Ericsson, 2008).

1.8 VOLK V SLOVENSKEM PROSTORU

Volk sodi med zveri in je predstavnik družine psov (*Canidae*). V številnih podvrstah je razširjen po mrzlem in zmernem pasu severne poloble in v subtropskih delih Arabskega polotoka, Indije in Kitajske (Brancelj, 1988). V Sloveniji je volk je s svojimi 30–70 kg teže največji predstavnik družine psov pa tudi naš največji plenilec (Kryštufek, 2003). Na ozemlju Slovenije je volk avtohtona vrsta, kar dokazujejo tudi fosilni ostanki. Da je bil nekoč razširjen po celotnem območju Slovenije, dokazujejo tudi različna krajevna imena: Volča, Volče, Volčji potok ... (Brancelj, 1988).

Statistični podatki o uplenitvi volkov na Slovenskem ozemlju segajo od sredine 18. stoletja dalje. Človek je volka vedno obravnaval kot svojega tekmeca in škodljivca. Načrtno ubijanje in iztrebljanje je bil ustaljen pristop tudi na naših tleh. Prelomno je bilo leto 1848, ko so zemljiške pravice dobili tudi meščani in kmetje, kar je povzročilo, da so se z lovom pričeli ukvarjati tudi ti sloji prebivalstva. Posledično je to pomenilo več pritiska na divjad ter s tem na jelenjad, ki je za volka pomembna hrana. Delitev plena z volkom je vodilo v še bolj intenzivno preganjanje te zveri, ker je povzročal škodo na parkljasti divjadi. Okrog leta 1870 je bila jelenjad v kočevskih gozdovih že skoraj iztrebljena. Zaradi pomanjkanja hrane je približno hkrati z njo izginil tudi volk. Ponovno se je v naših krajih pojavil šele po prvi svetovni vojni (Brancelj, 1988).

V času obeh vojn se je število volkov povečalo. Po končani drugi svetovni vojni so ga znova pričeli intenzivno loviti. Volk je bil obravnavan kot škodljivec, ki ga je bilo dovoljeno iztrebljati z vsemi načini lova in vsemi sredstvi. Priporočeno je bilo iskanje in uničevanje volčjih legel, kar je bilo zelo uspešno. Nagrada za uplenjenega volka se je z leti povečevala. Spremembe so se zgodile šele v 70-ih letih, ko je bil volk zavarovan kot redka in ogrožena vrsta in so ukinili izplačevanje nagrad za uplenjene živali (Brancelj, 1988). Leta 1976 so sprejeli zakon o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč, kjer je bila volku prvič podeljena lovna doba. S tem je postal volk zaščiten v času poleganja in vzgoje mladičev (Jonozović, 2003).

Približno dvajset let po prvi neuradni zaščiti volka na slovenskih tleh je bila leta 1993 izdana Uredba o zavarovanju ogroženih vrst (Ur. l. RS, št. 57/93). Ta je volka uvrstila na seznam živalskih vrst, ki so zavarovane celo leto. Poleg tega je sedaj volk v Sloveniji na seznamu redkih in ogroženih živalskih vrst. Pristojno ministrstvo lahko na osnovi podatkov o številčnosti volkov, realizaciji odstrela v preteklem obdobju, škodah na domači živini in drugih podatkih izda odločbo o odstrelu določenega števila živali. Odstrel je časovno omejen in je prostorsko razdeljen na regije. Odločba se izda za vsako leto posebej (Jonozović, 2003).

1.9 PLENILSKO VEDENJE VOLKA

Pri enem samem nočnem lovu lahko volk prepotuje 40–70 km, za preživetje pa potrebuje območje, ki meri približno 25 km². Površina je seveda odvisna od življenjskih razmer, zlasti od razpoložljivega plena (Kryštufek, 2003). V prehrani volka ločujemo glavno in dopolnilno hrano. Glavna hrana je v naših krajih jelenjad in srnjad ter le redko druge vrste. Dopolnilna prehrana pa so manjši sesalci, ki jih lovijo poleti (Brancelj, 1988). Velike parkljarje pri lovu izčrpa v utrujajočem pogonu. Ujame predvsem živali, ki so v slabi telesni kondiciji, zato je pomemben selektor (Kryštufek, 2003). V vlogi selektorja vpliva na spolno, starostno in zdravstveno strukturo plena, preprečuje prenos genetskih slabosti v naslednjo generacijo, omejuje prenos nalezljivih bolezni na druge organizme v populaciji ... Z vidika sanitarne selekcije lahko plenjenje volka označimo za pozitivno tudi z vidika plena (Tome in Batič, 2006). Plenilec na vrhu prehranjevalne verige ima pomembno vlogo v delovanju celotnega ekosistema. To je še posebej izrazito pri plenjenju ključnih vrst.

Plenilčeva odstranitev ključnih vrst vpliva na druge vrste v združbi, kar imenujemo posredni vpliv plenilca. Plenjenje lahko torej vpliva na strukturo celotne združbe, ne le na vrste, s katerimi se plenilec hrani (Tome in Batič, 2006).

Socialno organizacijo volčje družine največkrat predstavlja trop in volk v tropu tudi pleni (Jonozović, 2003). Vrstna sestava volčjega plena se močno razlikuje že znotraj Evrope: od tropov na Poljskem, ki se prehranjujejo skoraj izključno s prostoživečimi parkljarji (Jedrzejewski in sod., 2000), do tropov v Grčiji in na Hrvaškem (v Dalmaciji), ki so se specializirali za plenjenje domačih živali (Papageorgiu in sod., 1994). Med deležem plenjenja domačih in divjih živali v prehrani volka obstaja močna negativna korelacija. Močna in številčna populacija prostoživečih parkljarjev pomeni večjo verjetnost, da bodo ti predstavljali večji delež v prehrani volka. V letih, ko so raziskovalci zaznali upad številčnosti prostoživečih parkljarjev, se je delež domačih živali v prehrani volkov znatno povečal (Sidorovich in sod., 2003). Sidorovich in sodelavci (2003) poudarjajo, da bi število konfliktov med volkom in človekom lahko zmanjšali s povečanjem gostote in raznolikosti prostoživečih parkljarjev. Z namenom ugotoviti, ali ima volk v našem prostoru dovolj naravnega plena in kakšen delež prehrane predstavljajo divje živali, so v okviru projekta SloWolf opravili oceno plenske baze prostoživečih živali v Sloveniji (Kavčič in sod., 2011). Ugotovili so, da na območju Dinaridov drobnica predstavlja do 10 % plena (Krofel in Kos, 2010). Na Primorskem je biomasa prostoživečih parkljarjev manjša kot drugje v Sloveniji (Kavčič in sod., 2011) in skladno s tem je na tem območju največ škod na drobnici (Černe in sod., 2010).

Gostota plena seveda vpliva na dostopnost hrane za volka, vendar zgolj številčnost plena ne razloži nihanj v populaciji volka. Za volka je značilno, da mora iskati plen, ki ga lahko ubije. Ranljiv plen so običajno mladi, stari, bolni in osebki, ranljivi zaradi spleta okoliščin. Tudi domače živali so za volka lahek plen (Fritts in sod., 2003).

1.10 NAPADI VOLKOV NA DROBNICO

Konflikti na območjih pojavljanja volkov in intenzivne rejce drobnice se pojavljajo po celotni Evropi (Kaczensky, 1999). Plenjenje drobnice je lahko za rejce in lokalno prebivalstvo veliko finančno breme, kar lahko posledično vodi do negativnega odnosa do

te zavarovane vrste (Boitani, 2000). Odnos lokalnega prebivalstva na nekem območju je pomemben za ohranjanje volkov (Bisi in sod., 2007). Spremljanje odnosa ljudi do volka je pomembno, ker se spreminja glede na oddaljenost od območja, kjer se ta zadržuje, in glede na neposredne izkušnje z njim (Williams in sod., 2002; Heberlein in Ericsson, 2008; Karlsson in Sjöström, 2007).

Volk spada med prostoživeče živali, za katere v Sloveniji lahko oškodovanec vloži zahtevek za izplačilo odškodnine, ki so jo povzročile živali zavarovanih vrst (Uradni list RS, št. 46/04, 109/04 in 84/05). Škodni dogodki se nanašajo na ekonomsko škodo, povzročeno predvsem na kmetijskih gospodarstvih (Ulamec, 2007). Razlogi za nastanek škod po volku v Sloveniji se od drugih delov sveta verjetno bistveno ne razlikujejo. S pomočjo drobnice se poskuša zaustaviti zaraščanje kmetijskih površin, kar pa pomeni, da je zaradi razdrobljenosti krajine velika verjetnost, da se pašniki nahajajo v neposredni bližini gozda. Odmaknjeni in slabše vzdrževani pašniki so v primerjavi z bolj intenzivno vzdrževanimi bolj zaraščeni in porasli z vegetacijo, kar nudi volkovom varnostno kritje (Mech in sod., 2000). Černe in sod. (2010) so v raziskavi škod po volku v Sloveniji ugotovili, da se je od pričetka popisovanja škod po volku leta 1995 število ovac povečalo za 3,5-krat. Kombinacija naraščanja števila volkov in drobnice v gozdni in gozdnati krajini je ob nezadostnih zaščitnih ukrepih pripeljala do vse večjih konfliktov med ljudmi in volkom. Od leta 2007 do 2010 se je število škodnih primerov v Sloveniji ustalilo pri nekaj več kot 400 primerih letno (Černe in sod., 2010).

1.11 UKREPI ZAŠČITE

Ekonomična in popolnoma učinkovita zaščita pašnih čred domačih živali pred volkom še ni znana (Mech, 1995), a obstajajo številni ukrepi, s katerimi lahko obseg škodnih primerov bistveno zmanjšamo. Slovenski rejci so poskušali težavo reševati na različne načine, na ravni države pa ni bilo učinkovitega sistema, ki bi tudi dolgoročno poskušal zmanjševati nastanek škodnih primerov. Černe in sod. (2010) so ugotovili, da je bil glavni ukrep za zmanjševanje škode po volku odstrel volkov, za vzdrževanje sociološke nosilne kapacitete okolja pa izplačevanje odškodnin.

Volkovi najpogosteje napadajo drobnico, zato se je pri ukrepih varovanja potrebno osredotočiti na varovanje drobnice. Ovce se lahko varuje na različne načine. Ena možnost je postavitve ograje, pri čemer je pomembno, kako visoka je, kakšen je razmik med žicami in ali je v njej električna napetost. Druga možnost je uporaba pastirskih psov in tudi sodelovanje pastirja. Pomemben ukrep je nočno zapiranje ovc v hlev (Černe in sod., 2010).

Odstrel je eden od ukrepov za zmanjševanje škodnih primerov. Vendar je učinkovit le, če volka na širšem območju v celoti iztrebimo. Naključni zmerni odstrel nima pozitivnega vpliva na zmanjšanje škod, kar dokazujejo v tujini opravljene študije (Treves in Naughton-Treves, 2005). Neučinkovitost odstrela za zmanjševanje škod na drobnici se je pokazala tudi v Sloveniji. V letu 2006 je bilo odvzeto največje število volkov v Sloveniji, a je v naslednjem letu prišlo do največjega porasta v številu škodnih primerov (Černe in sod., 2010). Na območjih, kjer se prisotnost volkov predvideva tudi v bodoče, je nujno, da se z namenom ohranjanja naravne strukture populacije v tropu v največji možni meri zaščiti dominantni par. V primeru, da trop izgubi dominantnega samca (ali samico), obstaja možnost, da bo trop zapustil svoj teritorij (Brainerd in sod., 2006). V ostalih primerih bo vodilnega člana nadomestil drug volk oziroma lahko tudi domači pes. Obe možnosti negativno vplivata na socialno strukturo tropa in imata negativne posledice tudi na lovski uspeh in izbiro plena (Rutledge in sod., 2010).

Odstrel na območjih redne prisotnosti volka učinkovito pripomore k zmanjševanju nastajanja škod izključno v primeru, če je izveden na pašnikih ali v njihovi neposredni bližini. Z doslednim ograjevanjem in rednimi negativnimi izkušnjami, ki jih volk doživlja v okolici pašnikov (dovolj visoka električna napetost v električnem pastirju, odstrel, lovljenje v past itn.) ob poskusu napadov na domače živali, lahko trop na nekem območju »naučimo«, da plenjenje domačih živali ni varno (Fritts in Mech, 1981; Fritts in sod., 2003; Shivik in sod., 2003; Harper in sod., 2008). Takšen »naučen trop« varuje svoj teritorij in s tem sistematično preprečuje ostalim osebkom, da bi imeli dostop do pašnikov na njegovem teritoriju in povzročali škodo. Odstrel je torej lahko učinkovit varstveni ukrep, če se osredotočimo na odstrel mlajših osebkov ob pašnikih. S tem ne rušimo osnovne strukture tropa z odstrelom dominantnega para, ki bi povzročil razpad tropa in disperzijo osebkov. Hkrati trop učimo, da zadrževanje v okolici pašnika ni varno.

Omenjeni ukrepi ne morejo popolnoma preprečiti napadov volka na drobnico (Mech 1995), zato je pomembno, da se povzročena škoda primerno finančno kompenzira (Zabel in Holm-Müller, 2007). Dolgoročna ohranitev populacije volka v Sloveniji je možna z medsebojnim sodelovanjem različnih interesnih skupin in izvajanjem ukrepov, vključenih v Akcijski načrt za upravljanje populacije volka v Sloveniji za obdobje 2013–2017, ki ga je potrdila vlada Republike Slovenije (Akcijski načrt ..., 2013).

1.12 RAZISKOVALNA VPRAŠANJA

Mediji lahko z izborom novic in poudarjanjem določenih zgodb vplivajo na oblikovanje javnega mnenja (McCombs in Shaw, 1972; Boykoff in Boykoff, 2004). Javno mnenje je pomembno za upravljanje z volkom, ker določa stopnjo strpnosti, ki jo ljudje izražajo do sobivanja z njim (Enserink in Vogel 2006; Bisi in sod., 2007; Karanth in Chellam, 2009). Potencialne grožnje populaciji volka v Sloveniji so v večji meri vezane na zmožnosti sobivanja s kmeti in reševanjem izziva napadov na ovce. To se povezuje z negativizmom in senzacionalizmom, ki se lahko pojavljata pri poročanju o teh dogodkih in s tem povezanim izražanjem želje po večjem odstrelu. Druga skupina, ki bi lahko bila v sporu z volkom, so lovci, ker oboji plenijo isti plen. Tako zgodba kmeta kot lovca se lahko v medijih kaže pretežno negativno, kar slabo vpliva na javno podobo volka ter s tem zmanjšuje strpnost do sobivanja (Černe in sod., 2010; Marinko in Skrbinšek, 2011).

Vprašanje, ki postavlja okvir tej diplomii, je, kako se je spremenilo poročanje in vsebina medijskih objav o volku pred začetkom projekta SloWolf in v času njegovega trajanja. Pomemben del pri oblikovanju problemskih vprašanj se je nanašal na anketo o volku, izvedeno v okviru projekta SloWolf (Marinko in Skrbinšek, 2011), ki je bila namenjena lovcem, rejcem drobnice in splošni javnosti. Rezultati ankete so pokazali, da ima vsaka interesna skupina drugačne izkušnje in prepričanja o možnostih sobivanja z volkom. V diplomskem delu nas je zato zanimalo, kakšne so razlike med medijskimi objavami, namenjenimi vsaki od teh skupin. Odločili smo se za kvalitativno analizo vsebin o volku v različnih tiskanih medijih (Splichal, 1990; Houston in sod., 2010; Jacobson in sod., 2011), ker smo pričakovali, da se bodo razlike med skupinami (lovci, rejci drobnice, splošna javnost), ki so se pokazale v anketi, odražale tudi v pisanju medijev (Kaczensky in sod., 2001). Projekt SloWolf se je začel 1. januarja 2010 in bo trajal do konca leta 2013. V

diplomi smo analizirali vsebine o volku, ki so bile posredovane javnosti v času od začetka projekta do konca leta 2011. Za primerjavo o tem, kakšne informacije so bile posredovane javnosti pred začetkom projekta, smo analizirali še objave iz obdobja dveh let pred začetkom projekta. Za vsako interesno skupino smo izbrali en ali dva tiskana medija z rednim izhajanjem, ki sta ciljno namenjena tej interesni skupini (Lovec, Drobniča, Primorske novice in Delo).

Članke smo želeli primerjati na časovni skali, ker smo sklepali, da bo viden učinek projekta SloWolf v primerjavi s predhodnim obdobjem. Ocenjevali smo naklonjenost do volka v člankih, namenjenih različnim interesnim skupinam. Glede na rezultate ankete (Marinko in Skrbinšek, 2011) smo pričakovali, da bo tudi v tem primeru najbolj negativen odnos kmetov in rejcev in da bodo lovci tisti, ki bodo v odnosu do volka najbolj pozitivni. Pričakovali smo, da bo po začetku projekta SloWolf več člankov s pozitivno vsebino.

Na podlagi rezultatov javnomnenjske raziskave o volku (Marinko in Skrbinšek, 2011) smo želeli z analizo medijskih objav preveriti, kako je pisanje medijev o različnih temah vplivalo na oblikovanje javnega mnenja.

- Škodljivost volkov: v anketnem vprašalniku (Marinko in Skrbinšek, 2011) so anketiranci vrednotili trditev: »*Volkovi povzročajo nesprejemljivo škodo na drobnici.*« Zanimalo nas je, ali bi lahko na to mnenje vplivale objave v tiskanih medijih, zato smo analizirali, ali se je v medijih pojavljala informacija, da je volk škodljiv.
- Ocena števila volkov v Sloveniji: do začetka projekta SloWolf znanstvenih podatkov o tem, koliko volkov živi v Sloveniji, ni bilo na voljo, vendar so se določene ocene pojavljale. Nas je zanimalo, ali je ta številčna vrednost predstavljena kot mnenje (se pravi, da gre za osebno stališče, ki ni znanstveno potrjeno) ali je to ocena (znanstveno pridobljen podatek). Zapisali smo, kakšen odnos so do te vrednosti zavzeli posamezniki, ali so se z njo strinjali ali so menili, da je volkov več oziroma manj.
- Zahteva po dodatnem odstrelu: premišljen in dobro načrtovan redni odstrel na letni ravni je naravovarstveni ukrep, ki ga stroka odobrava. Pri posameznikih, predvsem

rejcih drobnice, ki so zaradi volka najbolj neposredno oškodovani, se lahko pojavlja mnenje, da je potreben izredni odstrel. Želeli smo ugotoviti, kakšne so bile značilnosti pojavljanja zahteve po izrednem odstrelu v medijih. Spremljali smo, ali je bilo omenjeno, kako naj bi se ta izredni odstrel izvedel (v okviru rednega ali izrednega odstrela) in ali imajo kmetje pravico, da se sami branijo.

- Razlog za pojavljanje škode na drobnici: ugotovili so (Marinko in Skrbinšek, 2011), da ima večina anketirancev napačno mnenje o tem, zakaj prihaja do škod na drobnici. Preverjali smo, katera področja reševanja problematike so se pojavljala v medijih, ker to neposredno kaže na to, kje so ljudje videli vzroke za škodo.
- Ogrožen občutek varnosti: v raziskavi javnega mnenja (Marinko in Skrbinšek, 2011) so ljudi spraševali, ali se počutijo neposredno ogrožene od volka. Ugotovili so, da je ozaveščanje o tem, da volk človeku ni nevaren, pomembno. Mi pa smo želeli ugotoviti, ali so mediji pisali o tem, da je volk človeku nevaren.
- Vpliv volka na naravni plen: volkovi so pomemben člen v prehranjevalni verigi in vplivajo na uravnavanje števila srnjadi in jelenjadi. Tudi v tem je skupina SloWolf prepoznala grožnjo za obstoj volka (Marinko in Skrbinšek, 2011), lovci bi sobivanju z volkom namreč lahko nasprotovali, ker jim je ta tekmeč pri lovu. Da bi ugotovili, ali se ta grožnja odraža v medijih, smo zapisali, na kakšen način so mediji poročali o vplivu volka na naravni plen.
- Resničnost informacij: zanimalo nas je, ali so se v člankih pojavljale samo resnične informacije, vezane na biologijo volka. Vsebina članka je lahko zelo pozitivna v odnosu do volka, a če temelji na neresnicah, je brez vrednosti. V javnomnenjski raziskavi (Marinko in Skrbinšek, 2011) so anketirance posebej spraševali o tem, ali ti menijo, da je poročanje medijev o napadih volkov na drobnico korektno. Za analizo tega vprašanja smo posebej zapisovali, kako so mediji poročali o napadih volkov na domače živali.

- Sogovorniki o volku v medijih: zbirali smo podatke o tem, kdo se pojavlja v medijskih objavah o volku tako z izražanjem svojega mnenja kot omenjanjem drugih organizacij in posameznikov.

S temi vprašanji smo želeli ugotoviti, kakšna podoba o volku je bila ustvarjena v medijih. Analiza medijskih objav nam je osvetlila vprašanje, kako se odnos različnih interesnih skupin kaže v medijskem poročanju. Naloga nam je tudi ponudila vpogled v komuniciranje projekta SloWolf, s čimer bi lahko izboljšali sodelovanje z mediji in interesnimi skupinami v prihodnosti.

1.13 ANALIZA VSEBINE BESEDIL

Za analizo medijskih objav smo uporabili metodo Analiza vsebine (Splichal, 1990). Metoda analize vsebine (angl. *content analysis*) je kot posebna metoda v družboslovnem raziskovanju uveljavljena predvsem v tistih vedah in disciplinah, ki v središče svojega proučevanja postavljajo človekovo komuniciranje (Splichal, 1990). Namen te raziskovalne metode je proučevanje družbenih značilnosti, o katerih je mogoče sklepati iz besedil. Vsako branje besedila je na nek način tudi analiza besedila, ki pa je podvrženo subjektivni presoji. »O analizi besedil v strogem pomenu govorimo šele tedaj, ko gre za objektivirano in sistematično identifikacijo, razčlenjevanje in merjenje jezikovnih lastnosti besedilnih enot, da bi iz njih lahko sklepali o lastnostih zunajjezikovnih pojavov« (Splichal, 1990, str. 29). Analiza besedil zahteva sistematičnost ter upoštevanje vseh vidikov besedila, ki so pomembni s stališča postavljenih ciljev in opredeljenega raziskovalnega problema. Tako kot pri drugih raziskovalnih metodah tudi tu obstaja nevarnost, da lahko na primer določamo samo tiste lastnosti besedil, ki potrjujejo postavljene hipoteze. Enako kot za vsako empirično raziskovanje velja, da je število proučevanih enot izredno veliko ali pa da vse enote niso dosegljive. V analizi besedil običajno ni mogoče in tudi ni smiselno proučevati vseh besedil, ki bi bila primerna glede na zastavljene cilje. Potrebno je izbrati vzorec besedila, ki bo omogočal zanesljivo sklepanje o lastnostih celotne populacije besedil (Splichal, 1990).

Izboru besedil sledi določanje lastnosti enot, njihovo kodiranje in zapisovanje. Besedila, ki smo jih analizirali v tej diplomii, so v nasprotju z anketnimi vprašalniki izrazito

nestrukturirana ter vključujejo nejasnosti in dvoumnosti, predvsem pa v celoti ne ustrezajo postavljenemu analitičnemu modelu. Besedila, ki smo jih obravnavali, smo razčlenili v ustrezne enote, ki smo jih nato lahko analizirali. Kot primer lahko navedemo vprašalnik o volku, ki ga izpraševalec ponudi anketirancu. Anketiranec je »prisiljen« izbrati en odgovor in ga ne more prestrukturirati. Pri analizi naravnih besedil pa raziskovalcu morebitnih nejasnosti o njegovem mnenju pisec ne more razjasniti (Splichal, 1990).

Pravila enotenja, merjenja in analiziranja (t. i. kodiranje) morajo biti zelo natančno določena, da jih lahko čim bolj podobno uporabljajo različni analitiki (Splichal, 1990). Računalniško kodiranje za razliko od ročnega ne dopušča interpretacije in je torej univerzalno. Pri ročni analizi besedil pa lahko subjektivna interpretacija člankov vpliva na rezultate ne glede na to, da analitiki uporabljajo enaka navodila (Splichal, 1990). V tej diplomski nalogi različna interpretacija več analitikov ne pride v poštev, ker sem sama opravila analizo vseh zbranih objav. Kljub temu pa smo pripravili navodila, v katerih smo natančno opisali postopke določanja enot in vrednosti spremenljivk (pril. 1). V procesu kodiranja smo ugotovitve o lastnostih besedil (»izmerjene vrednosti spremenljivk«) zapisali v obliki podatkov.

2 MATERIALI IN METODE

Za namen analiziranja medijskega poročanja smo uporabili metodo Analize vsebine (Splichal, 1990). Zbiranje podatkov za analizo smo razčlenili na naslednje osnovne postopke (Hansen in sod., 1998; povzeto po Markovčič in Tarmon, 2004, str. 55):

- opredelitev raziskovalnega problema,
- izbor medija in vzorca,
- opredelitev analitičnih spremenljivk in kategorij,
- izdelava kodirnega lista,
- testiranje kodirnega lista,
- priprava podatkov in analiza.

2.1 IZBOR MEDIJA IN VZORCA

Pri izboru enot oziroma relevantnih besedil za namen diplomske naloge smo najprej določili časovni okvir, znotraj katerega smo iskali objave o volku. Projekt SloWolf se je začel leta 2010 in zaradi primerjalne analize po mesecih smo zbirali članke do konca leta 2011, kar tvori zaključeno enoto dveh koledarskih let od začetka projekta. Za namen primerjave medijskih objav iz obdobja pred projektom smo zbrali članke iz let 2008 in 2009. Pri izboru tiskanih medijev smo se oprli na anketo »Raziskava odnosa rejcev drobnice, lovcev in širše javnosti do volka in upravljanja z njim«, ki je bila izvedena v okviru projekta SloWolf (Marinko in Skrbinšek, 2011). Za lažje razumevanje in razlaganje naših rezultatov smo se odločili, da bomo obravnavali iste ciljne skupine: rejce drobnice, lovce ter širšo javnost. Pri izbiri medijskega načina poročanja smo se odločili za tiskane medije, ker ima vsaka ciljna skupina vsaj en svoj tiskani medij, ki je periodično izhajal v izbranem časovnem obdobju.

Rejcem drobnice je namenjena revija z naslovom Drobница, ki izhaja na dva meseca (šest številčk na leto) ter ima naklado 1900 izvodov. Revija nima spletnega arhiva, zato smo članke poiskali v fizičnih izdajah. Lovci imajo svoje glasilo z naslovom Lovec, ki izhaja

mesečno v nakladi 24.000 izvodov. Glasilo ima spletni arhiv preteklih izdaj v PDF formatu, nima pa spletnega iskalnika po vseh preteklih izdajah. Pri izboru medijskih objav za širšo javnost smo imeli na voljo več različnih časopisov. Odločili smo se za časnik Delo in Primorske novice. Časnik Delo je v izbranem obdobju izhajal dnevno v nakladi od 60.000–70.000 izvodov. Na voljo je spletni arhiv od leta 2002 dalje ter tudi spletni iskalnik za pretekle objave. Dnevnik Primorske novice (naklada okrog 20.000 izvodov) ima spletni arhiv od junija 2010 dalje in za isto obdobje tudi spletni iskalnik.

V naslednjem koraku smo iskali vse objave o volku od leta 2008 do leta 2011 v časniku Delo, časniku Primorske novice, reviji Lovec in reviji Drobnica. Kjer je bilo možno, smo objave iskali preko iskalnikov spletnih arhivov po ključnih besedah *volk*, *velike zveri* in *SloWolf*. Iskanje preko spletnih arhivov (Delo od leta 2008 do leta 2011, Primorske novice od junija 2010 do konca leta 2011) je pogosto dalo rezultate, ki se niso nanašali na volka kot vrsto, temveč so govorili o osebi, ki se piše Volk, ali pa je bila uporabljena fraza *volk sit in koza cela*. Teh objav, ki se niso nanašale na vrsto *Canis lupus*, nismo upoštevali in smo jih izločili že med iskanjem.

Fizično iskanje objav je pomenilo, da smo ročno prelistali vse izdaje glasila Lovec in Drobnica od leta 2008 do leta 2011 ter na podlagi naslovov in vsebine določili članke, ki govorijo o volku, škodi na drobnici ali projektu SloWolf. Na koncu smo za revijo Lovec vsako izdajo pregledali še v PDF obliki in z iskanjem po ključni besedi »volk« določili članke, ki smo jih pri pregledovanju fizičnih izdaj izpustili. Iskanje objav o volku v Primorskih novicah od leta 2008 do junija 2010 je potekalo s fizičnim pregledovanjem mikrofilma v NUK (Narodni in univerzitetni knjižnici).

Članke iz Dela smo pridobili tudi preko službe Dokumentacije Dela. Ta po izbranih ključnih besedah iz njihovega arhiva zbere članke, ki ustrezajo podani ključni besedi. Vendar pa ta način po številu zbranih člankov še zdaleč ni bil primerljiv z iskanjem po spletnem arhivu ali ročnem iskanju, saj je ponudil manj člankov, kot pa smo jih našli sami.

2.2 OPREDELITEV ANALITIČNIH SPREMENLJIVK IN KATEGORIJ

Pri določanju analitičnih spremenljivk in načinu vrednotenja smo se oprli na članek Kaczenskyeve in sodelavcev (2001), ki so analizirali objave o medvedih v slovenskem tisku in na članek o analizi besedil o floridskem panterju (*Puma concolor coryi*) (Jacobson, 2011). Določene pristope smo modificirali in priredili potrebam tega diplomskega dela. Sodobne raziskave, ki se ukvarjajo z analizo besedil, se večinoma poslužujejo za to namenjenih računalniških programov. Mi smo menili, da bo »ročno« določanje lastnosti medijskih objav omogočilo izvedbo analize. Poleg tega veliko virov v izbranem časovnem okviru ni bilo dostopnih v elektronski obliki. Iz Raziskave o odnosu rejcev drobnice, lovcev in širše javnosti do volka in upravljanja z njim, opravljene v sklopu projekta SloWolf (Marinko in Skrbinšek, 2011), smo izpeljali dodatna vprašanja, ki smo jih želeli testirati in ugotoviti, ali se pojavlja povezava med medijskim poročanjem in odgovori anketirancev.

Medijskim objavam smo določali naslednje enote in njihove spremenljivke:

1. Datum objave: za vsak članek smo zapisali datum izdaje ali številko izdaje revije v koledarskem letu. Za nekatere članke smo imeli tako datum izdaje, ki je vseboval dan in mesec, pri drugih pa le številko izdaje. Na koncu smo vse podatke pretvorili v mesec objave. Pri Drobnici, ki izhaja na dva meseca, smo na primer za prvo izdajo v letu, ki pokriva mesec januar in februar, to šteli kot januar in tako naprej za ostale mesece.
2. Publikacija: zapisali smo, v kateri publikaciji je bil članek objavljen. Pri časniku Delo smo upoštevali tudi objave v prilogah časnika ter objave v Sobotni prilogi in Nedelu.
3. Naslov: zapisali smo naslov članka.
4. Avtor članka: zapisali smo avtorja članka. V reviji Lovcu v rubriki »Iz dnevnega tiska« ter »Na kratko iz tujega tiska« nismo zapisali avtorja besedila. V objavah iz prve rubrike je namreč pogosto združenih več različnih objav različnih avtorjev v eno objavo, kar pomeni, da je sledenje sporočilnosti po avtorjih oteženo. V rubriki Na kratko, ki povzema novice iz tujega tiska, pa avtor ni naveden, ampak je naveden samo vir.

Za potrebe analize smo podatke o avtorjih združili. Avtorje projekta SloWolf smo med kodiranjem člankov navajali kot avtorje člankov na dva načina: kot ekipo (Ekipa projekta SloWolf) in poimensko. Pri analizi smo ti dve skupini združili v eno skupino – Ekipa projekta SloWolf.

V Primorskih novicah se je nekajkrat pojavil avtor s kratico D. G. Sklepali smo, da je to Dušan Grča, in članke s tem akronimom šteli pod pisca Dušana Grčo. Enako smo sklepali, da kratica LF predstavlja Lori Ferko, DC Danijela Ceka in HR Heleno Race. Enkrat je bila Helena Race podpisana kot prva soavtorica članka. Ta članek smo upoštevali, kot da je ona glavna avtorica.

V Lovcu je bil večkrat pod člankom podpisan strokovnjak, lahko pa tudi skupina, sestavljena iz različnih strokovnjakov (npr. Krofel, Skrbinšek, Kos, Potočnik, Jerina, Ražen, Marinko, Adamič in drugi). Članke, kjer je bil avtor le en strokovnjak, smo združili v eno skupino. Če je več strokovnjakov napisalo en članek, smo takšne članke združili v drugi skupini.

5. Primarni in sekundarni članek: članke smo v osnovi ločili na primarne in sekundarne članke (Krippendorf, 2004; cit. po Jacobson in sod., 2011).

Primarni članki označujejo članke, v katerih volk predstavlja osrednjo temo članka. Beseda *volk se* pojavi ali v naslovu ali v prvem odstavku članka in še vsaj enkrat v preostalem besedilu.

V sekundarnih člankih se beseda *volk* pojavi vsaj enkrat. Osrednja tema teh objav ni povezana z volkom, volk je zgolj omenjen.

6. Število besed v članku: prešteli smo, koliko besed vsebuje besedilo. Pri štetju smo upoštevali celotno besedilo: naslov, podnaslov, podpis avtorja, komentarje pod fotografijami. Kjer so bile na voljo PDF oblike člankov (rezultati spletnega iskanja, določene skenirane datoteke), smo besedilo kopirali v Microsoft Office Word ter uporabili funkcijo štetja besed. Pri objavah, skeniranih iz fizičnih izdaj, kjer program ni zaznaval posameznih besed v PDF dokumentu, smo povprečno število besed izračunali. In sicer smo prešteli število besed v prvih petih vrsticah ter izračunali povprečno število besed na

vrstico. Dobljeno vrednost smo množili s številom vseh vrstic v besedilu. Dodatno smo prešteli tudi število besed v naslovu, komentarjih pod slikami ipd.

7. Omemba drugih velikih zveri: če je bila v članku skupaj z volkom omenjena tudi katera od drugih velikih zveri – medved, ris ali šakal, smo to zapisali. Poleg tega smo označili tudi, če je bil omenjen krokar, ker smo po testnem pregledovanju člankov ugotovili, da se pri temi odškodnin volk in krokar pogosto omenjata skupaj.

8. Odnos do velikih zveri: če so bile v besedilu omenjene velike zveri (ris, medved, volk, šakal) ali pa je bila uporabljena fraza »velike zveri«, pri čemer je bilo razvidno, da avtor misli s tem tudi druge velike zveri, ne samo volka, smo ocenili odnos do te skupine živali. Članke, ki so pisali samo o volku in se je v besedilu pojavljala beseda »zver«, ki se je nanašala na to isto vrsto, odnosa do velikih zveri kot skupine nismo ocenjevali. Če so v članku ob volku omenjali še druge velike zveri, npr. medveda, a se besedna zveza »velike zveri« ni uporabila, smo vrednotili odnos do velikih zveri kljub temu, da se ta besedna zveza ni pojavila.

9. Subjektivna ocena o odnosu članka do volka: članke smo ovrednotili v odnosu do volka kot pozitivne, nevtralne ali negativne predvsem skozi prizmo problematike z ovčami. Nevtralen odnos pomeni, da so v članku predstavili tako pozitivna kot negativna stališča, vendar so ta uravnovešena. V to skupino sodi tudi objektivno poročanje o bioloških raziskavah. Da je članek dobil negativno oceno, je moral zavzeti močno stališče, kot npr. da je volkov preveč, da so kmetje nemočne žrtve pokolov in da je situacija zelo slaba. Članki so bili ocenjeni pozitivno, če so poudarili pomen ohranjanja volka in njegovo vlogo v ekosistemu.

10. Vsebina na kratko: z nekaj besedami smo povzeli, o čem piše članek.

11. Primarna tema: vsakemu članku smo določili primarno temo, se pravi, katera tema predstavlja večinski del vsebine članka. Kategorije so bile vnaprej določene in zaprtega tipa. Posebej smo pod to kategorijo označili, ali je članek neposredno povezan s projektom SloWolf, kar pomeni, da so ga napisali izvajalci projekta, ali pa se avtor članka sklicuje na rezultate projekta.

12. Škodljivost volka: s pomočjo kodirnega lista smo ocenili, ali članek piše o škodljivosti volka ter na kakšen način piše o tej temi.

13. Stališče do številčnosti volka v Sloveniji: beležili smo način podajanja števila volkov, živečih na slovenskem ozemlju.

14. Stališče do potrebe po dodatnem odstrelu, ki bi presegal redni odstrel v Sloveniji: beležili smo izjave v medijskih besedilih, ki pozivajo k dodatnemu oziroma izrednemu odstrelu.

15. Reševanje problematike napadov na drobnico: zapisovali smo, katera področja so predstavljena pri reševanju problematike napadov na drobnico. Sprva smo vprašanje zastavili tako, da bi ugotovili, kateri razlogi za škodo se navajajo v medijih, vendar smo po poskusnem vrednotenju ugotovili, da iz člankov to ni razvidno. Vprašanje smo zato preoblikovali v preverjanje, katere so predlagane rešitve na področju upravljanja z volkom, ker to obenem kaže, kje ljudje zaznavajo težave pri sobivanju.

16. Prepričanje, da je volk človeku neposredno nevaren: pri vrednotenju člankov smo spremljali, ali ti pišejo o tem, da je volk človeku nevaren.

17. Vpliv volka na naravni plen: spremljali smo, ali so mediji poročali o tej temi in kako so označili vpliv volka na naravni plen.

18. Ali so izjave v članku resnične: subjektivna ocena o resničnosti in kredibilnosti informacij, podanih v članku.

19. Predstavitev stanja populacij drugje v Evropi: ugotavljali smo omenjanje volka drugod po Evropi ter ozaveščanje o pomembnosti ohranjanja različnih populacij zaradi genskega pretoka in genske variabilnosti.

20. Način poročanja o napadih volka na domače živali: zapisovali smo resničnost informacij in čustveno pretiravanje v člankih, ki so poročali o napadih volka na domače živali.

21. Sogovorniki, predstavniki in deležniki v temah o volku: preverjali smo, katere institucije in posamezniki so udeleženi v medijski debati o volku. Vprašanje je bilo

odprtega tipa. Dodali smo vsakega novega sogovornika, predstavnika in organizacijo, ki se je pojavila v primarnih objavah. Pri združevanju podatkov v višje skupine smo za vsak članek šteli vsako skupino le enkrat, tudi če je bilo v članku omenjenih več različnih predstavnikov iste skupine (npr. omenjeni so bili trije različni kmetje, mi pa smo jih uvrstili v skupino »kmet« le enkrat).

2.3 KODIRANJE

Izbranim vprašanjem (t. i. enotam), ki smo jih želeli raziskati, smo določili razpon vrednosti, ki jih zavzemajo odgovori (spremenljivke). Na ta način smo ustvarili kodirni list (pril. 1), ki nam je bil v pomoč pri sprotnem določanju vrednosti med branjem članka. Vrednosti odgovorov smo vnašali v Excelovo tabelo. V prvi vrstici je bila zapisana krajšava vsakega vprašanja in možne spremenljivke. Če je članek opisoval določeno spremenljivko, smo vrednost odgovora na to vprašanje zapisali z oznako 1 v primernem stolpcu.

Najprej smo sestavili kodirni list in poskusno izvedli analizo približno 100 člankov. Nato smo kodirni list spremenili ter vse objave še enkrat vrednotili in kodirali (pril. 1).

2.4 PRIPRAVA PODATKOV IN ANALIZA

Zbrane podatke smo analizirali s programoma Microsoft Office Access (2007) in Excel (2007). Informacije, zbrane med kodiranjem objav, smo uvozili v Accessovo bazo podatkov. Za analizo potrebne podatke smo uvozili v Excel, kjer smo jih z orodjem Vrtilne tabele analizirali in grafično predstavili.

3 REZULTATI

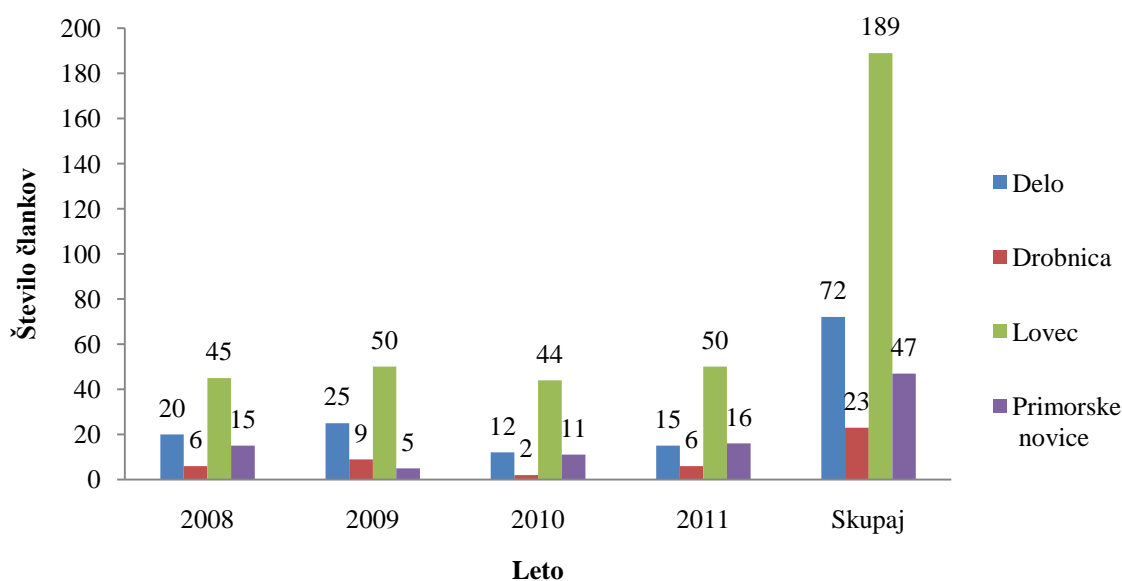
3.1 MEDIJSKE OBJAVE V ČASU

Zbrali smo 331 člankov, ki so od leta 2008 do leta 2011 poročali o volku v časnikih Delo in Primorske novice ter v revijah Lovec in Drobница.

Največ člankov smo našli v reviji Lovec – 189, kar predstavlja 57 % vseh zbranih člankov (sl. 2). Od tega je bil največji del, 34 % (64 člankov), vseh člankov iz te revije objavljenih v rubriki Iz dnevnega tiska, ki povzema novice iz drugih tiskanih medijev.

Delovih člankov je bilo med vsemi članki, ki so pisali o volku, 22 % (sl. 2). Delove članke smo iskali s pomočjo spletnega arhiva, ki obsega vse publikacije založniške hiše Delo. Od skupno 72 objav iz Dela je bilo 21 člankov objavljenih v eni od prilogi časnika Delo ali pa v kateri od drugih publikacij založniške hiše Delo. Od teh 21 člankov jih je bilo 10 iz NeDela, trije iz Sobotne priloge, trije iz Poleta, dva iz spletne izdaje in po en članek v Delo in dom, Vikendu in Magu. Ker gre za publikacije, ki sodijo pod isto založniško hišo kot časnik Delo, so vse namenjene splošni javnosti in so neposredno vezane na časopis Delo (kot priloga ali vikend izdaja), smo se odločili, da bomo v analizo vključili tudi te članke.

V Primorskih novicah je bilo objavljenih 14 % vseh zbranih člankov (to je 47 člankov) (sl. 2). Najmanj objav o volku je bilo objavljenih v reviji Drobница, kjer smo v obdobju štirih let zasledili le 23 člankov, kar predstavlja 7 % vseh zbranih člankov.

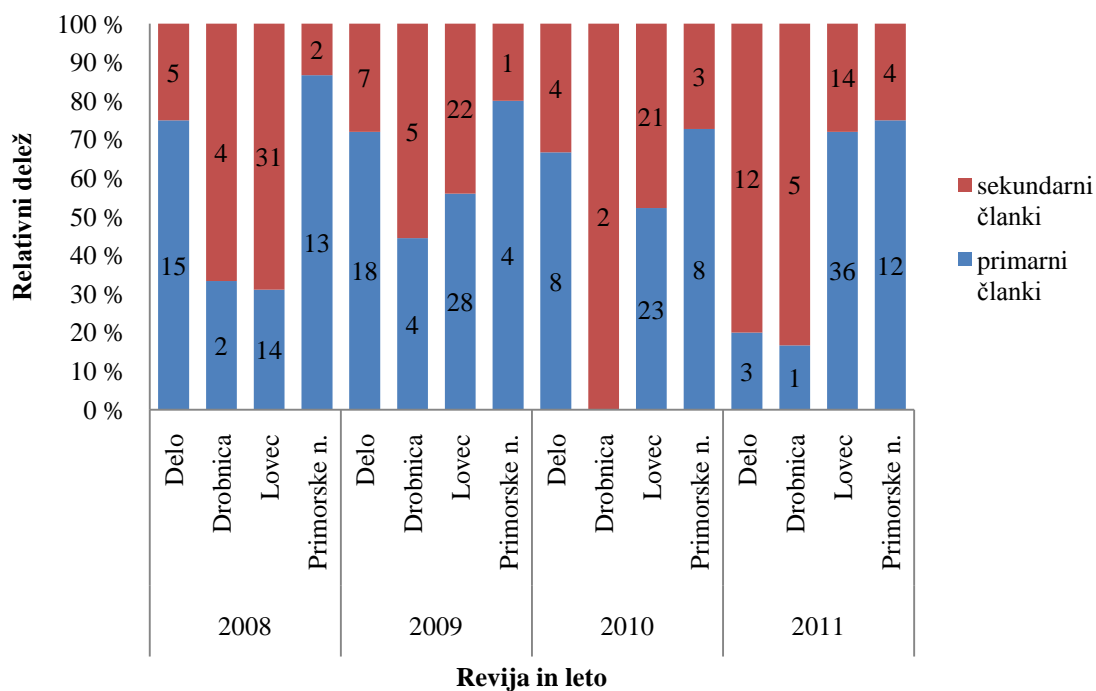
Slika 2: Število objav v različnih tiskanih medijih od leta 2008 do leta 2011

Število vseh člankov v posameznih letih je bilo podobno: v letih 2008, 2009 in 2011 je bilo objavljenih povprečno 88 člankov. V letu 2010 je bilo najmanj objavljenih člankov (to je 69 člankov) (pril. 2). Število objav o volku v različnih publikacijah se je med leti spreminjalo, vendar je vsaka publikacija objavljala članke na letni ravni v približno enakem velikostnem razredu (sl. 2). V Delu je bilo v izbranem obdobju na leto napisanih od 12 do 25 člankov, v Drobnici od dva do devet, v Lovcu od 44 do 50 ter v Primorskih novicah od 5 do 16.

Članki pišejo o volku različno podrobno, zato smo jih ločili na primarne in sekundarne objave. Za primarne članke je značilno, da se beseda volk pojavi v naslovu ali v prvem odstavku in tudi večkrat v besedilu; skupno smo določili 189 primarnih člankov (sl. 3). V sekundarnih člankih se beseda volk pojavi vsaj enkrat, osrednja tema teh objav pa ni vezana na volka. Takšnih člankov je bilo skupno 142 (sl. 3).

Relativno razmerje primarnih in sekundarnih člankov se med publikacijami razlikuje. Pri obravnavi rezultatov, ki prikazujejo relativne deleže primerjalno med publikacijami, je potrebno upoštevati, da so publikacije na letni ravni objavile različno število člankov, kar vpliva na interpretacijo rezultatov (sl. 3). To še posebej velja za revijo Drobница, ki ima v celoti najmanj objav. V Delu se je število primarnih objav z leti zmanjšalo (sl. 3). V letu 2008 je bilo objavljenih 15 in v letu 2009 18 primarnih člankov. V letu 2010 je Delo

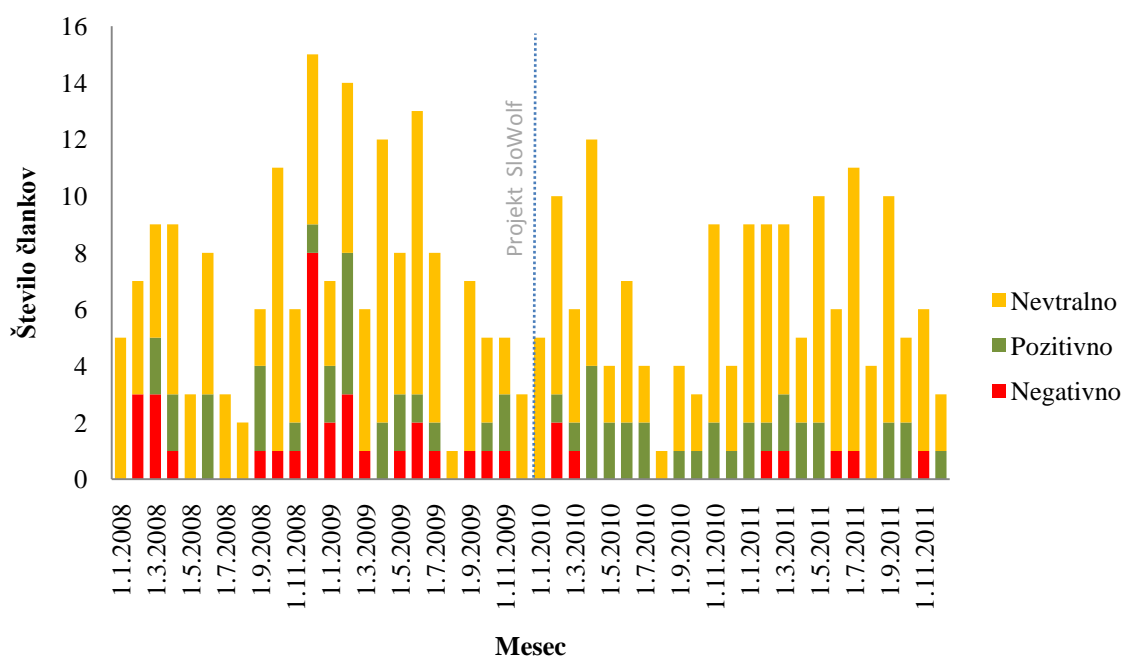
objavilo osem primarnih člankov, v letu 2011 pa le še tri. Obraten trend velja za revijo Lovec – z leti se je število primarnih člankov v reviji povečalo. Število primarnih objav o volku v reviji Lovec se je od leta 2008 do 2011 povečalo neodvisno od števila primarnih objav iz rubrike Iz dnevnega tiska IDT (pril. 3).

Slika 3: Spreminjanje relativnega deleža primarnih in sekundarnih člankov v različnih publikacijah od leta 2008 do leta 2011

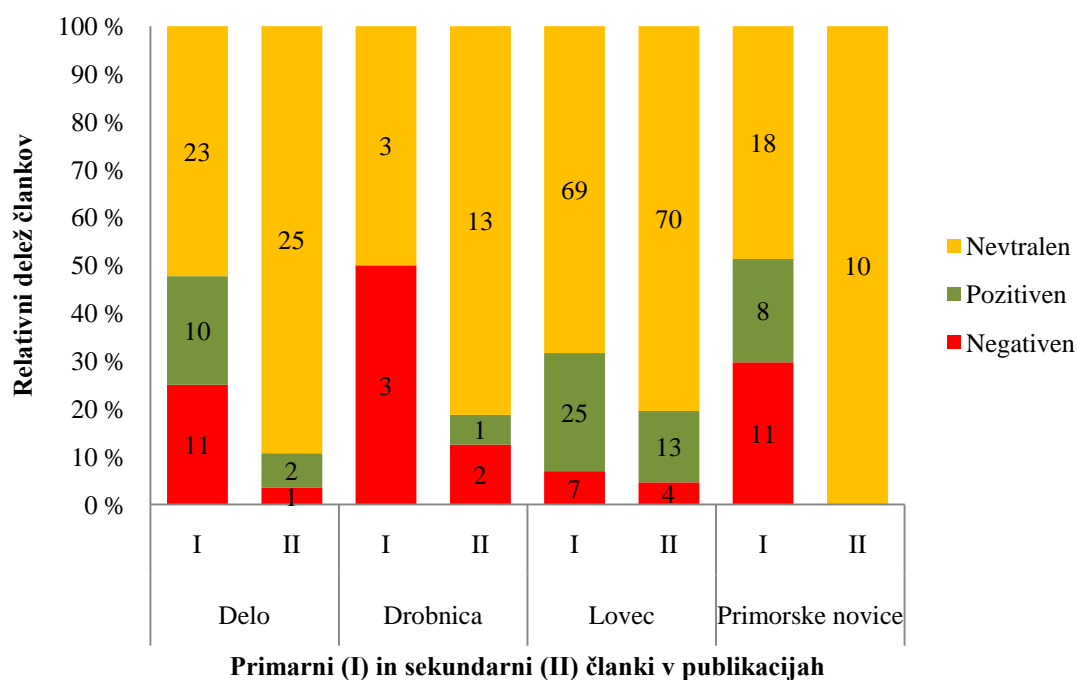
3.2 ODNOS DO VOLKA IN DRUGIH VELIKIH ZVERI

Pred začetkom projekta SloWolf je bilo objavljenih 33 člankov, v katerih smo odnos do volka ocenili negativno, po začetku projekta pa je bilo takšnih člankov le še osem (sl. 4). V obdobju 2008–2009 je bilo objavljenih 28 pozitivnih in 114 nevtralnih (primarnih in sekundarnih) člankov o volku, v letih 2010 in 2011 pa 31 pozitivnih ter 117 nevtralnih člankov.

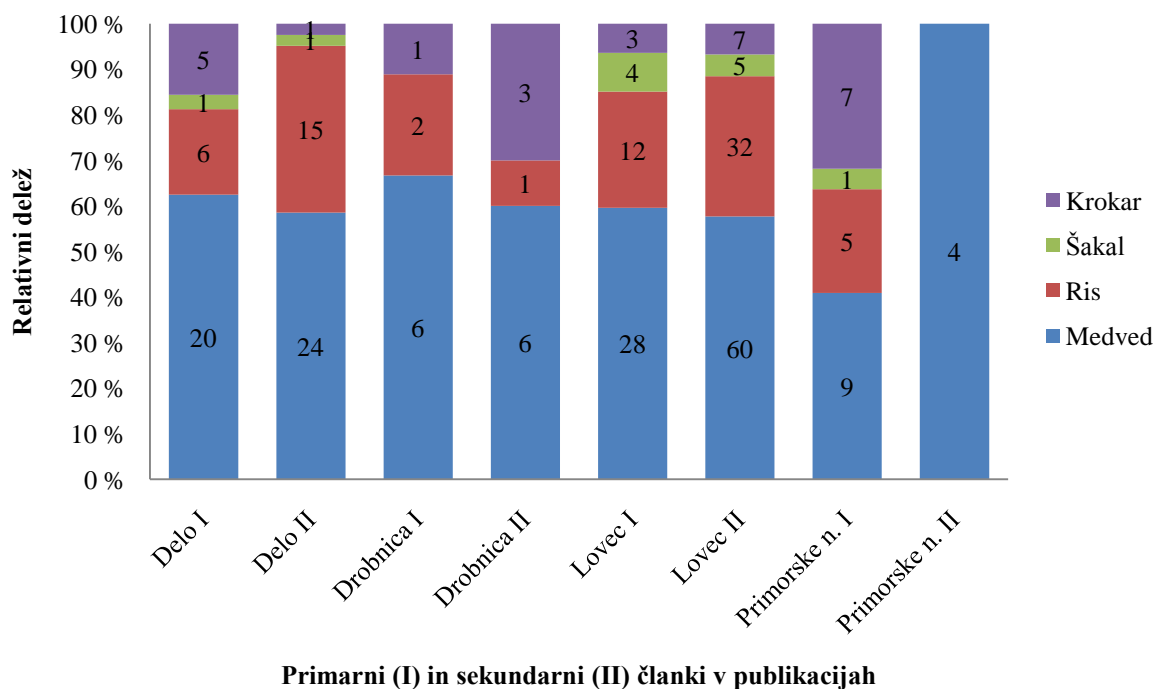

Slika 4: Prevladujoč odnos do volka v primarnih in sekundarnih člankih iz različnih publikacij v Sloveniji od leta 2008–2011

V primarnih člankih smo na negativen odnos do volka naleteli večkrat kot v sekundarnih (sl. 5). Majhno število primarnih objav (šest člankov) v Drobnici vpliva na to, da se negativen odnos do volka v teh člankih izraža kot 50-odstotni relativni delež. Sledijo Primorske novice, pri katerih smo odnos do volka ocenili negativno v 30 % primarnih člankov (11 člankov), in nato Delo, kjer je bilo takšnih člankov 25 % (11 člankov). V Lovcu smo z negativnim odnosom do volka ocenili 6 % primarnih člankov (sedem člankov). Članki so opisovali volka tudi zelo optimistično in pozitivno. Največ takšnih objav je imel Lovec – 23 % vseh primarnih objav (25 člankov). Delež pozitivnih primarnih objav je bil 20 % v Delu in Primorskih novicah. V Drobnici ni bilo nobene primarne objave, ki bi do volka zavzela pozitiven odnos.

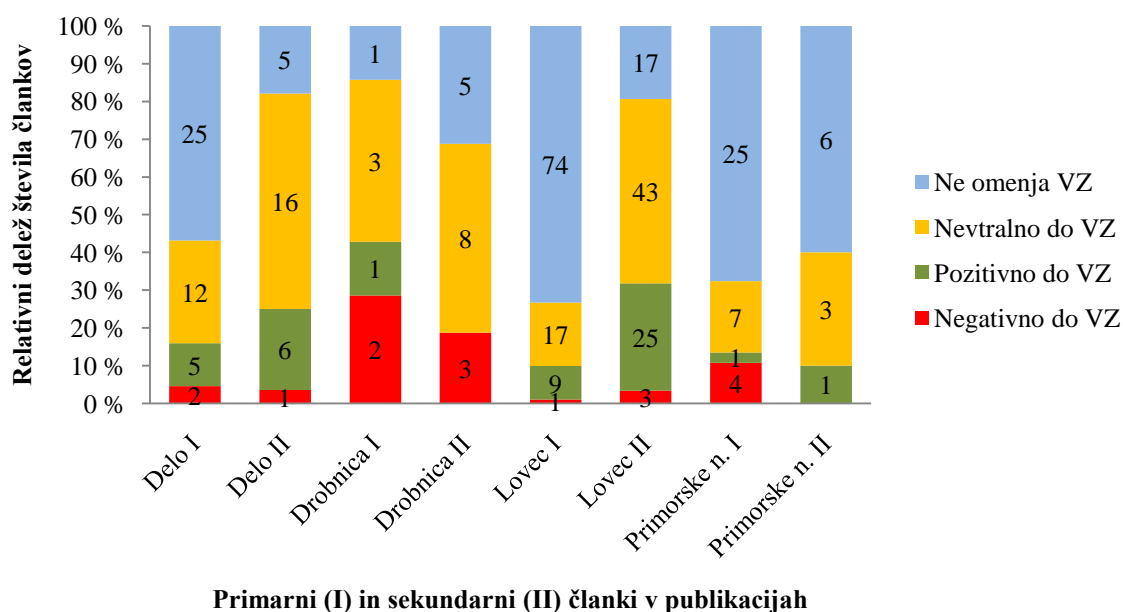
Slika 5: Primerjava odnosa do volka med primarnimi in sekundarnimi članki v različnih publikacijah v obdobju od 2008 do 2011

Slika 6: Relativna razporeditev člankov, ki poleg volka omenijo še druge živali, primerjalno med primarnimi (I) in sekundarnimi članki (II) o volku v posamezni reviji. En članek je lahko omenjal več živali hkrati.

Poleg volka se v člankih omenjajo še druge velike zveri: medved, ris in šakal (sl. 6). V člankih se skupaj z volkom od preostalih velikih zveri najpogosteje omenja medved. To velja za vse revije. Ne glede na to, ali gre za primarne ali sekundarne članke, je v Delu, Drobnici in Lovcu medved žival, ki je eksplicitno izpostavljena v več kot polovici člankov, ki omenjajo velike zveri. V vseh publikacijah se od preostalih velikih zveri ris omenja pogosteje kot šakal.

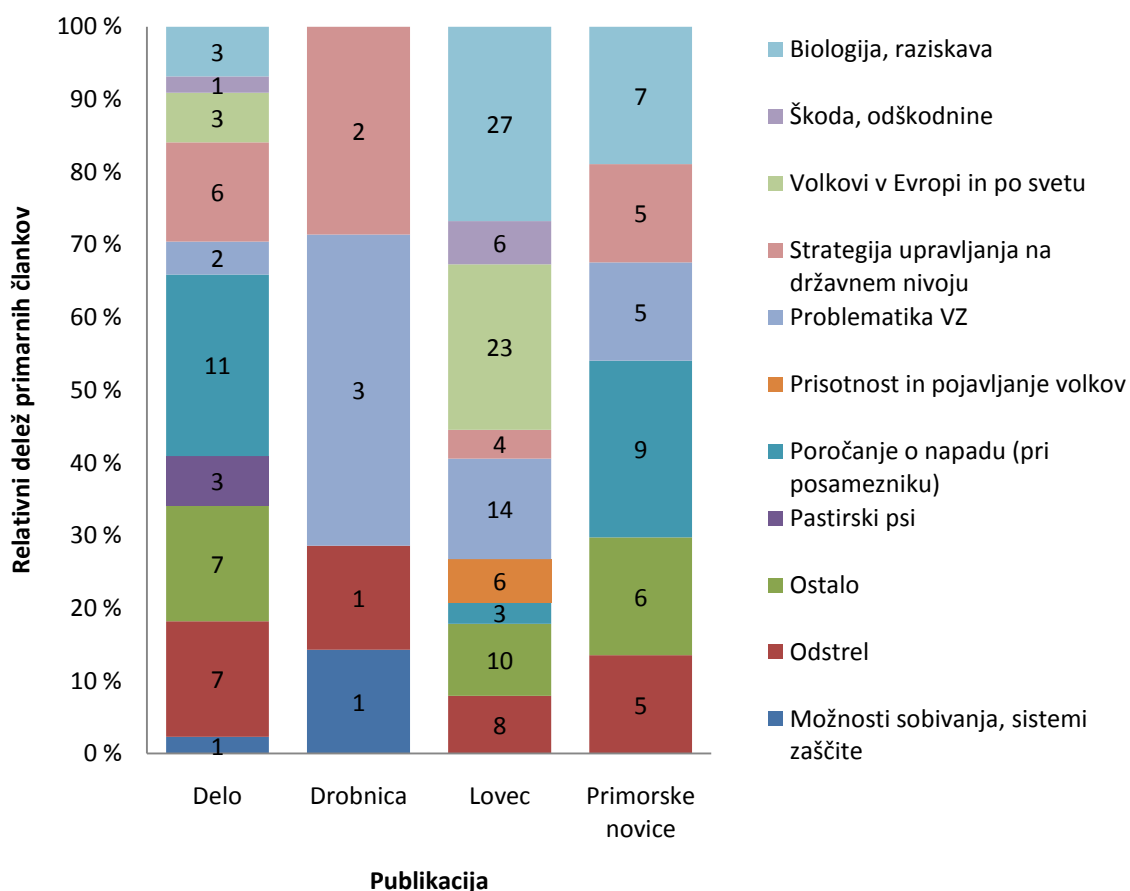
Vse publikacije v proučevanem obdobju so nekajkrat v istem članku kot volka v povezavi s škodo, ki jo oba povzročata, omenile tudi krokarja (sl. 6).

Slika 7: Primerjava relativnih deležev primarnih (I) in sekundarnih (II) člankov v odnosu do velikih zveri (VZ = velike zveri)

Omenjanje velikih zveri je bolj pogosto v sekundarnih člankih (sl. 7). Tako v primarnih kot v sekundarnih člankih prevladuje nevtralen odnos do te skupine živali. Absolutno število člankov, ki smo jih ocenili z negativnim odnosom do te skupine živali, je med publikacijami v podobnem velikostnem razredu (med enim in štirimi članki). Relativni deleži pozitivnih objav o velikih zvereh so bili najvišji v sekundarnih člankih v Lovcu, Delu in Drobnici.

3.3 PRIMARNA TEMA

Slika 8: Relativna razporeditev glavnih tem v primarnih člankih, primerjalno med različnimi publikacijami od leta 2008 do leta 2011 (VZ = velike zveri)

Primarni članki v različnih publikacijah so poročali o različnih temah, vezanih na volka (sl. 8). V Delu so pisali o vseh temah, ki smo jih določili pri kodiranju, razen o »Prisotnosti in pojavljanju volkov«. Največ objav v Delu je bilo napisanih o napadih volkov pri posameznikih (okoli 35 % vseh primarnih objav). Veliko različnih tem je pokrivala tudi revija Lovec (9 od skupno 11 tem). Največ napisanih člankov v Lovcu sodi pod temo »Biologija in raziskave« (okrog 28 %), sledijo prispevki o volku iz teme »Volkovi v Evropi in po svetu« (okrog 20 % vseh objav). Tema Volkovi v Evropi in po svetu se pogosto navezuje na biologijo volka. S tem je bila revija Lovec med primerjanimi publikacijami tista, ki je največji delež objav namenila biologiji volka. Tema »Prisotnost in pojavljanje volka« je opažena samo v reviji Lovec in je posledica novic v rubriki Iz dnevnega tiska. Primorske novice so v primarnih člankih pisale o šestih različnih temah.

Največ objav je bilo napisanih na temo poročanja o napadih pri posameznikih (približno četrtina vseh objav). V Drobnici so pisali o štirih različnih temah, povezanih z volkom. Problematika velikih zveri je v tej reviji predstavljala 40 % vsebin o volku v primarnih člankih. Zaradi majhnega števila primarnih člankov ima v tem prikazu (sl. 8) vsak članek velik relativni delež.

3.4 RESNIČNOST IZJAV V ČLANKIH

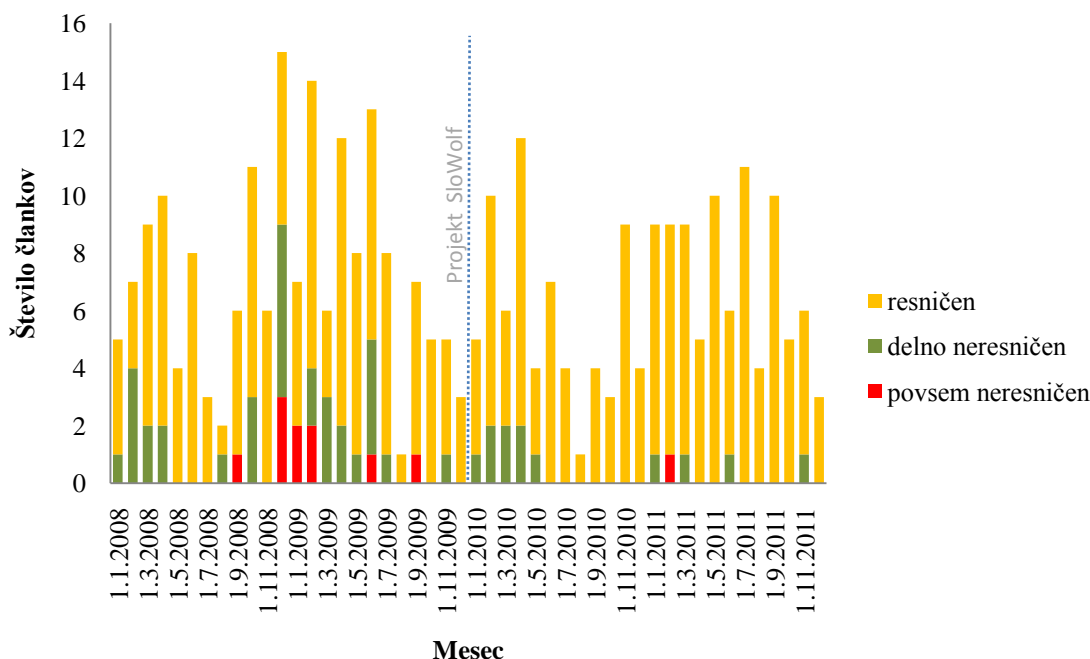
V primarnih člankih smo subjektivno ocenjevali, ali se nam zdijo podane informacije resnične, delno neresnične ali povsem neresnične (pregl. 1). 10 primarnih člankov smo označili za povsem pristranske in nekorektne (od tega šest iz časopisa Delo). Za delno neresnične smo označili 40 člankov (14 iz Dela, 15 iz Primorskih novic). Ostalih 139 primarnih člankov smo označili za resnične. Deset člankov, ki smo jih označili za povsem neresnične, so napisali štirje avtorji. 40 člankov, označenih za delno resnične, je napisalo več kot 20 različnih avtorjev.

Preglednica 1: Število objav po publikacijah glede na subjektivno oceno, ali so informacije v primarnem članku resnične, delno neresnične ali povsem neresnične

	Zelo neresnični	%	Delno neresnični	%	Resnični	%	Št. vseh prim. člankov
Delo	6	14	14	32	24	55	44
Drobnica	1	14	3	43	3	43	7
Lovec	1	1	8	8	92	91	101
Primorske novice	2	5	15	41	20	54	37
Skupaj	10	5	40	21	139	74	189

Časovna razporeditev člankov, v katerih smo ocenjevali resničnost podanih informacij (sl. 9), je pokazala zmanjšanje števila delno neresničnih in povsem neresničnih objav po začetku projekta SloWolf. V letih 2010–2011 je bila objavljena tretjina delno neresničnih člankov in desetina povsem neresničnih člankov.

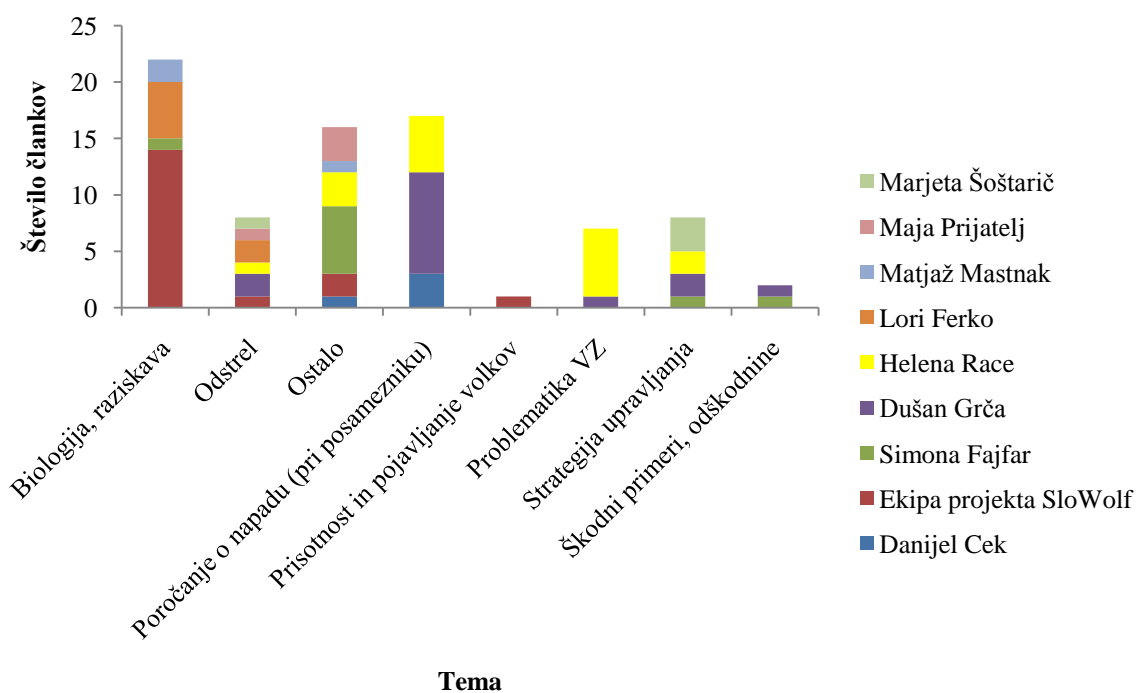
Slika 9: Razporeditev primarnih in sekundarnih člankov v času od leta 2008 do leta 2011, kjer je prikazana subjektivna ocena resničnosti informacij, podanih v posamezni objavi

Ocenjevali smo čustveno obarvanost člankov, ki so poročali o napadih volka na domače živali (pril. 7). V Primorskih novicah in Delu je bila večina člankov, ki je poročala o teh dogodkih, negativno čustveno obarvana. V Delu smo od skupno 13 člankov, ki so poročali o napadih, devet od njih ocenili kot negativno čustveno obarvane in štiri kot nevtralne. V Primorskih novicah so poročali o napadih volka na domače živali v 13 člankih, od katerih jih je bilo čustveno negativno obarvanih 11, dva pa pozitivno. V Lovcu so o napadih na domače živali poročali v petih objavah, pri čemer so bile vse negativno čustveno obarvane. Drobница ni poročala o napadih volka na domače živali.

3.5 NOVINARJI

O volku je v vseh analiziranih člankih pisalo več kot 100 različnih avtorjev. Takšnih, ki so v letih od 2008 do 2011 napisali vsaj tri primarne članke o volku, je bilo (pril. 8). Največ primarnih objav so v tem obdobju napisali sodelavci projekta SloWolf (18), Dušan Grča (15) in Helena Race (15). Lori Ferko je bila avtorica sedmih člankov, ostali avtorji so imeli manj primarnih objav. Izbrani avtorji so objavljali članke v različnih publikacijah. Vsak od omenjenih avtorjev je vse analizirane članke vedno objavil v isti publikaciji.

Ocenjevali smo odnos do volka, ki prevladuje v člankih najpogostejših avtorjev (pril. 8). Izkazalo se je, da sta Dušan Grča in Helena Race večkrat pisala na način, ki volka prikazuje v slabi luči. Ostale njune objave so bile v odnosu do volka nevtralne, Helena Race je imela tudi dve »pozitivni« objavi (eno v letu 2008 in eno v 2010).

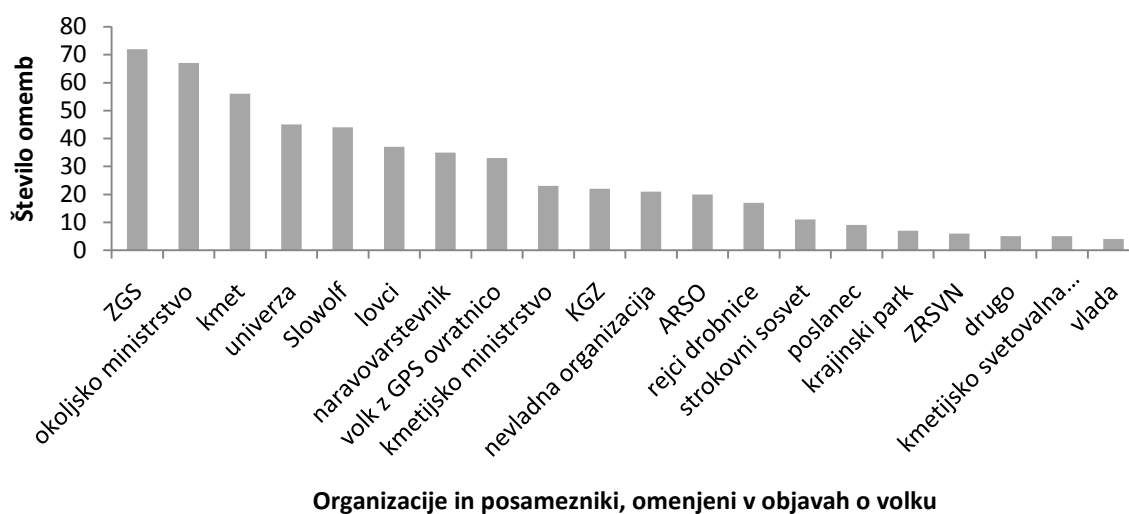

Slika 10: Razporeditev člankov po temah, o katerih so pisali avtorji, ki so od leta 2008–2011 v svojih člankih največkrat omenjali volka (VZ = velike zveri)

Pri avtorjih, ki so o volku pisali najpogosteje, se je izkazalo, da so večinoma pisali o eni ali dveh temah (sl. 10). Ekipa projekta SloWolf je imela največ objav s področja biologije (14 od skupno 18 objav), Dušan Grča je najpogosteje poročal o napadu volka pri posameznikih (9 od skupno 16 objav), Helena Race je najpogosteje pisala o problematiki velikih zveri.

V letih 2010–2011 je bilo s projektom SloWolf neposredno povezanih 42 člankov. V to skupino sodijo vsi članki projektne skupine SloWolf (18 člankov). Med vsemi članki, ki so neposredno povezani s projektom SloWolf, jih največ (31) sodi pod temo Biologija in raziskave volka, pet člankov sodi pod temo Ostalo, štiri pod Odstrel ter po eden v Škodne primere ter Prisotnost in pojavljanje volka (pril. 10).

3.6 SOGOVORNIKI O VOLKU V MEDIJIH

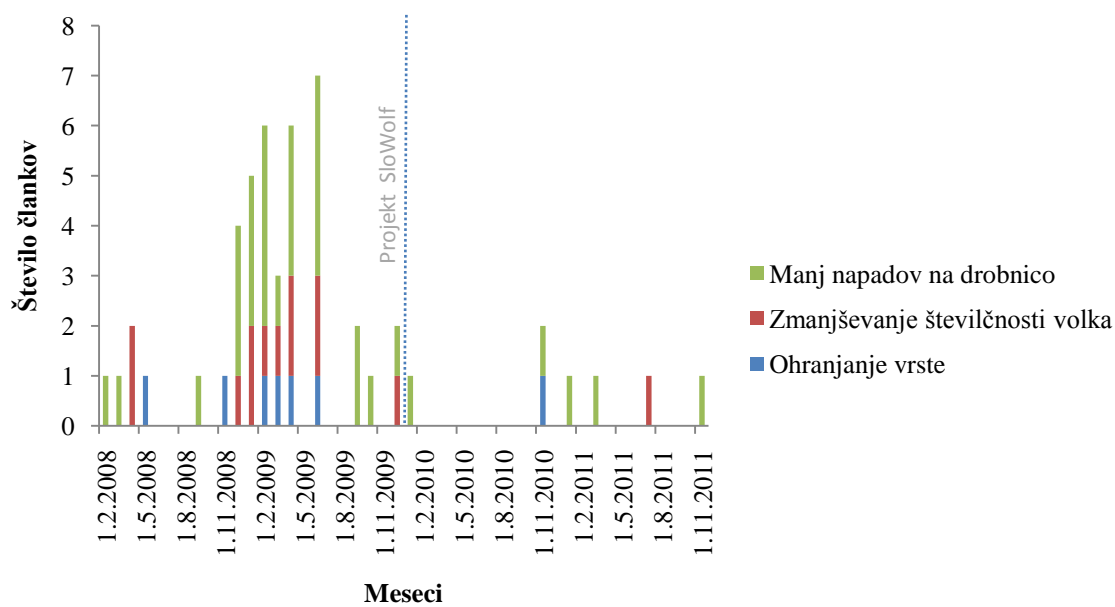
Slika 11: Število omenb posameznikov in organizacij v pisanju o volku v primarnih člankih od leta 2008 do 2011. V posameznem članku je bilo lahko omenjenih več različnih sogovornikov hkrati. Različne predstavnike iz iste organizacije smo združili in šteli kot eno omembo na članek. (ZGS = Zavod za gozdove Slovenije, KGZ = Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, ARSO = Agencija Republike Slovenije za okolje, ZRSVN = Zavod Republike Slovenije za varstvo narave.)

V medijskih objavah o volku od leta 2008 do leta 2011 je bil najpogosteje omenjen Zavod za gozdove Slovenije ter njegovi predstavniki (sl. 11). Sledi okoljsko ministrstvo in njegovi predstavniki. Kmetje kot posamezniki (v člankih so bili navedeni z imenom in priimkom, za namen analize pa smo jih vse združili v isto skupino) in različni posamezniki, ki sodijo v naravovarstveno stroko, so se pojavljali približno enako pogosto. Sledijo sodelavci na projektu SloWolf in strokovnjaki z univerze. Poimenski seznam sogovornikov in način združevanja v skupine se nahaja v pril. 5.

3.7 DODATNI Odstrel

Preverjali smo, ali mediji poročajo o dodatnem odstrelu volka ter kakšne so zahteve po dodatnem odstrelu. V Delu sta bila objavljena dva članka, ki sta pisala o nelegalnem dodatnem odstrelu, ki bi omogočal, da bi kmetje sami poskrbeli za svoje pravice. V Primorskih novicah je bilo člankov s takšnim mnenjem pet. V Lovcu in Drobnicah se to stališče ni pojavilo. Mnenje o dodatnem odstrelu po legalni poti je bilo v Delu izraženo 14-krat, v Primorskih novicah 11-krat, v Lovcu sedemkrat ter v Drobnicah trikrat.

Utemeljitev za dodatni odstrel so bile različne (sl. 12). Odstrel z namenom ohranjanja vrste se je med vsemi članki pojavil 10-krat, odstrel z namenom zmanjšanja populacije 16-krat ter odstrel z namenom, da bo potem manj napadov na drobnico, 33-krat. Najpogosteje se je tema dodatnega odstrela v medijih pojavljala od decembra 2008 do junija 2009.

Slika 12: Razporeditev utemeljitev za dodatni odstrel v primarnih člankih od 2008 do 2011

3.8 ŠTEVILČNOST VOLKA V SLOVENIJI

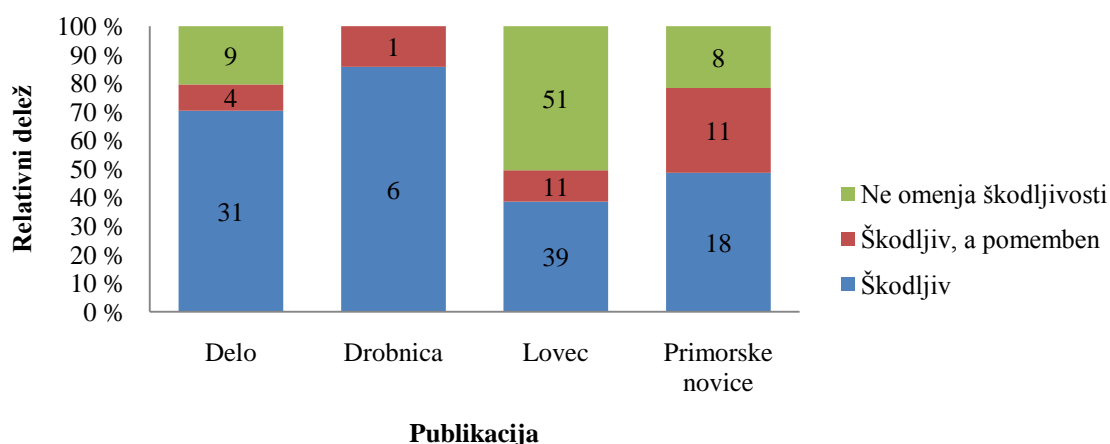
Zapisovali smo, kolikokrat se je v medijih pojavilo mnenje ali ocena o številu volkov v Sloveniji (pregl. 2). V primarnih člankih je bilo mnenje o številu volkov v Sloveniji podano šestkrat, ocena pa je bila podana 16-krat. V 13 primerih so v oceni navajali, da živi v Sloveniji od 70–100 volkov. Ta vrednost je bila podana 11-krat v obdobju od februarja 2008 do junija 2009. Podatek, da je v Sloveniji od 70 do 100 volkov, je bilo uradno stališče Zavoda za gozdove Slovenije. V nekaterih člankih so posamezniki komentirali, ali se jim zdi ta vrednost realna ali ne. V petih člankih je bilo jasno izraženo, da v Sloveniji živi več kot 70–100 volkov. Stališče, da ta ocena ustreza resničnemu stanju, se je pojavilo trikrat. V enem članku je bilo omenjeno mnenje tako enim kot drugim.

Preglednica 2: Podane ocene števila volkov v različnih publikacijah od leta 2008 do 2011. Pri reviji Lovec je pripisano, če je bila ocena podana v članku iz rubrike Iz dnevnega tiska (IDT). Pri podani oceni smo zapisali tudi, ali je bilo v besedilu podano mnenje o resničnosti ocene.

Mesec	Mesto objave	Ocena števila volkov	Ocena je realna	Volkov je več	Volkov je manj	Primarna tema članka
1. 2. 2008	Delo	70–100				Strategija upravljanja
1. 3. 2008	PRIMORSKE NOVICE	70–100				Strategija upravljanja
1. 3. 2008	PRIMORSKE NOVICE	70–100				Strategija upravljanja
1. 3. 2008	Delo	70–100		1		Strategija upravljanja
1. 4. 2008	Delo	70–100		1		Strategija upravljanja
1. 5. 2008	LOVEC IDT	70–100	1			Strategija upravljanja
1. 10. 2008	Delo	70–110		1		Poročanje o napadu
1. 3. 2009	LOVEC IDT	70–100		1		Problematika VZ
1. 4. 2009	PRIMORSKE NOVICE	70–100		1		Problematika VZ
1. 4. 2009	LOVEC	70–100		1	1	Odstrel
1. 6. 2009	LOVEC IDT	70–100	1			Odstrel
1. 3. 2010	Delo	70–100	1			Odstrel
1. 9. 2010	PRIMORSKE NOVICE	50–70				Biologija
1. 12. 2010	PRIMORSKE NOVICE	70–100				Odstrel
1. 3. 2011	Delo	60–70				Odstrel
1. 11. 2011	LOVEC IDT	80				Biologija

3.9 OMENJANJE ŠKODLJIVOSTI VOLKA

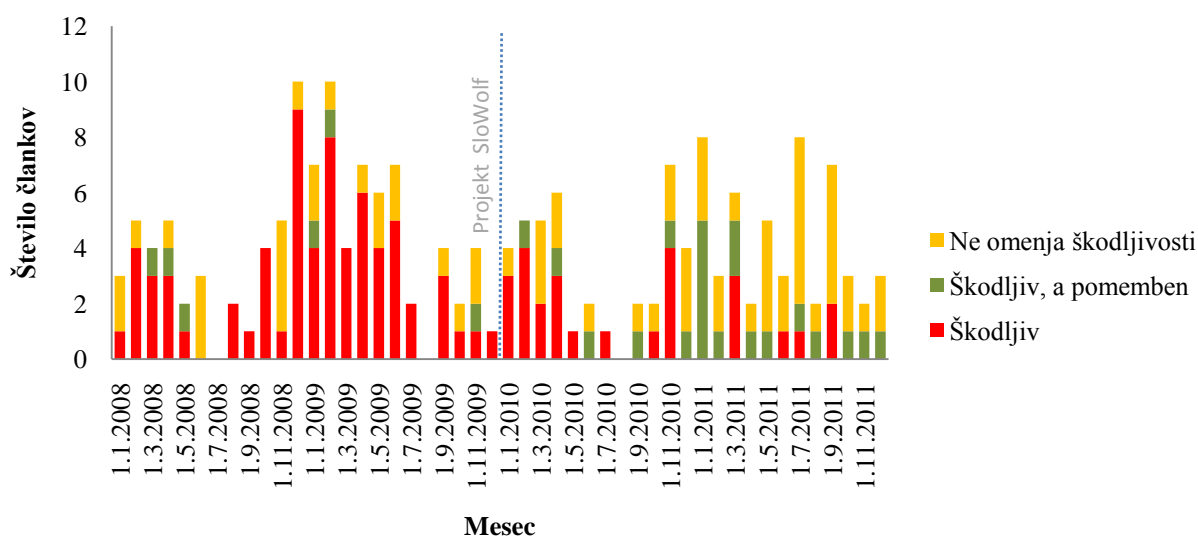
Označevali smo, ali so mediji poročali o tem, da je volk škodljiv (sl. 13). V članku je to lahko pomenilo, da se škodljivost volka zgolj omeni, lahko pa tudi bolj obširno razloži, zakaj in kako je škodljiv. V Delovih člankih je bil volk označen kot škodljiv v 70 % primarnih člankov, v Drobnici v 85 % primarnih člankov, v Lovcu v 39 % in v Primorskih novicah v 49 % primarnih člankov. Ločeno smo obravnavali članke, kjer je bil volk sicer omenjen kot škodljiv, a je bilo poudarjeno, da je ohranjanje vrste kljub temu pomembno. Takšnih člankov je bilo v Delu 9 %, v Drobnici 15 %, v Lovcu 10 % in v Primorskih novicah 30 %. Nekateri članki niso omenjali, da je volk škodljiv. V Lovcu škodljivosti volka niso omenjali v polovici primarnih člankov iz te revije. V Delu in Primorskih novicah škodljivosti niso omenjali v 20 % primarnih člankov.

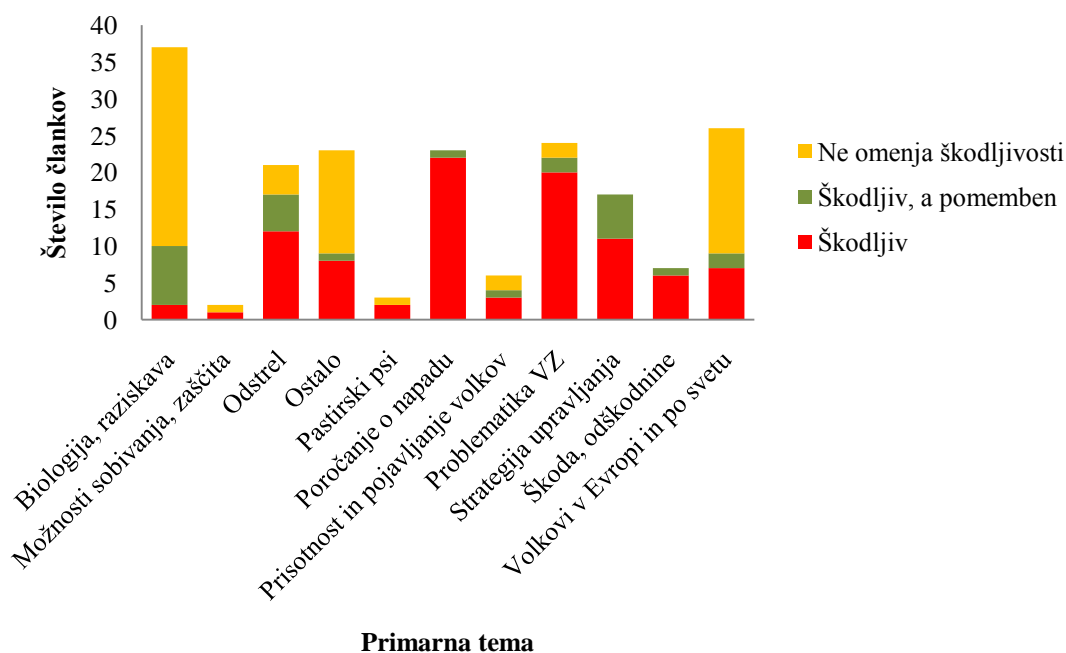
Slika 13: Relativna razporeditev omenjanja škodljivosti volka v primarnih člankih v različnih publikacijah od 2008 do 2011

V sekundarnih člankih se škodljivost volka omenja manjkrat kot v primarnih člankih. V Delu in Lovcu so o škodljivosti pisali v 20 % sekundarnih člankov, v Primorskih novicah v 30 % člankov ter v Drobnici v 55 % člankov. Noben sekundarni članek volka ni opisoval kot škodljivega, a vseeno pomembnega.

Največ člankov, ki so pisali zgolj o škodljivost volka, je bilo objavljenih ob koncu leta 2008 in prvi polovici leta 2009 (sl. 14). S pričetkom projekta SloWolf se je zmanjšalo omenjanje škodljivosti volka v člankih in povečalo število člankov, v katerih je pisalo, da volk povzroča škodo, a je njegovo ohranjanje kljub temu pomembno.

Slika 14: Razporeditev primarnih člankov v času od 2008 do 2011, ki prikazujejo, ali je bilo v članku navedeno, da je volk škodljiv oziroma da je škodljiv, a hkrati pomemben za ekosistem

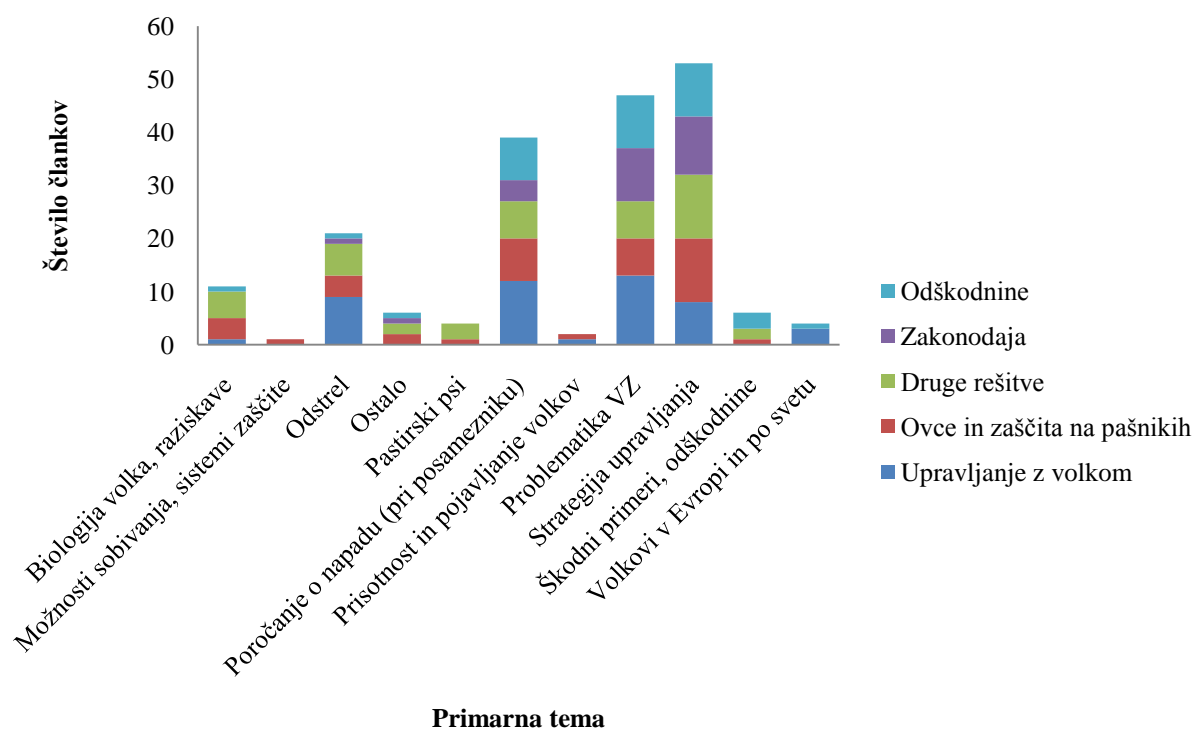
Slika 15: Število primarnih člankov, razporejenih po temah, ki omenjajo škodljivost volka

Omenjanje škodljivosti volka je povezano z glavno temo objave (sl. 15). Škodljivost volka se je najpogosteje omenjala v člankih, ki so poročali o napadih na drobnico pri posameznikih ali pa so pisali o problematiki velikih zveri. Članki o biologiji volka, volkovih po svetu in članki v rubriki ostalo v več kot polovici primerov niso omenjali škodljivosti volka. Škodljivost, omenjena skupaj s poudarkom potrebe po ohranjanju vrste,

je bila najpogostejša v bioloških člankih, člankih o temi strategija upravljanja na državni ravni ter odstrel.

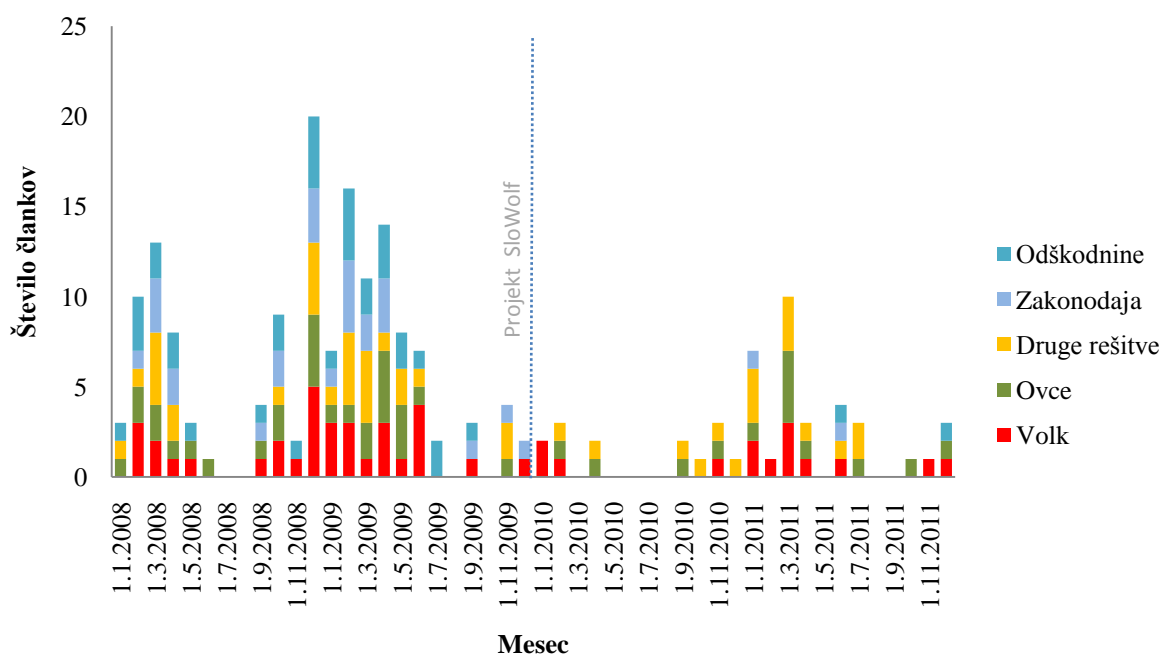
3.10 REŠEVANJE PROBLEMATIKE

V vseh tiskanih medijih so se v izbranem obdobju pojavili predlogi reševanja problematike za vsa področja, ki smo jih upoštevali pri analizi (pril. 9). Določene teme so v svoji vsebini večkrat omenjale možnosti reševanja problematike kot druge (sl. 16). To so bili članki s prevladujočo vsebino o strategiji upravljanja na državni ravni, problematiki velikih zveri in napadih pri posamezniku. Najbolj zgoščeno je bilo pisanje o možnih rešitvah od decembra 2008 do aprila 2009 (sl. 17).

Slika 16: Prikaz razporejanja področij reševanja sobivanja z volkom po temah v primarnih člankih. V enem članku so bile lahko omenjene različne rešitve.

Slika 17: Predlagana področja reševanja problematike v zvezi z volkom v času. (Ovce = predlagane rešitve se navezujejo na upravljanje ovac, Volk = predlagane rešitve se navezujejo na upravljanje z volkom.)

3.11 VPLIV VOLKA NA NARAVNI PLEN

Pisanje o vplivu volka na jelenjad in srnjad se je v proučevanem obdobju pojavilo zelo redko. V Lovcu so trikrat pisali o negativnem ter trikrat o pozitivnem vplivu volka na jelenjad. V Primorskih novicah so o negativnem vplivu volka na jelenjad in srnjad pisali petkrat.

3.12 PREDSTAVITEV STANJA POPULACIJ DRUGOD PO EVROPI

Mediji ne pišejo pogosto o volku in populaciji volkov drugod po Evropi ter po svetu. V Delovih člankih se je informacija, ki se je navezovala na to temo, pojavila le trikrat. V Drobnci in Primorskih novicah je o tem pisalo dvakrat. Največ objav, ki so omenjale populacije drugod po Evropi, je bilo objavljenih v Lovcu, predvsem na račun rubrike Na kratko iz tujega tiska, kjer se je med novičkami o drugih živalih pogosto znašel tudi volk.

3.13 POVPREČNO ŠTEVILO BESED

Povprečno število besed v primarnih člankih o volku je bilo sledeče: Delo 614 besed, Drobničica 579 besed, Primorske novice 539 besed in Lovec 418 besed.

4 RAZPRAVA

4.1 IZBOR PUBLIKACIJ

Za interesno skupino rejcev drobnice smo najprej mislili analizirati revijo Drobničica in tednik Kmečki glas. Vendar ima tednik Kmečki glas zelo slab spletni iskalnik, ki ne prikaže datuma objave. Na uredništvu nimajo digitalne baze preteklih izdaj, kar pomeni, da bi lahko članke iskali samo ročno, s fizičnim pregledovanjem. To bi bilo preveč obsežno, zato smo se odločili, da bomo analizirali samo objave iz glasila Drobničica. Drobničica nima spletnega arhiva, zato smo vse članke poiskali ročno. Za revijo Drobničica naj še povemo, da izhaja le šestkrat na leto in da je bil izbor člankov že sam po sebi majhen. To vpliva na rezultate za to revijo, ker je napaka pri tako majhnem vzorcu večja in rezultati manj reprezentativni. S stališča, da Kmečki glas izhaja bolj redno in ima večji krog bralcev, bi bilo zanimivo raziskati, kako o volku poročajo novinarji v Kmečkem glasu.

Primerjalno z Delom smo želeli analizirati še en dnevni časopis. Odločali smo se med Slovenskimi novicami in Primorskimi novicami. Oba časopisa imata na voljo spletni arhiv od junija 2010 dalje. Za oba smo v njem po ključnih besedah *volk* in/ali *velike zveri* in/ali *SloWolf* iskali primerne objave. Iz dostopnega spletnega arhiva za obdobje od junija 2010 do konca leta 2011 smo v Slovenskih novicah našli 10 člankov. V enakem obdobju smo iz spletnega arhiva Primorskih novic pridobili 27 člankov s primerno vsebino. Slovenske novice so imele v letu in pol le 10 objav, primernih za analizo, zato smo sklepali, da jih je bilo manj tudi v prejšnjem obdobju. To bi pomenilo tudi manjši vzorec v končni analizi. Odločili smo se, da bomo rajši analizirali Primorske novice, ki so preko iskanja v spletnem arhivu dale več zadetkov. Analiza Primorskih novic se nam je zdela bolj zanimiva tudi s stališča, da gre za časopis, ki je namenjen ljudem, ki živijo na območju, kjer je bilo v preteklih letih največ škodnih primerov in konfliktov z rejci drobnice. Karlsson in Sjöström (2007) sta ugotovila, da lahko bližina volčjega teritorija vpliva na odnos, ki ga imajo ljudje do volka. Zanimalo nas je, ali se to odraža v pisanju obeh dnevnih časopisov. Primorske novice so namreč prvenstveno namenjene bralcem primorske regije, kjer se volk občasno do stalno zadržuje. Časopis Delo je namenjen celotni Sloveniji, kjer pa volk ne živi povsod.

Članke v Lovcu smo najprej iskali v fizičnih izdajah, ker smo spregledali, da so na spletu naložene vse pretekle revije oziroma do takrat, ko smo pričeli z analizo, te še niso bile objavljene. Po končanem fizičnem pregledovanju revij smo še enkrat pregledali vse pretekle elektronske izdaje Lovca z iskanjem po ključni besedi *volk*. Zaradi različnega načina zbiranja člankov smo po končanem digitalnem pregledovanju revije Lovec našli 100 (večinoma) sekundarnih objav več iz te revije. To dokazuje, da je pri iskanju člankov v Drobnici ter fizičnih izdajah Primorskih novic prišlo do določene napake v številu zbranih člankov zaradi načina vzorčenja. Ker nismo prebrali celotnega časopisa, smo verjetno v določeni meri spregledali članke, ki volka le omenijo. Ne moremo sklepati, koliko je različen način vzorčenja vplival na število zbranih člankov v Primorskih novicah. Je pa število člankov v letu 2008 (ročno iskanje) primerljivo z letom 2011, ko smo članke v celoti iskali zgolj preko spletnega iskalnika (sl. 2). Razmerje primarnih in sekundarnih člankov iz obdobja, ko smo članke v Primorskih novicah iskali ročno ali preko spleta, ni bistveno drugačno (sl. 3). Zaradi različnega načina vzorčenja ne vemo, ali je to razmerje primarnih in sekundarnih člankov v času v resnici trend več let. Predvidevamo, da smo z ročnim načinom vzorčenja spregledali predvsem sekundarne članke. To je eden od razlogov, zakaj so bolj ali manj vsi rezultati ločeni na primarne in sekundarne članke.

Veliko člankov iz revije Lovec je bilo objavljenih v rubriki Iz dnevnega tiska (v nadaljevanju IDT). Namen rubrike je seznanjanje lovcev z lovskimi vsebinami iz drugih slovenskih publikacij v preteklem času. Članke išče ena oseba, včasih pa jih posredujejo tudi bralci. V rubriki so objavljeni povzetki člankov iz drugih publikacij, za katere uredništvo revije meni, da so za lovce zanimive. Vsebine člankov ne komentirajo. Pod to rubriko spada tretjina vseh najdenih objav iz Lovca. V tem primeru torej ne gre za to, da bi v reviji Lovec večkrat pisali o volku sami po sebi, temveč je to vezano na objavljanje novic o volku v drugih slovenskih publikacijah.

Večina člankov iz rubrike IDT sodi v kategorijo primarnih člankov. Razmerje primarnih in sekundarnih člankov iz IDT ne vpliva na skupno razmerje primarnih in sekundarnih člankov v Lovcu, zato jih nismo analizirali ločeno od ostalih člankov v Lovcu. Vprašanje je bilo, če je te članke smiselno obravnavati enakovredno člankom, ki so v prvi vrsti napisani zato, da so objavljeni v reviji Lovec in s tem neposredneje izražajo odnos

interesne skupine do volka. Članke iz rubrike IDT namreč lahko lovci dojemajo ironično, ker ni vse, kar je objavljeno v tej rubriki, stališče, ki bi odražalo mnenje lovcev kot interesne skupine (včasih tudi namenoma objavijo članke, ki so do lovcev kritični). Kljub temu pa so članki IDT del revije, namenjene lovcem, in ne moremo vedeti, ali jih bralci razumejo ironično ali dobesedno. Odločili smo se, da bomo članke iz te rubrike analizirali enakovredno ostalim objavam v Lovcu ter po potrebi opozorili, kako IDT vpliva na rezultate.

4.2 ODNOS RAZLIČNIH INTERESNIH SKUPIN DO VOLKA

Bralci raje spremljajo novice, ki potrjujejo njihova prepričanja. Informacije, ki niso v skladu z njihovimi prepričanji, dojemajo kot manj kredibilne in zanesljive (Lord in sod., 1979). V javnomnenjski raziskavi o volku (Marinko in Skrbinšek, 2011) so ugotovili, da je odnos do volka pozitiven pri lovcih in širši javnosti, rejci drobnice pa so volku manj naklonjeni. Iz predpostavke, da mediji odražajo prepričanja njihovih bralcev (Mullainathan in Shleifer, 2005), lahko trdimo, da se različen odnos do volka odraža tudi v pisanju medijev, namenjenim različnim interesnim skupinam. Revija Lovec se je izkazala za medij z največ pozitivnimi članki o volku (sl. 5). Delo in Primorske novice sta imela manj pozitivnih objav kot Lovec, a več kot Drobница, kar pomeni, da imajo po naših rezultatih rejci drobnice najbolj odklonilen odnos do volka.

LOVCI

V reviji Lovec je bil relativni delež objavljenih člankov, ki smo jih v odnosu do volka opredelili negativno, najmanjši (sl. 5). Po našem mnenju se to povezuje s tem, da objave v Lovcu niso bile osredotočene na škodo, ki jo volk povzroča na drobnici. Opisovanje volka kot škodljivca je bilo glede na druge publikacije v reviji Lovec najmanjše (sl. 13). Zanimanje lovcev za volka se ne kaže le v največ člankih o njem, temveč tudi v povečanju števila primarnih člankov o volku v času (sl. 3).

Po podatkih javnomnenjske raziskave (Marinko in Skrbinšek, 2011) so lovci skupina, ki ve o volku največ. To lahko povežemo tudi s tem, da imajo kot interesna skupina v svoji reviji na voljo največ izobraževalnih člankov o volku (sl. 8). V reviji Lovec so namenili

biološkim vsebinam o volku in poročanju o volkovih v tujini, ki se prav tako pogosto navezujejo na biologijo, približno polovico vseh primarnih člankov v tej publikaciji. Še en razlog, zakaj bi lahko lovci vedeli o volku več od drugih skupin, je, da v tej reviji pišejo o vlogi volka v ekosistemu – predvsem v navezavi na prehransko bazo in genski pretok z drugimi populacijami v Evropi. Ugotovili smo, da se ti dve temi sicer pojavljata zelo redko. Osredotočenost na biološke in naravovarstvene teme v reviji *Lovec* v primerjavi z drugimi publikacijami potrjuje tudi delo Kaczenskyeve in sodelavcev, (2001), ki so raziskovali poročanje slovenskih medijev o medvedu od leta 1991–1998.

Pomemben rezultat, ki bi lahko razložil, zakaj lovci vedo o volku več od ostalih je tudi, da je bilo v *Lovcu* v letih 2010–2011 med analiziranimi publikacijami objavljenih največ primarnih člankov o volku, ki so bili vezani na aktivnosti in rezultate projekta SloWolf. Pri tem naj omenimo, da je bila aktivnost projekta SloWolf vezana tudi na sodelovanje z lovci in s tem na njihovo izobraževanje za namen zbiranja terenskih podatkov o volku v Sloveniji.

SPLOŠNA JAVNOST

Najpogostejša tema v obeh dnevnikih je bilo poročanje o napadih volka na drobnico pri posameznikih (sl. 8). To potrjuje ugotovitve drugih raziskav, da množični mediji sicer pišejo o velikih zvereh, a pogosto le senzacionalistično (Kaczensky, 2001). Poročanje o divjih živalih je zanimivo le, ko te prestopijo »mejo« med ljudmi in naravo ter počnejo nekaj »neobičajnega« (Corbett, 1995).

REJCI DROBNICE

Rezultat javnomnenjske raziskave je bila ugotovitev, da so rejci drobnice v dokaj visokem deležu odgovarjali nevtralnno oziroma se v odnosu do volka niso opredelili. Nevtralno stališče pa je tisto, na katerega se najlažje vpliva (Ericsson in Heberlein, 2003). Jasna, ciljna in prepričljiva komunikacija lahko nekoga, ki je nevtralen ali pa mu je vseeno, ozavesti in spodbudi k spremembi mnenja (Jacobson, 1999). V tem primeru se postavlja vprašanje, ali so negativne objave v *Drobnici* spodbudile pri bralcih negativen odnos. Objav o volku v reviji *Drobnica* ni bilo veliko (sl. 2) in morda so zaradi tega imele še večjo težo pri vplivanju na mnenje bralcev. Anketa (Marinko in Skrbinšek, 2011) je pokazala, da

rejci drobnice v primerjavi z lovci in splošno javnostjo bolj zaupajo medijem. Hkrati pa tudi zelo zaupajo ostalim rejcem. Če to dvojje povežemo, lahko predpostavljamo, da rejci precej zaupajo »svoji« reviji. Rejci so skupina, ki je neposredno oškodovana zaradi volka. Za pravilno razumevanje situacije in preprečevanje škod je zato pomembno, da razumejo biologijo volka in njegovo vedenje, a v tem času v Drobnici ni bil objavljen niti en članek, ki bi pisal o tej temi (sl. 8). Glede na to, da so rejci tisti, ki jih neposredno zadeva škoda, ki jo povzroča volk, je zanimivo, da so tako malo pisali o tej temi. To povezujemo z vplivom uredniškega izbora, kajti urednica revije je v prvi izdaji revije Drobnica leta 2011 zapisala: »Ne dolgo nazaj sem se zgrozila, ko sem slišala, koliko denarja je vreden projekt SloWolf, ki ga izvaja peščica volkoljubcev, s katerim bi ustoličili volkove pri nas za vse večne čase.« Iz tega lahko sklepamo, da ima urednica močan negativen odnos do volka, kar pomeni, da tudi znanstveno podkrepljeni dokazi za in proti sobivanju z volkom verjetno ne bodo vplivali na spremembo njenega prepričanja (Meadow in sod., 2005). Na tem primeru lahko očitno demonstriramo vpliv, ki ga imajo uredniki na izbor in objavlanje člankov (White, 1950).

4.3 ZNAČILNOSTI POROČANJA MEDIJEV O VOLKU

Mediji so pomemben vir posrednih informacij o naravi in naravovarstvenih temah (Corbett, 1995). S posredovanjem izbranih informacij mediji vplivajo na poudarjanje določenih zgodb in na oblikovanje javnega mnenja (McCombs in Shaw, 1972; Boykoff in Rajan, 2007). Novice, ki se v pojavijo v medijih, na poti od pisca do končne objave potujejo po določenem komunikacijskem kanalu (Shannon, 1948; Jacobson, 1999). Na tej poti so običajno prepreke (ang. *gates*). Vsaka oseba, ki pregleda in spremeni članek, je vratar (ang. *gatekeeper*), ki v bolj ali manj prvotni obliki prepusti članek naslednjemu ocenjevalcu (White, 1950). Končna odločitev, ali bo članek objavljen ali ne, je prepuščena glavnemu uredniku. Ta se odloča med tem, koliko prostora ima na voljo v publikaciji, in tem, kaj je trenutno aktualno in zanimivo. Na odločitev o izboru člankov pa pomembno vplivajo tudi njegovo osebno mnenje, prepričanja in izkušnje (White, 1950). Na tem mestu želimo zgolj opozoriti na zapleteno nastajanje novice od spremljanja dogodka pa do objave, ki odpira povsem novo in kompleksno temo o tem, kako in zakaj se določene novice objavijo in druge ne, a se v to ne bomo poglobljali.

V anketi projektne skupine SloWolf se je pokazalo, da določen delež anketirancev (polovica rejcev drobnice, tretjina širše javnosti in četrtna lovcev) medijem zaupa (Marinko in Skrbinšek, 2011). Ne glede na stopnjo tega zaupanja pa na oblikovanje odnosa do volka lahko vplivajo tudi neresnične in popačene informacije, ki jih posredujejo množični mediji.

Najbolj zanesljiva publikacija je po naši oceni revija Lovec, v kateri smo kot resnične označili večino člankov (pregl. 1). V ostalih treh publikacijah smo kot resnične ocenili le približno polovico vseh člankov. Največ povsem neresničnih člankov, ki so pisali o volku, je bilo objavljenih v časniku Delo (šest objav). Avtor teh in še pet drugih delno resničnih objav v Delu je bil isti. V Primorskih novicah je bilo podobno, ker je ista avtorica prispevala oba članka o volku, ki smo ju označili kot izrazito neresnična, ter še devet drugih delno resničnih. Ostale delno resnične članke so napisali različni novinarji. Oba novinarja, ki sta napisala največ neresničnih člankov, sta v letih 2008–2009 objavila vsak več kot 10 člankov o volku. To je v naši analizi veliko število člankov ene osebe na temo volka v tako kratkem času v primerjavi z ostalimi avtorji. Pri tem naj poudarimo, da smo članke teh dveh novinarjev označili ne le za neresnične, temveč v odnosu do volka pogosto tudi za negativne. To pomeni, da sta novinarja sicer aktivno poročala o volku, vendar so njihovi članki za namen trajnostnega upravljanja z volkom naredili več škode kot koristi, ker je bila vsebina njunih člankov zavajajoča in pristranska. S tem je potrjena ugotovitev, da so poročevalci in novinarji tisti, ki se odločajo o vsebinah poročanja in o tem, koliko pozornosti namenijo določeni temi (White 1950; Reese in Ballinger, 2001). Na ta način pa mediji vplivajo tudi na pogostost in vsebino naravovarstvenih objav, ki dosežejo javnost (Stamm in sod., 2000). Bolj ali manj skladno z začetkom projekta SloWolf je poročanje obeh omenjenih novinarjev o volku prenehalo, kljub temu da sta oba še naprej delala vsak za svoj časopis. Opozorimo naj še na to, da je bilo njuno poročanje pogosto vezano na zgodbo samo enega kmeta. To nakazuje na to, da novinarja nista poročala negativno o volkovih zaradi lastnih interesov in prepričanj, temveč ker sta sodelovala s skupino, ki je preko različnih novinarjev v medijih širila svoja negativna prepričanja o volku.

Oba dnevna časopisa skupaj sta objavila največ povsem neresničnih in delno neresničnih člankov o volku (pril. 7). Mer primerjanimi publikacijami imata ta dva časopisa največjo

naklado in sta posledično dosegla največji krog bralcev. Vsebina teh člankov se je pogosto navezovala na poročanje o napadih pri posameznikih in problematiko velikih zveri ter je bila običajno čustveno negativno obarvana. Na podlagi rezultatov javnomnenjske raziskave sklepamo, da je del javnosti te informacije sprejel kot korektne in objektivne, drugi del pa je menil, da je bilo poročanje o napadih pogosto napihnjeno (Marinko in Skrbinšek, 2011). Pisanje medijev o napadih volka na domače živali je srž problema pri upravljanju z volkom, ker so ljudje ekonomsko in čustveno vpleteni (Kaczensky, 1999; Boitani, 2000), zato so takšne medijske objave za ohranjanje volka lahko zelo škodljive. Neresnične informacije in negativna sporočila se po informacijskih kanalih širijo na celotno družbo in lahko pomembno vplivajo na odnos tistih, ki z volkom nimajo neposrednih izkušenj ali pa so v odnosu do volka nevtralni (Williams in sod., 2002).

V letih 2008–2009 se je v obeh dnevnikih časopisih, Delu in Primorskih novicah, pogosto pojavljala zgodba istega kmeta, ki ga je volk vedno znova oškodoval. Skupaj z nekaterimi drugimi predstavniki rejcev drobnice se je redno pojavljal v medijih in pričal o tem, da je proti volku povsem nemočen. Trdil je, da upoštevanje različnih metod zaščite (npr. električna ograja, uporaba oslov) ne pomaga. V polovici člankov, kjer je bil omenjen ta kmet, je bila omenjena potreba po dodatnem odstrelu volkov. Ta kmet je preko sodelovanja z novinarji v Delu in Primorskih novicah dosegel, da je svojo zgodbo povedal v obeh dnevnikih časopisih več kot 15-krat. Po začetku projekta SloWolf se je ta kmet v medijih prenehal pojavljati – njegova najkasnejša omemba je v članku iz februarja 2011.

V letih 2010–2011 je v časniku Delu izrazito upadlo število primarnih člankov o volku. V letu 2011 so bili na temo volka objavljeni le trije primarni članki (sl. 3). Menimo, da je to vezano na način priprave objav. Oba dnevna časopisa imata zaposlene novinarje, ki pripravljajo vsebine. Izbor novic pri teh novinarjih je pogosto tudi stvar osebnega zanimanja in povezav z drugimi ljudmi. Dušan Grča je v Delu prenehal objavljati članke o volku konec leta 2009 in noben drug novinar ni prevzel odgovornosti za poročanje na to temo. V Primorskih novicah je bilo v letu 2011 samo o biologiji volka napisanih sedem člankov, od tega jih je pet napisala ista novinarka.

Vir informacij, ki mu rejci drobnice in lovci najbolj zaupajo, je skupina, ki ji pripadajo (torej rejci ali lovci), medtem ko širša javnost najbolj zaupa biologom. Ljudje imajo na

splošno nizko zaupanje v Ministrstvo za okolje in prostor (MOP) (Marinko in Skrbinšek, 2011). Po naših podatkih so MOP in njegovi predstavniki v medijih drugi najpogostejši sogovornik o volku (sl. 11). Največkrat je bil sogovornik v medijskih objavah o volku Zavod za gozdove Slovenije (ZGS) s svojimi predstavniki. To se sklada z drugimi raziskavami, da so uradni predstavniki zaradi svoje avtoritete in dostopnosti najpogostejši predstavniki narave v medijih (Friedman, 1991; Corbett, 1995).

V anketi se je izkazalo, da splošna javnost in rejci drobnice v določeni meri menijo, da je volk človeku nevaren (Marinko in Skrbinšek, 2011). V celotnem vzorcu 331 člankov se je informacija, da je volk človeku nevaren, pojavila 15-krat (pril. 6). Nasprotno informacijo, da volk človeka ne ogroža, smo zasledili 18-krat. Na podlagi tega sklepamo, da mediji niso vzrok človeškega strahu pred volkom, ker je število teh člankov glede na celotni vzorec majhno, poleg tega pa še razpršeno po različnih publikacijah.

4.4 DODATEN Odstrel in OCENA ŠTEVILČNOSTI

Javnost pogosto meni, da bo izredni odstrel volkov vplival na zmanjševanje škod na drobnici (Marinko in Skrbinšek, 2011). Redni letni odstrel volkov vsako leto določi Ministrstvo za okolje in je namenjen ohranjanju stabilne populacije. Izredni odstrel odobri ARSO, če je potrebno odstraniti posamezne osebkke, ki so ljudem nevarni ali pa pretirano škodljivi. Na tem mestu je potrebno opozoriti, da odrejanje večjega števila odstrela volkov lahko javnosti in interesnim skupinam daje napačno sporočilo o tem, da odstrel volkov učinkovito vpliva na zmanjševanje škode, ki jo povzročajo volkovi na domačih živalih. Raziskave in izkušnje tako iz Slovenije kot iz tujine zelo očitno kažejo, da to ne drži (Treves in Naughton-Treves, 2005; Černe in sod., 2010). Kljub temu je bil legalni dodatni odstrel v 33 člankih od skupno 45, ki so se opredelili za ta ukrep, utemeljen ravno s tem argumentom: da bo to pomenilo manj napadov na drobnico. To kaže na napačno razumevanje ter nepoznavanje biologije volka in posledično pomembnost objavljanja člankov o biologiji volka v medijih. Znanstvene ugotovitve so osnova, na katerih se oblikujejo javno-politične odločitve (Messmer in sod., 2001).

Pisanje o odstrelu se navezuje na vprašanje števila volkov v Sloveniji. Od števila vseh osebkov je namreč odvisno, koliko bi jih bilo smiselno in potrebno odstreliti z rednim

odstrelom. V medijih so se pojavljala različna mnenja in ocene o tem, koliko volkov je v Sloveniji (pregl. 2). V medijih so posamezniki le redko izrazili mnenje, ali je volkov v Sloveniji preveč, premalo ali ravno prav (pril. 11). Intuitivno menimo, da je bilo pogosteje zaslediti izjavo »število volkov v Sloveniji narašča«, a tega nismo posebej spremljali in se zato do tega ne moremo opredeljevati. Ločeno smo zapisovali številske ocene o tem, koliko volkov je v Sloveniji. Pri kodiranju nismo jasno ločili, ali se prvi in drugi del vprašanja o številčnosti med seboj izključujeta ali dopolnjujeta, kar je med vrednotenjem člankov v določenih primerih pripeljalo do nedoslednosti.

Do začetka projekta SloWolf aktualne znanstvene ocene o številu volkov v Sloveniji ni bilo. Na voljo je bilo strokovno mnenje Zavoda za gozdove Slovenije, da je v Sloveniji verjetno od 70 do 100 volkov (v medijih pogosto citirano kot ocena). Če se je v medijih pojavila številka o tem, koliko volkov je v Sloveniji, se je ta potem pogosteje navajala kot druge vrednosti (pregl. 2). V času trajanja projekta (leto 2010 in 2011) je bilo navajanje števila vseh volkov v medijih manj pogosto. Vprašanje števila volkov se je navezovalo na temo odstrela in strategijo upravljanja z volkom (pregl. 2). Ti dve temi pa nista bili v ospredju v letih 2010–2011, temveč od decembra 2008 do junija 2009 (sl. 12).

Kljub pogostemu mnenju javnosti, da do škod prihaja zaradi previsokega števila volkov in je odstrel primeren ukrep za zmanjševanje škod (Marinko in Skrbinšek, 2011), smo ugotovili, da so vse analizirane publikacije predlagale različne rešitve za izboljšanje sobivanja z volkom (pril. 9). Celostno gledano so bila v medijih predstavljena vsa področja, ki prispevajo k celovitemu in dolgoročnemu upravljanju z volkom: primerna zakonodaja, izplačevanje odškodnin, zaščita ovac in upravljanje s populacijo volka. Opozoriti moramo, da nam to ne pove ničesar o tem, ali so bile predlagane rešitve dejansko skladne s trajnostnim načinom upravljanja z volkom, kajti trditev, da je potrebno na primer odstreliti vse volkove, spada v isto skupino kot trditev, da ne smemo ustreliti nobenega volka. Določene primarne teme o volku bolj stremijo k iskanju rešitev za to problematiko. Tako se je o različnih rešitvah za boljše sobivanje z volkom najpogosteje pisalo pri vsebinah o strategiji upravljanja, problematiki velikih zveri in poročanju o napadih na ovce (sl. 16).

4.5 RAZLIKE V PISANJU DNEVNIH ČASOPISOV

Subjektivna ocena odnosa do volka se med časnikoma Delo in Primorske novice ni bistveno razlikovala (sl. 5). Menimo pa, da geografsko področje vpliva na izbor novic poročanja v časopisu zaradi različnih aktualnih dogodkov na izbranem območju. Na Primorskem so napadi volka na drobnico bolj pogosti kot v preostali Sloveniji (Černe in sod., 2010). To pomeni, da se določen del javnosti na tem območju neposredno zanima za to tematiko, v interesu časopisa pa je, da tem bralcem ponudi zanimive vsebine (Mullainathan in Shleifer, 2005). V Primorskih novicah so tako v letih 2010–2011 redno poročali o rezultatih projekta SloWolf, medtem ko je Delo o SloWolfu poročalo redkeje in se je število primarnih objav o volku z leti celo zmanjšalo (sl. 3).

4.6 PISANJE O VOLKU V SEKUNDARNIH ČLANKIH

V sekundarnih člankih je bilo v odnosu do volka na splošno manj ekstremno pozitivnih ali negativnih stališč (sl. 5). Volk se v sekundarnih člankih večinoma le omeni in vsebina se ne spušča v kakršnekoli podrobnosti. V sekundarnih člankih je bil volk tako pogosto omenjen v kontekstu, da se pojavlja na določenem območju ali pa da spada skupaj z medvedom in risom med velike zveri.

Razlike v odnosu ljudi do medveda, volka in risa so zelo majhne (Marinko in Skrbinšek, 2011), zato so raziskovalci projekta SloWolf predpostavili, da je odnos do ene vrste velike zveri povezan z odnosom do druge velike zveri. Sklepali so, da če ima nekdo pozitiven odnos do volka, obstaja verjetnost, da bo pozitiven tudi njegov odnos do medveda ali risa in obratno. Ugotovili so, da najbolj pozitivna stališča do vseh treh velikih zveri gojijo lovci, najmanj pa rejci drobnice. To se sklada tudi z našimi rezultati o odnosu posamezne interesne skupine do velikih zveri (sl. 7). Predpostavljeno povezavo, da odnos do ene velike zveri vpliva na podoben odnos do druge velike zveri, lahko iz naših podatkov le delno potrdimo (pril. 4), saj za dokazovanje nismo uporabili statistične metode. Od vseh velikih zveri (medved, ris, šakal) se skupaj z volkom v istem članku najpogosteje omenja medved (sl. 6). To velja za vse publikacije, ne glede na to, ali gre za primarne ali sekundarne članke. V Delu, Drobnici in Lovcu je medved žival, ki je eksplicitno izpostavljena v več kot polovici člankov, ki omenjajo velike zveri. V vseh publikacijah se

od preostalih velikih zveri ris omenja pogosteje kot šakal. Risa se v člankih omenja, vendar se o njem novinarji le redko tudi razpišejo. V člankih, ki omenjajo risa, gre večinoma za frazo »velike zveri: medved, volk in ris«. Predvidevamo, da množični mediji o risu oziroma šakalu ne pišejo, ker ljudje s temi živalmi nimajo veliko stikov. Risov in šakalov je zelo malo in s svojim vedenjem ne pridejo v konflikt s človekom, kar pomeni, da je poročanje o njih za množične medije nezanimivo (Corbett, 1995).

4.7 VPLIV PROJEKTA SLOWOLF

Člani projektne skupine SloWolf so biologi, gozdarji in drugi strokovnjaki. Ti se zavedajo, da volk povzroča škodo, a se hkrati zavedajo njegove pomembne vloge v ekosistemu. Sporočilo, da je ohranjanje volka pomembno kljub temu, da povzroča škodo, je eden od učinkov projekta SloWolf v medijih. Najbolj zgoščeno in intenzivno so članki omenjali škodljivosti volka od oktobra 2008 do prvih mesecev leta 2009, nato pa do poletja 2010 počasi ponehali (sl. 14). Od jeseni 2010 naprej je število primarnih člankov o volku naraslo, a ti škodljivosti niso omenjali, če pa že, pa so hkrati poudarili pomen ohranjanja vrste. Verjamemo, da gre to spremembo v načinu pisanja o škodljivosti volka pripisati tudi vplivu projekta SloWolf. Polovica člankov, ki je v 2010–2011 poudarila pomen volka, je bila vsebinsko vezana na projekt SloWolf. Članke, ki so omenjali škodljivost volka, smo razvrstili glede na primarno temo v teh člankih. Omenjanje škodljivosti volka je bilo značilno za temo poročanja o napadih volka pri posameznikih ter za članke, ki so pisali o problematiki velikih zveri (sl. 15). Za druge teme (npr. pisanje o biologiji volka) je bilo značilno, da škodljivosti volka niso omenjale. Projekt SloWolf je s poročanjem o rezultatih projekta, vezanih na biologijo volka, dosegel dvoje: širil ozaveščenost o biologiji volka in se hkrati izognil pisanju o negativnih vidikih sobivanja s to vrsto. Če so poročali o škodljivosti volka, pa so hkrati tudi poudarili pomembnost ohranjanja te vrste.

Omenili smo že, da sta dva novinarja redno pisala o volku pred začetkom projekta SloWolf, pogosto tudi v povezavi z enim kmetom. To poročanje je bilo v odnosu do volka negativno in senzacionalistično. Kmalu po začetku projekta SloWolf je njuno objavljavanje o volku in tem kmetu prenehalo. To pripisujemo vplivu projekta, ker se je s tem v medijih pojavil drug avtor (oziroma v tem primeru avtorska skupina), ki je imela več znanja in kredibilnosti za poročanje o tej vsebini. S tem se je pokazal pozitiven vpliv projekta

SloWolf v medijih, saj so se predstavniki, ki so širili neresnice o volku, sami umaknili iz medijev (pril. 8). Na ta način se je z začetkom projekta SloWolf zmanjšalo tudi izražanje zahtev po dodatnem odstrelu (sl. 12), ki je pogosto izhajalo iz te skupine. To potrjuje ugotovitev Messmerja in sod., (2001), da je sodelovanje naravovarstvenikov z mediji pomembno, ker postavi primerne temelje za razvoj javne razprave in sprejemanje političnih odločitev. Pomembno je, da ima javnost na voljo prave informacije. Že res, da so bili nekateri članki po začetku projekta SloWolf v odnosu do volka še vedno negativni, vendar so bili kredibilni. Tega za negativne članke iz časa pred SloWolfom ne moremo vedno trditi, ker so bili pogosto tudi neresnični (pril. 7).

Javnost je premalo ozaveščena o ekološki vrednosti velikih zveri, kar je še posebej problematično na ravni lokalnih skupnosti, ki bivajo na območju velikih zveri. Poznavanje biologije volkov zmanjšuje (družbeno pogojeni) strah ljudi do volka, ki lahko pomembno vpliva na odnos do vrste (Marinko in Skrbinšek, 2011). Pozitivna sprememba, ki jo je projekt prinesel v medije, je bilo objavljane člankov s področja biologije volka. Poleg tega da se s pisanjem o biologiji volka ozavešča ljudi, se hkrati lahko izogne debati o škodljivosti volka, napadih na ovce, neustreznemu ukrepanju države in podobno. Druga pomembna prednost teh člankov je, da so strokovni, kar novinarji včasih težko dosežejo (Friedman, 1991). Pomembna usmeritev projekta je tudi iskanje rešitev za vse vpletene deležnike, kar vodi v zmanjševanje nesoglasij med interesnimi skupinami. Vendar v reviji Drobница, ki je namenjena skupini, ki ima z volkom največ negativnih izkušenj, ni bilo niti ene objave o biologiji volka.

Objavljanja člankov projektne skupine SloWolf je imelo v medijih največji vpliv v reviji Lovec. V ostalih medijih kot avtorska skupina niso objavili nobenega članka. Rezultate raziskave in poročanje o delu skupine je v Primorskih novicah objavljala novinarka Lori Ferko. V Delu so bili letih 2010–2011 kot neposredna posledica projekta SloWolf objavljeni le trije primarni članki o volku. To kaže na to, da je za določene medije pomembno imeti izbrane novinarje, s katerimi se redno komunicira in sodeluje, ker so oni tisti, ki v teh medijih poskrbijo za objavljanje novih zgodb.

V projektu SloWolf so pozornost načrtno usmerili na komuniciranje z lovci. V projektu so bili lovci ključna interesna skupina, ki je sodelovala tudi pri zbiranju podatkov o volku na

terenu (Marinko in sod., 2011). Mnenje in lobiranje lovcev lahko vpliva na vse ostale skupine. Kljub temu da so lovci kot interesna skupina volku naklonjeni, pa ne smemo pozabiti, da se tudi v tej skupini najdejo posamezniki, ki imajo do volka negativna prepričanja.

4.8 VARSTVO VOLKA IN MEDIJI V PRIHODNJE

Februarja 2013 je bil sprejet Akcijski načrt za upravljanje populacije volka v Sloveniji za obdobje 2013–2017, ki je nastal na podlagi sodelovanja vseh vpletenih interesnih skupin. Na podlagi tega dokumenta v prihodnjih letih pričakujemo izboljšano upravljanje z volkom, kar bo prispevalo k širjenju in krepitvi populacije volka v Sloveniji. Spremenjene razmere bodo vplivale tudi na drugačne upravljavske smernice. Kombinacija načrtovanega odstrela in drugih ukrepov bo upravljavcem omogočila doseganje političnih, ekonomskih in ekoloških ciljev (Treves in Karanth, 2003). Dosledno obveščanje javnosti o volku in njegovem upravljanju je ključno. Premalo zavedanja o teh vsebinah lahko vodi do napačnega razumevanja javnosti, ki jo je zato lažje zavajati (Boitani, 2000). Na podlagi analize več javnomnenjskih raziskav o volku Williams in sodelavci (2002) upravljavcem priporočajo, da imajo odprt dialog z lovci in splošno javnostjo (še posebej z ženskami, višje izobraženimi ter tistimi z višjimi prihodki). Te skupine običajno ne nasprotujejo volku in ostajajo neprekinjeno naklonjene ohranjanju vrste. S tem pa so lahko pomembni podporniki pri izvajanju upravljavskih načrtov. Po drugi strani Manfreda in sodelavci (1998) opozarjajo, da vse večje zavedanje javnosti o pomenu in ohranjanju volka lahko vodi do nasprotovanja javnosti, ko je odstrel primeren upravljavski ukrep. S tem pa se zmanjša prilagodljivost upravljavcev (Treves in Karanth, 2003).

Do sedaj je imel projekt SloWolf največji vpliv na objavlanje vsebin v reviji Lovec. Menimo, da je v prihodnje pomembno, da se raziskovalci osredotočijo tudi na poročanje v dnevnikih časopisih, namenjenim splošni javnosti. Pomembno je, da se vzpostavi stik z novinarji, ki bodo redno poročali o tej temi. Novinarjem bo to olajšalo delo, ker bodo boljše razumeli tematiko. Obenem se bo lažje reguliralo, kakšne informacije pridejo v medije. Vsebine o volku je potrebno objavljati v publikacijah, namenjenih kmetom in rejcem drobnice. Ne samo revija Drobniča, temveč tudi tednik Kmečki glas je pomemben medij, namenjen tej ciljni skupini. Različne interesne skupine zaupajo različnim organizacijam in

skupinam (Marinko in Skrbinšek, 2011), zato bi bilo smiselno to upoštevati tudi pri načrtovanju komuniciranja. Primerni posredniki med raziskovalno skupino in interesnimi skupinami bi olajšali pretok informacij in lažje pridobili podporo interesne skupine (Boitani, 2000).

Spreminjanje prepričanja ljudi o določeni temi ni enostaven proces. Ljudi, ki imajo trdna stališča in prepričanja o določeni temi, zgolj s posredovanjem informacij težko prepričamo o nasprotnem od tega, kar verjamejo (Stamm in sod., 2000; Meadow in sod., 2005). Meadow in sodelavci (2005) so ugotovili, da so močni argumenti za in proti ponovni naselitvi volkov zgolj utrdili prvotno prepričanje. Novo znanje lahko pomaga pri zavzemanju stališč, če ljudje teh še nimajo izoblikovanih in so dojemljivi za zunanje vplive (Williams in sod., 2002), vendar je pomembno zavedanje, da ima zgolj posredovanje znanja svoje omejitve (Meadow in sod., 2005).

Sodelavci projekta SloWolf so v medijih najpogosteje poročali o rezultatih raziskave o biologiji volka v Sloveniji. Veliko neznanja in napačnih predstav je povezanih z vplivom odstrela na socialno strukturo volčjega tropa in posledicami odstrela na napadanje domačih živali. Menimo, da bi bil večji medijski poudarek na teh vsebinah smiseln, ker pripomore k razumevanju upravljanja z vrsto. Messmer in sodelavci (2001) so mnenja, da je uspešno podajanje znanstveno podkrepljenih informacij ključno za vključevanje znanosti v javne odločitve. To pa lahko dosežemo tudi s tem, da imajo mediji dostop do znanstvenih informacij o vrsti, njenih vplivih na naravo kot celoto in rešitvah, ki omogočajo kakovostno sobivanje tako človeku kot volku.

5 SKLEPI

Različen odnos interesnih skupin do volka se odraža v medijskih objavah, namenjenih vsaki od teh skupin. Revija Lovec, ki jo berejo lovci, je imela kot publikacija v obdobju od leta 2008 do leta 2011 najbolj pozitiven odnos do volka. Dnevna časopisa Delo in Primorske novice, ki sta namenjena splošni javnosti, sta v odnosu do volka manj pozitivna kot revija Lovec, a bolj kot revija Drobница. Drobница je namenjena interesni skupini rejcem drobnice in je bila v odnosu do volka najbolj negativna.

V reviji Lovec je bilo med primerjanimi publikacijami v izbranem obdobju objavljenih največ člankov o biologiji vrste. Dnevna časopisa Delo in Primorske novice sta najpogosteje poročala o napadih volka na drobnico. To potrjuje predpostavko, da množični mediji pogosto pišejo o senzacionalističnih dogodkih.

Vpliv projekta SloWolf v medijih se kaže v zmanjšanem številu člankov, ki so omenjali škodljivost volka, in večjem številu člankov, ki so poudarili, da je ohranjanje volka kljub njegovi škodljivosti pomembno. Po začetku projekta SloWolf se je zmanjšalo število člankov o volku, ki so vsebovali neresnične informacije in so volka prikazovali negativno. Zmanjšalo se je tudi število člankov, ki so poročali o napadih volka na domače živali. Po začetku projekta se je povečalo število člankov, ki so pisali o biologiji volka.

V prihodnje je pomembno, da raziskovalci vzpostavijo stik z izbranimi novinarji dnevnih časopisov, ki bodo redno poročali o volku in sobivanju z njim. S tem se bo lažje reguliralo informacije v medijih in obenem vplivalo na izboljšano poročanje novinarjev, ker bodo bolje razumeli obravnavano tematiko. V publikacijah, namenjenih kmetom in rejcem drobnice, je potrebno objavljati več vsebin o volku, še posebej o biologiji volka.

6 VIRI

- Akcijski načrt za upravljanje populacije volka (*Canis lupus*) v Sloveniji za obdobje 2013–2017. 2013. Vlada Republike Slovenije, Ljubljana.
http://www.mko.gov.si/fileadmin/mko.gov.si/pageuploads/podrocja/velike_zveri/akcijski_nacrt_upravljaj_nja_volk_2013_2017.pdf (23. 2. 2013)
- Bisi J., Kurki S., Svensberg M., Liukkonen T. 2007. Human dimensions of Wolf (*Canis lupus*) conflicts in Finland. *Eur. J. Wildl. Res.*, 53: str. 304–314
- Boitani L. 2000. Action Plan for the conservation of the wolves (*Canis lupus*) in Europe. *Nature and environment*, No. 113. Council of Europe Publishing: 84 str.
- Boykoff J., Boykoff M. Journalistic Balance as Global Warming Bias; Creating controversy where science finds consensus. *FAIR* 1. 11. 2004
<http://fair.org/extra-online-articles/journalistic-balance-as-global-warming-bias/> (5. 2. 2013)
- Boykoff J., Boykoff M. T. 2004. Balance as bias: global warming and the US prestige press. *Global Environmental Change*, 14: str. 125–136
- Boykoff M. T., Rajan R. 2007. Signals and noise; Mass-media coverage of climate change in the USA and the UK. *European Molecular Biology Organization Reports*, 8, 3: str. 207–211
- Brainerd S. C., Andren H., Bangs E. H., Bradley J. A., Fontaine W. H., Iliopoulos Y., Jimenez M. D., Jozwiak E. A., Liberg O., Mack C. M., Meier T. J., Niemeyer C. C., Pedersen H. C., Sand H., Schultz R. N., Smith D. W., Wabakken P., Wydeven A. P. 2006. The effects of breeder loss on wolves. *Journal of Wildlife Management*, 72, 1: str. 89–98
- Breitenmoser U. 1998. Large predators in the Alps: the fall and rise of man's competitors. *Biol. Conserv.*, 83, 3: str. 279–289
- Brancelj A., 1988. Volk. V: Zveri 2. Kryštufek B. (ur.). Ljubljana: Lovska zveza Slovenije: str. 89–144

- Clarke T. W., Paquet P. C., Curlee A. P. 1996. Large carnivore conservation in the Rocky Mountains of the United States and Canada. *Conservation Biology*, 10, 4: str. 936–939
- Chimamanda A. 2009. A danger of a single story.
http://www.ted.com/talks/chimamanda_adichie_the_danger_of_a_single_story.html (30. 1. 2013)
- Corbett J. B. 1995. When wildlife make the news: an analysis of rural and urban north-central U.S. newspapers. *Public Understanding of Science*, 4: str. 397–410
- Corbett J. B. 2006. *Communicating Nature: How We Create and Understand Environmental Messages*. 1st edition. Island Press: 368 str.
- Černe R., Jerina K., Jonozović M., Kavčič I., Stergar M., Krofel M., Marenče M., Potočnik H. 2010. Škode od volkov v Sloveniji. Analiza v okviru projekta Life+ SloWolf Akcija A.4: 33 str.
- Enserink M., Vogel G. 2006. Wildlife conservation: the carnivore comeback. *Science*, 314: str. 746–749
- Entman R. M. 1993. Framing: toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of Communication*, 43, 4: str. 51–58
- Ericsson G., Heberlein T. A. 2003. Attitudes of hunters, locals, and general public in Sweden not that the wolfs are back. *Biological conservation*, 111: str. 149–159
- Friedman, S. M. 1991. *Two Decades of the Environmental Beat. V: Media and the Environment*. LaMay C. L., Dennis E. E. (ur.). Washington D.C., Island Press: str. 17–28
- Fritts S. H., Mech L. D. 1981. Dynamics, movements and feeding ecology of a newly protected wolf population in northwestern Minnesota. *Wildlife Monographs*, 80: str. 3–79
- Fritts S. H., Stephenson R. O., Hayes R. D., Boitani L., Robert O. 2003. *Wolves and Humans. V: Behaviour ecology and conservation*. Boitani L., Mech L. D. (ur.). The University of Chicago Press. Chicago: str. 289–317

- Hansen A. 1991. The media and the social construction of the environment. *Media, Culture and Society* (SAGE, London, Newbury Park and New Delhi), 13: str. 443–458
- Harper E. K., Paul W. J., Mech L. D., Weisberg S. 2008. Effectiveness of lethal, directed wolf-depredation control in Minnesota. *Journal of Wildlife Management*, 72, 3: str. 778–784
- Heberlein T. A., Ericsson G. 2008. Public attitudes and the future of wolves *Canis lupus* in Sweden. *Wildlife Biology*, 14: str. 391–394
- Houston M. J., Bruskotter J. T., Fan D. 2010. Attitudes toward wolves in the United States and Canada: A content analysis of the print news media, 1999–2008. *Human Dimensions of Wildlife*, 15, 5: str. 389–403
- Hungerford H. R., Volk T. L. 1990. Changing Learner Behaviour through Environmental Education. *Journal of Environmental Education*, 21, 3: str. 8–21
- Inskip C., Zimmerman A. 2009. Human-felid conflict: a review of patterns and priorities worldwide. *Fauna & Flora International, Oryx*, 43, 1: str. 18–34
- Jacobson S. K. 1999. *Communication skills for conservation professionals*. Washington. Island Press: 351 str.
- Jacobson S. K., Langin C., Carlton J. S., Kaid L. L. 2011. Content Analysis of Newspaper Coverage of the Florida Panther. *Conservation biology: the journal of the Society for Conservation Biology*, 26, 1: str. 171–179
- Jedrzejewski W., Jedrzejewska B., Okarma H., Schmidt K., Zub K., Musiani M. 2000. Prey selection and predation by wolves in BiaŁowieza primeval forest, Poland. *Journal of Mammalogy*, 81, 1: str. 197–212
- Jonozović M. 2003. Strokovno izhodišče za vzpostavljanje omrežja NATURA 2000: Volk (*Canis lupus L.*). Agencija RS za okolje: 46 str.
- Kaczensky P. 1999. Large carnivore deprecation on livestock in Europe. *Ursus*, 11: str. 59–72

- Kaczensky P., Blazic M., Gossow H. 2001. Content analysis of articles on brown bears in the Slovenian press, 1991–1998. *Forest Snow and Landscape Research*, 76, 1/2: str. 121–135
- Karant K. U., Chellam R. 2009. Carnivore conservation at the crossroads. *Fauna & Flora International, Oryx*, 43, 1: str. 1–2
- Karlsson J., Sjöström M. 2007. Human attitudes towards wolves, a matter of distance. *Biological conservation*, 137: str. 610–616
- Kavčič I., Stergar M., Potočnik H., Krofel M., Jerina K. 2011. Ocena naravne plenske baze volka in priporočila za upravljanje s plenskimi vrstami. Poročilo akcije A.3 projekta LIFE+ SloWolf: 30 str.
- Kellert, S. R. 1985. Public perceptions of predators, particularly the wolf and coyote. *Biological Conservation*, 31: str. 167–189
- Kollmuss A., Agyeman J. 2002. Mind the Gap: why do people act environmentally and what are the barriers to pro-environmental behavior? *Environmental Education Research*, 8, 3: str. 239–260
- Krofel M., Kos I. 2010. Analiza vsebine iztrebkov volka (*Canis lupus*) v Sloveniji. Zbornik gozdarstva in lesarstva, 91: str. 85–88
- Kryštufek B. 2003. Sesalci – Mammalia. V: Sket B., Gogala M., Kuštor V., Andera M., Bedjanič M. (ur.). *Živalstvo Slovenije*. 1. natis. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije: 664 str.
- Linnell J. D. C., Swenson J. E., Anderson R. 2001. Predators and people: conservation of large carnivores is possible at high human densities if management policy is favourable. *Animal Conservation*, 4: str. 345–349
- Lord C. G., Ross L., Lepper M. R. 1979. Biased Assimilation and Attitude Polarization: The Effects of Prior Theories on Subsequently Considered Evidence. *Journal of Personality and Social Psychology*, 37, 11: str. 2098–2109

- Marinko U., Majić Skrbinšek A. 2011. Raziskava odnosa rejcev drobnice, lovcev in širše javnosti do volka in upravljanja z njim. Končno poročilo akcije A.6 projekta LIFE+ SloWolf: 142 str.
- Marinko U., Majić Skrbinšek A., Krofel M., Kos I. 2011. Ali je ohranitev volkov v Sloveniji pomembna za lovce? Raziskava odnosa lovcev, rejcev in širše javnosti. *Lovec*, XCIV letnik, 12: str. 626–629
- Markovčič I., Tarmon A. 2004. Seksistična podoba ženske v Cosmpolitanu: Percepcija in poistovetenje slovenskih študentk. Diplomsko delo, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Ljubljana.
- McCombs M. E., Shaw D. L. 1972. The agenda-setting function of mass media. *Public Opinion Quarterly*, 36, 2: str. 176–185
- Meadow R., Reading R. P., Philips M., Mehringer M., Miller B. J. 2005. The Influence of Persuasive Arguments on Public Attitudes toward a Proposed Wolf Restoration in the Southern Rockies. *Wildlife Society Bulletin*, 33, 1: str. 154–163
- Mech L. D. 1995. The challenge and opportunity of recovering wolf populations. *Conservation Biology*, 9, 2: str. 270–278
- Mech L. D., Harper E. H., Meier T. J., Paul W. J. 2000. Assessing factors that may predispose Minnesota farms to wolf depredation on cattle. *Wildllife Society Bulltin*, 28, 3: str. 623–629
- Messmer T. A., Reiter D., West B. C. 2001. Enhancing Wildlife Sciences' Linkage to Public Policy: Lessons from the Predator-Control Pendulum. *Wildlife Society Bulletin*, 29, 4: str. 1253–1259
- Mullainathan S., Shleifer A. 2005. The Market for News. *The American Economic Review*, 95, 4: str. 1031–1053
- Papageorgiu N., Vlachos C., Sfougaris A., Tschalidis E. 1994. Status and diet of wolves in Greece. *Acta Theriologica*, 39, 4: str. 411–416

Projekt SloWolf. Varstvo in spremljanje varstvenega statusa populacije volka (*Canis lupus*) v Sloveniji (2010–2013) – SloWolf. 2010.

<http://www.volkovi.si/o-projektu/projekt-slowolf> (28. 1. 2013)

Reese S. D., Ballinger J. 2001. Roots of a sociology of news: remembering Mr. Gates and social control in the newsroom. *Journalism and Mass Communication Quarterly*, 78, 4: str. 641–658

Rutledge L. Y., Patterson B. R., Mills K. J., Loveless K. M., Murray D. L., White B. N. 2010. Protection from harvesting restore the natural social structure of eastern wolf packs. *Biological Conservation*, 143, 2: str. 332–339

Shannon C. 1948. A Mathematical Theory of Communication. *Bell System Technical Journal* 27 (julij in oktober): str. 379–423, str. 623–656

Shivik J. A., Treves A., Callahan P. 2003. Nonlethal Techniques for Managing Predation: Primary and Secondary Repelents. *Conservation biology*, 17, 6: str. 1531–1537

Shrestha R. K., Alavalapati J. R. R., Seidl A., Weber K. E., Suselo T. B. 2006. Estimating the local cost of protecting Koshi Tappu Wildlife Reserve, Nepal: a contingent valuation approach. *Environment, Development, and Sustainability*, 9: str. 413–426

Sidorovich V. E., Tikhomirova L. L., Jedrzejewska B. 2003. Wolf *Canis lupus* numbers, diet and damage to livestock in relation to hunting and ungulate abundance in northeastern Belarus during 1990–2000. *Wildlife Biology*, 9: str. 103–111

Slovar slovenskega knjižnega jezika; Spletna izdaja. 2000. Slovenska akademija znanosti in umetnosti. Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU. Ljubljana.

<http://bos.zrc-sazu.si/sskj.html> (25. 11. 2012)

Splichal S. 1990. Analiza besedil: statistična obravnava jezikovnih podatkov v družboslovnih raziskavah. Ljubljana: Fakulteta za sociologijo, politične vede in novinarstvo, Raziskovalni inštitut: 221 str.

- Stamm K. R., Clark F., Eblacas P. R. 2000. Mass communication and public understanding of environmental problems: the case of global warming. *Public Understanding of Science*, 9: str. 219–237
- Steg L., Vlek C. 2009. Encouraging pro-environmental behaviour: An integrative review and research agenda. *Journal of Environmental Psychology*, 29: str. 309–317
- Strategija ohranjanja volka (*Canis lupus*) v Sloveniji in trajnostnega upravljanja z njim. 2009. Ministrstvo za okolje in prostor.
http://www.arhiv.mop.gov.si/fileadmin/mop.gov.si/pageuploads/podrocja/okolje/pdf/zveri/strategija_ohranjanja_volka.pdf (5. 2. 2013)
- Tome D., Batič F. 2006. *Ekologija: organizmi v prostoru in času*. 1. Natis. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije: 344 str.
- Treves A., Karanth K. U. 2003. Human – Carnivore Conflict and Perspectives on Carnivore Management Worldwide. *Conservation Biology*, 17, 6: str. 1491–1499
- Treves A., Naughton-Treves L. 2005. Evaluating lethal control in the management of human-wildlife conflict. V: Woodroffe R. in sod. (ur.). *People and Wildlife: Conflict or coexistence?* Cambridge University Press, London: str. 86–106
- Treves A., Wallace R. B., White S. 2009. Participatory planning of interventions to mitigate human-wildlife conflicts. *Conservation biology: the journal of the Society for Conservation Biology*, 23, 6: str. 1577–87
- Uramec P. 2007. Analiza stalno ponavljajočih se škodnih dogodkov, v katerih so škodo povzročile živali zavarovanih prostoživečih vrst. ARSO.
http://www.mko.gov.si/fileadmin/mko.gov.si/pageuploads/podrocja/velike_zveri/analiza_skod_arso.pdf (21. 2. 2013)
- Weingart P., Engels A., Pansegrau P. 2000. Risks of communication: discourses on climate change in science, politics, and the mass media. *Public Understand. Sci.*, 9: str. 261–283
- White D. M. 1950. The "gate keeper": A case study in the selection of news. *Journalism Quarterly*, 27: str. 383–391

White L. Jr. 1967. The Historical Roots of Our Ecologic Crisis. *Science*, 155, 3767: str. 1203–1207

Williams C. K., Ericsson G., Heberlein T. A. 2002. A quantitative summary of attitudes towards wolves and their reintroduction (1972–2000). *Wildlife Society Bulletin*, 30, 2: str. 1–10

Wilson K. M. 2000. Communicating climate change through the media: Predictions, politics, and perceptions of risks. V: Allan S., Adam B., Carter C. (ur.) *Environmental Risks and the Media*. New York, Routledge: str. 201–217

Zabel A., Holm-Müller K. 2007. Conservation Performance Payments for Carnivore Conservation in Sweden. *Conservation Biology*, 22, 2: str. 247–251

ZAHVALA

Hvala Aleksandri Majić-Skrbinšek za pomoč in podporo pri zasnovi diplome.

Hvala mentorju prof. dr. Ivanu Kosu za napotke in usmeritve pri pisanju.

Hvala recenzentu doc. dr. Rudiju Verovniku.

Hvala mami in očetu, da sta me vsa ta leta podpirala in mi omogočila, da sem danes to, kar sem.

Hvala vsem dragim sošolcem in sošolkam, ki so poskrbeli, da sem se med študijem imela vedno lepo. In še posebej hvala tistim, ki ste v tem času postali moji prijatelji.

Hvala DŠB-ju za vse prijetne terene in tabore, kjer smo spleтали niti povezanosti med biologi.

PRILOGE

PRILOGA 1

Kodirni list za analizo medijskih objav o volku

1. Datum objave [DATUM]
2. Publikacija [MESTO OBJAVE]
  - a. DELO ali priloga DELA, Sobotna priloga, NeDelo
  - b. PRIMORSKE NOVICE
  - c. LOVEC
  - d. DROBNICA
3. Naslov članka [NASLOV ČLANKA]
4. Avtor članka [AVTOR]
5. Primarni/sekundarni članek [I./II.]
  - Primarni članek: beseda *volk* se lahko pojavi v naslovu, v prvem odstavku članka in še vsaj enkrat v preostalem tekstu. Primarni članki s tem označujejo članke, v katerih osrednjo temo predstavljajo volkovi. Upoštevaj tudi besedno zvezo »velika zver«, če je iz konteksta razvidno, da se nanaša le na volka.
  - Sekundarni: beseda *volk* se pojavi vsaj enkrat v besedilu. Osrednja tema teh objav ni povezana z volkom.

6. Število besed v članku [BESED]

Kjer program, ki odpira PDF format, zaznava posamezne besede v PDF dokumentu, kopiraj celotno besedilo članka (naslov, tekst, komentarji slik, podpis avtorja ...) v Word in s funkcijo štetje besed določi število besed v članku.

Če uporaba »štetja besed« ni možna – jpg format, neprepoznavanje besed v PDF formatu, potem izračunaj povprečno število besed na vrstico v prvih petih vrsticah. Število pomnoži s številom besed. Dodatno preštej, koliko besed je v naslovu, komentarju slik ...

7. Omemba drugih velikih zveri in živali

MED	V članku je omenjen tudi medved.
RIS	V članku je omenjen ris.
ŠAK	V članku je omenjen šakal.
KRO	V članku je omenjen krokar.

8. Odnos do velikih zveri (volk, medved, ris, šakal)

Uporabljena je besedna zveza »velike zveri«, ki predstavlja medveda, volka in risa. Če je uporabljena besedna zveza »velike zveri« kot sopomenka za volka, se to ne upošteva. Če je poleg volka omenjen v članku tudi medved ali ris, a se fraza »velike zveri« ne uporabi, potem se odnos do velikih zveri vrednoti.

VZ +	Prevladujejo pozitivne trditve o velikih zvereh, če so omenjeni konflikti, so ponujene pozitivne rešitve. Zagovarja ohranjanje in sobivanje. Podpira velike zveri.
VZ –	Negativno do velikih zveri ali nakazano nasprotovanje do velikih zveri in povečevanja njihovega števila ter prisotnosti. Uporaba negativno zaznamovanih besednih zvez, kot na primer »delajo škodo, potreben je odstrel«. Prikazane so samo kot povzročitelji škode. Kot edino možno rešitev predlaga odstrel.
VZ 0	Nevtralno in objektivno poročanje o velikih zvereh – niti pozitivno niti negativno. Omeni, da obstajajo na določenem območju. Opiše stanje. Navaja podatke raziskav. Argumenti so uravnoteženi ali pa je na voljo premalo informacij, da bi se odločili za pozitivno ali negativno stališče. Če piše, da delajo škodo, tudi našteje možne rešitve.
VZ b	Članek ne omenja velikih zveri.

9. Subjektivna ocena ali je članek v odnosu do volka negativen, pozitiven ali nevtralen.

PSUBJ	<p>Ali pisec zagovarja stališče, da so za škodo na drobnici krivi (tudi) lastniki drobnice? Ali pisec meni, da so volkovi pomemben del narave, ki ga je potrebno ohraniti? Ali se pisec zaveda, da je za soobstoj volkov in drobnice potrebno vložiti več truda v zaščito drobnice? Ali pisec zagovarja stališče, da je odstrel volkov načeloma neprimeren ukrep in da je potrebno najprej poizkusiti problem rešiti drugače? Ali pisec razlaga podrobnosti in zanimivosti iz življenja volkov?</p> <p>Če so konflikti omenjeni, so ponujene pozitivne rešitve (varovanje drobnice, zmanjšanje odstrela, uporaba pastirskih psov). Volk ima pomembno vlogo v ekosistemu in njegovo ohranjanje je pomembno. Zagovarja premišljen in načrtovan odstrel, ki omogoča stabilnost populacije.</p> <p>Bralec dobi informacijo, da je volk pomemben del ekosistema in ima svojo vlogo, zato je pomembno njegovo ohranjanje. Lahko povzroča škodo na drobnici, vendar se škoda lahko zmanjša s primernimi ukrepi. Človek in volk lahko sobivata, če se bo človek primerno odzval. Poudarek na ohranjanju vrste.</p>
--------------	--

Se nadaljuje.

Nadaljevanje.

Subjektivna ocena ali je članek v odnosu do volka negativen, pozitiven ali nevtralen.

NSUBJ	<p>Ali pisec zagovarja stališče, da so rejci drobnice nemočne žrtve pokol volkov? Ali govori o tem, da volk ne more živeti na tem območju, ker prej tu ni bil prisoten? Ali govori o tem, da imajo rejci samo škodo? Ali je mnenja, da je potrebno odstreliti več volkov, kot to zahteva reden odstrel? Zaradi volkov bo propadla celotna ovčereja in kozjereja?</p> <p>Omenjeni so predvsem konflikti in zaključki so večinoma negativni. Uporablja besedne zveze »pokoli drobnice, namnoženi tropi volkov, pobijajo že cele črede živali, na veliko koljejo, potrebno povečati odstrelno kvoto, volk je škodljiv, onemogočanje rejcev«.</p> <p>Bralec dobi informacijo, da je kmet žrtev krvoločnih volkov. Škoda je izredno velika, nepopravljiva in onemogoča nadaljnjo rejo drobnice. Edini krivec za nastalo škodo je volk. Najboljša rešitev bi bila, če volkov sploh ne bi bilo ali pa pobiti volkove, ker jih je preveč. Sobivanje z volkom je izredno težko, praktično nemogoče.</p> <p>Če je predstavljenih več različnih stališč, besedilo z negativno vsebino prevladuje po prostoru, ki ga zavzema.</p>
OSUBJ	<p>Situacija je opisana brez pozitivnih ali negativnih zaključkov. Vključenih je več različnih sogovornikov in pogledov na temo. Objektivno poročanje. Predstavi pozitivna in negativna stališča. Predstavljena vsaj dva zagovornika z različnimi stališči. Predstavljena so stališča različnih organizacij, skupno razmerje različnih stališč je po obsegu stavkov je uravnoteženo.</p> <p>Bralec dobi informacijo, da prihaja do škod na drobnici zaradi volkov. To je pogojeno s tem, da se povečuje populacija volkov. To se lahko zmanjša s primernimi ukrepi, vendar nekateri dvomijo v njihovo učinkovitost. Nekateri so mnenja, da so odstrelne kvote primerne, drugi pa da so neprimerne.</p> <p>Objektivno poročanje o raziskavi o volku ter biologiji volka.</p>
VBREZ	<p>Članek ne omenja volka direktno, ampak posredno z besedno zvezo velike zveri.</p>

10. Vsebina na kratko [VSEBINA]

Kratek opis vsebine članka.

11. Primarna tema [PRIMARNA]

Glavna tema članka je bila subjektivno določena glede na vtis, ki ga je dobil raziskovalec. Če članek piše o več temah, je bila glavna tema določena s tem, da smo preverili, koliko prostora zavzame (površina glede na celotni članek).

Teme, vezane na upravljanje z volkom:

- Poročanje o napadu (pri posamezniku)

- Škodni primeri, odškodnine, statistika preteklih let
- Strategija upravljanja na državni ravni
- Prisotnost in pojavljanje volkov
- Pastirski psi
- Možnosti sobivanja, sistemi zaščite
- Problematika VZ
- Odstrel

Teme, vezane na biologijo volka:

- Biologija volka/raziskave – podatki o prehrani, življenjskih navadah, gibanju, populacijah v Sloveniji
- Volkovi v Evropi in po svetu: novice o volkovih – lahko zajemajo biološke novice, poseljenost ...
- Ostalo

Posebej zapišemo, če gre za rezultate v okviru SloWolfa: članek je neposreden rezultat SloWolfove raziskave – terenskega dela, javnomnenjske raziskave, poročanje o projektu ... Avtorji članka so lahko zaposleni na projektu ali pa novinarji, ki se sklicujejo na rezultate projekta.

12. Škodljivost volka [ŠKODLJIVOST]

Šk –	Uporabi se besedna zveza »volk je povzročil škodo, škodni primer«. Ali pa piše o tem, da je bil nekdo oškodovan (najverjetneje kmet oziroma rejec drobnice).
Šk +	Pove, da volk povzroča škodo, ampak izrazito izstopa informacija, da je ohranjanje volka kljub temu pomembno in da je sobivanje možno.
Šk b	Članek ne omenja škodljivosti volka

13. ŠTEVILČNOST volka v Sloveniji. Predstavljeno je jasno stališče, da:

ŠT +	Avtor članka ali sogovornik meni, da se število volkov v Sloveniji še lahko poveča.
ŠT –	Volkov v Sloveniji je preveč in njihova številčnost se ne sme več povečevati.
ŠT n	Volkov v Sloveniji je ravno prav.
ŠT b	Članek ne piše o številčnosti volkov v Sloveniji.

Število volkov v Sloveniji je podano kot mnenje ali kot ocena?

MNE	Mnenje (je posledica izkušenj posameznika).
OCE	Ocena (znanstveno dokazana in preverljiva metoda).
RO	Glede na podano oceno meni, da je ta realna.
VVEČ	Glede na podano oceno meni, da je volkov več.
Vmanj	Glede na podano oceno meni, da je volkov manj.

14. Stališče do potrebe po dodatnem odstrelu, ki bi presegal redni odstrel v Sloveniji.

Članek piše o tem, da je potrebno v Sloveniji ubiti več volkov: **NE**. Če **DA**, potem:

LEG (legalno):	Zahteva višji odstrel po pravnoformalni poti, ki je skladna z zakonodajo, ta pa pričakuje, da je smrt vsakega osebka utemeljena.
	<ul style="list-style-type: none"> • (RED) Višji odstrel v okviru rednega odstrela. • (IZR) Višji odstrel v okviru izrednega odstrela.
NEL (nelegalno)	Zahteva, da se da ljudem pravica, da ukrepajo po svoji vesti in da lahko sami ustrelijo volka; s stališča zakona nelegalno, ker živali ščiti zakon o zaščiti živali.
Namen po dodatnem odstrelu:	<ul style="list-style-type: none"> • (OHR) Ohranjanje enake številčnosti volkov • (ZMN) Zmanjševanje številčnosti populacije • (MNA) Ker bo potem manj napadov na drobnico

15. Reševanje problematike napadov na drobnico

REŠ V	Uravnavanje števila volkov oz. poseganje v volčjo populacijo.
REŠ O	Nevarovane ali slabo varovane domače živali so najpogostejši vzrok za napade volkov nanje – volkovi pri plenjenju izkoriščajo priložnosti, ki so jim dane. »Plenjenje drobnice je za volka najlažje.« Potrebno je bolje zaščititi ovce, postaviti električne ograje, jih ponoči zapirati.
REŠ dru	Predlagani so drugi načini reševanja te problematike: potrebno je dovolj plenilske divjadi, uravnavanje z izrednim odstrelom, zaščita drobnice ...
ZAK	Reševanje problema s primerno zakonodajo.
ODŠ	Primeren sistem izplačevanja odškodnin.
REŠ b	Vzroka za škodo ne omenja.

16. Prepričanje, da je volk človeku neposredno nevaren.

ČLOV –	Volk je človeku kot posamezniku življenjsko nevaren. Uporablja se fraza »Grožnja varnemu bivanju ljudi«.
ČLOV +	Volk ljudem ni nevaren. Ozaveščanje, da v Sloveniji še ni primera, da bi zdrav volk napadel človeka.
ČLAN b	Članek ne omenja, ali je volk človeku nevaren.

17. Vpliv volka na naravni plen:

PLEN +	Volk pozitivno vpliva na svoj plen, jelenjad in srnjad: napada bolne in šibke živali. Pomembno je zadostno število plenske divjadi.
PLEN –	Volk negativno vpliva na številčnost jelenjadi in srnjadi, teh je zaradi vpliva volka vedno manj.
PLEN b	Članek ne govori o vplivu volka na naravni plen.

18. Resnice v članku

RES –	Članek temelji na neresnicah.
RES –	Članek vsebuje tudi neresnice.
RES +	Članek vsebuje samo resnice.

Najprej preberi članek in zabeleži vtis, ali se ti zdijo podane informacije v članku resnične. Nato ponovno preberi članek in se osredotoči na določanje resnic in neresnic. Trditve, za katere nisi prepričana, izpiši in preveri s profesorjem.

19. Predstavitev stanja populacij drugod po Evropi:

POPEU	Članek omeni populacije volkov drugod po Evropi oz. svetu. Članek omeni populacijo v Evropi v navezavi na slovensko populacijo in genski pretok.
-------	--

20. Način poročanja o napadih volkov na domače živali:

POR +	Poročanje medijev o napadih volkov je korektno in objektivno: predstavljena biološka plat napada volka na drobnico, našteje preverjene podatke, vključi podatke raziskav, predstavi več različnih sogovornikov in stališč.
POR –	Poročanje medijev o napadih volkov je zelo čustveno, lahko pretirano. Predstavi samo eno plat zgodbe – npr. samo oškodovanega kmeta, ki je v boju z volkovi povsem nemočen. Zaznati je določene neresnice.
POR n	Poročanje o napadu je nevtralnno in objektivno.
POD b	Članek ne poroča o napadu volkov na domače živali.

21. Sogovorniki, predstavniki in deležniki v temah o volkovih:

SLOWOLF	V članku se omeni projekt SloWolf.
MIHA Krofel	V članku se omeni Miha Krofel.
BF	Biotehniška fakulteta
Dinaricum	V članku se omeni Dinaricum.
MOP	Ministrstvo za okolje in prostor
KGZS	Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije
ZGS	Zavod za gozdove
Andrej Sila ZGS	Zelo pogost sogovornik, do zdaj ga še nisem upoštevala ...
Društvo za osvoboditev živali – DOS	
Danijel Mihalič/Rado Mihalič	
Beka pri Kozini	
Drugo:	

Vprašanje je odprtega tipa, zato dodaj vsakega novega sogovornika, predstavnika in inštitucijo, ki se je pojavila v objavah, v katerih je volk primarna tema.

Primer: Omenjen je Miha Krofel z Univerze v Ljubljani. To pomeni, da zapišemo Miha Krofla in Univerzo v Ljubljani. Če gre za biologa Miha Krofla, potem to zapišemo kot enega sogovornika z atributom (torej Miha Krofel, biolog).

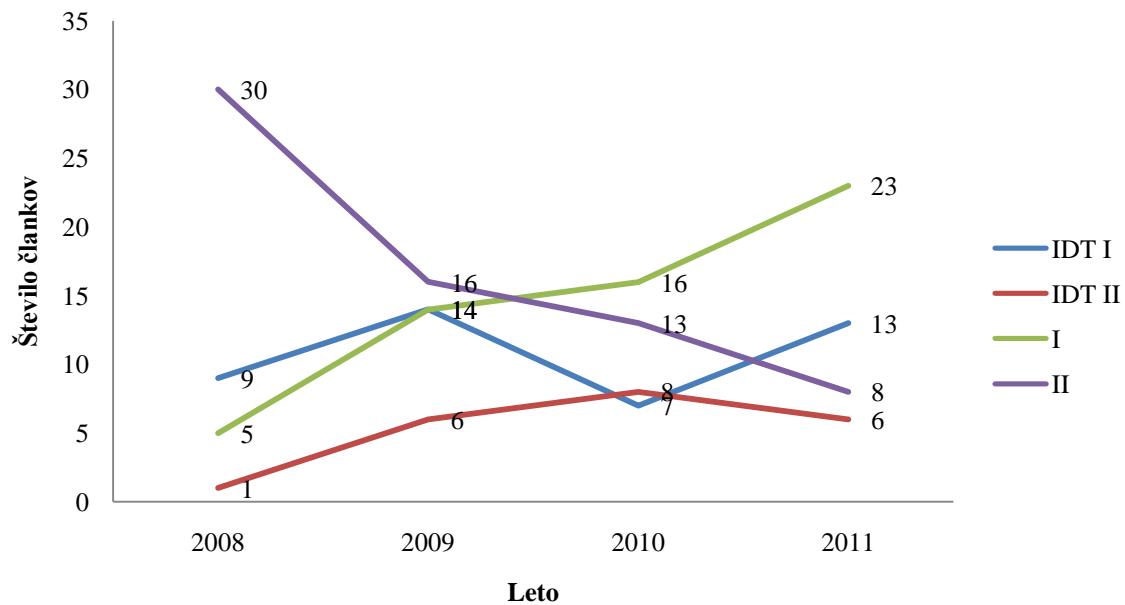
PRILOGA 2

Število vseh člankov v obravnavanih publikacijah primerjalno med leti

revija	2008		2009		2010		2011		skupaj v publikaciji	% člankov med vsemi publikacijami
	prim.	sek.	prim.	sek.	prim.	sek.	prim.	sek.		
DELO	15	5	18	7	8	4	3	12	72	22
DROBNICA	2	4	4	5	0	2	1	5	23	7
LOVEC	14	31	28	22	23	21	36	14	189	57
PRIMORSKE NOVICE	13	2	4	1	8	3	12	4	47	14
skupaj v letu	44	42	54	35	39	30	52	35	331	

PRILOGA 3

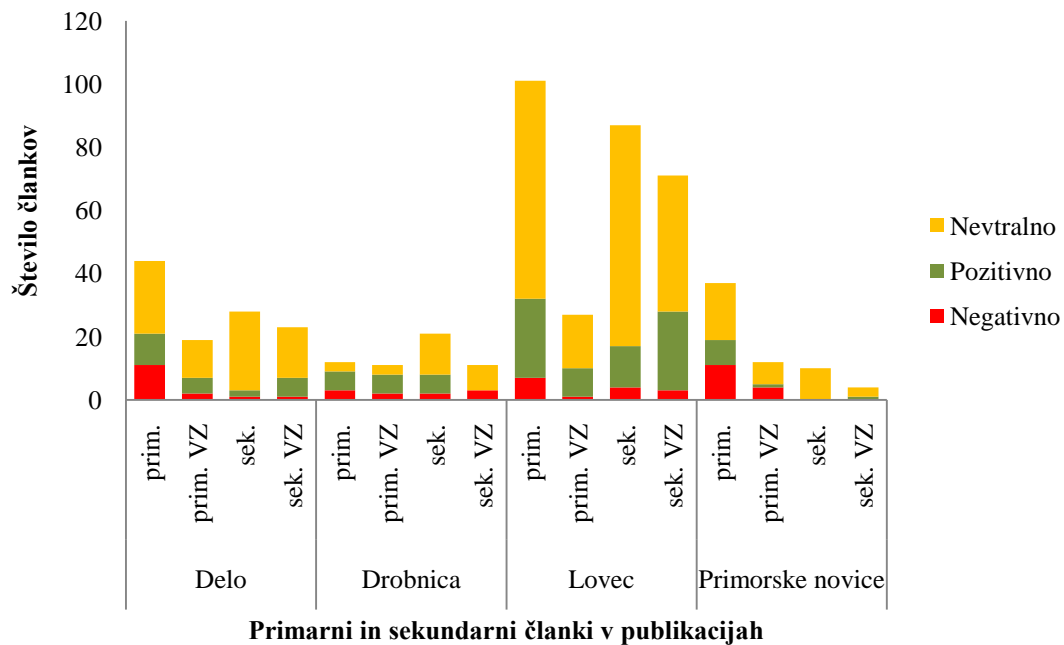
Objave v reviji Lovec

Spreminjanje števila primarnih (I) in sekundarnih objav (II) v Lovcu od leta 2008 do leta 2011. Primerjalno med objavami iz celotne revije (brez IDT) ter objavami iz rubrike Iz dnevnega tiska (IDT).

PRILOGA 4

Odnos do volka in velikih zveri

Primerjalni odnos do volka in velikih zveri med publikacijami po številu člankov z nevtralnim, pozitivnim ali negativnim odnosom (PN = Primorske novice, prim. = primarni, sek. = sekundarni, VZ = velike zveri)

PRILOGA 5

Sogovorniki o volku v tiskanih medijih

Organizacija, posameznik	Uvrstitev v skupino	Število omemb v objavah
SLOWOLF	SloWolf	44
MOP	okoljsko ministrstvo	58
ZGS	ZGS	48
BF	univerza	25
Danijel Mihalič	kmet	21
ARSO	ARSO	19
MKGP	kmetijsko ministrstvo	16
Beka pri Kozini		16
KGZ	KGZ	15
A. Sila ZGS	ZGS	14
Brin	volk	13
Dinaricum	nevladna organizacija	13
MIHA KROFEL, strokovnjak BF	naravovarstvenik	12
Karl Erjavec, minister MOP	okoljsko ministrstvo	12
Kmetje/rejci drobnice		12
Lovci	lovci	12
OE ZGS	ZGS	10
Marko Jonozovič, ZGS	ZGS	10
Rado Mihalič	kmet	10
Janez Kastelic, MOP	okoljsko ministrstvo	9
Ivan Kos, prof. dr.	naravovarstvenik	8
Vojko	volk	8
Franc Vettorazzi	kmet	8
UNI LJ	univerza	6
Milan Pogačnik, kmetijski minister	kmetijsko ministrstvo	6
LD	lovci	6
ZDRDS – Zveza društev rejcev drobnice	rejci drobnice	6
ZVNRS	ZVNRS	6
Srečko Prijatelj, poslanec	poslanec	6
Veterinarska fakulteta	univerza	6
Strokovni sosvet za kmetijstvo Primorske	strokovni sosvet	6
Slavc	volk	5
Ciril Smrkolj, preds. KGZS	KGZ	5
LZS	lovci	5
DOS	nevladna organizacija	5

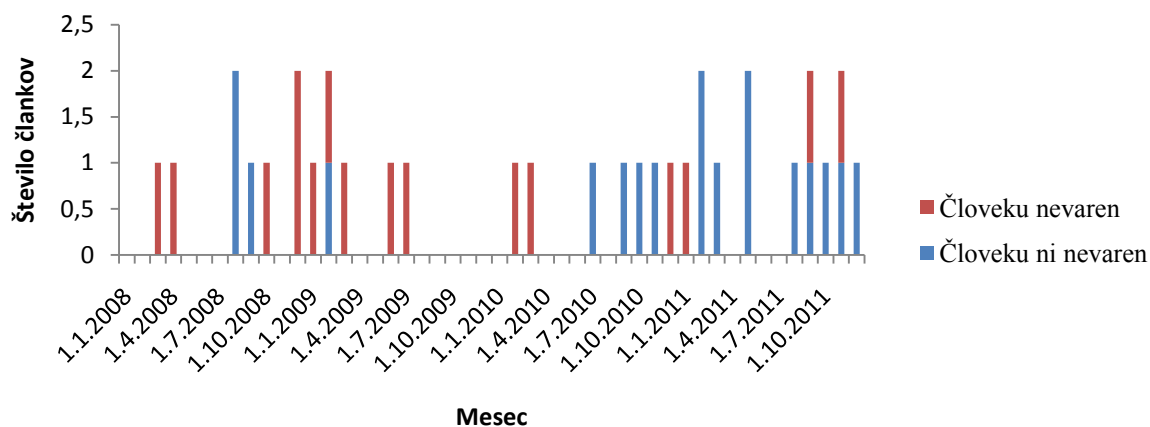
Se nadaljuje

Nadaljevanje Sogovorniki o volku v tiskanih medijih

Organizacija, posameznik	Uvrstitev v skupino	Število omemb v objavah
Srečko prijatelj, preds. Sosveta	strokovni sosvet	5
Hubert Potočnik, biolog	naravovarstvenik	4
Dejan Židan, minister	kmetijsko ministrstvo	4
Vlada	vlada	4
Milena Štolfa, kmet. svetovalna služba	kmet. svetovalna služba	4
A. Skrbinšek, BF	naravovarstvenik	3
Urša Marinko, BF	naravovarstvenik	3
Nina Ražen, biologinja	naravovarstvenik	3
Tina	volk	3
minister za okolje in prostor	okoljsko ministrstvo	3
OE KGZS	KGZ	3
Oku Oku	kmet	3
Krajinski park Kolpa	krajinski park	3
Boris Grabrijan, direktor KP Kolpa	krajinski park	3
Miran Bartol, vodja kočevskega ZGS	ZGS	3
Odd. za gozdarstvo	univerza	3
Odd. biologijo	univerza	3
M. Krofel	naravovarstvenik	2
Miha Krofel, biolog	naravovarstvenik	2
Urša Marinko, sociologinja	naravovarstvenik	2
Klemen Jerina	naravovarstvenik	2
Andrej Sila	ZGS	2
Gozdarji		2
Meden	kmet	2
DRD – Društvo rejcev drobnice	rejci drobnice	2
B. Grabrijan, preds. rejcev drobnice	rejci drobnice	2
Damjan Vrček, svetovalec ZGS	ZGS	2
Ciril Štrumbelj, LZS	poslanec	2
Miha Adamič, BF	naravovarstvenik	2
Jožko Tomažič, lovec		2
Vojko Lazar, lovec	lovci	2
Vojko Lazar, preds. LD in preds. OZUL	lovci	2
Oddelek za agronomijo	univerza	2
Evgen Gerželj, rejec	kmet	2
David Štok, preds. sveta območne KGZS	KGZ	2
Slavko Žvokelj		2
Neža Gorenc Volk, preds. DRD	rejci drobnice	2
Marjana Cvirn, urednica revije Drobnica	rejci drobnice	2

PRILOGA 6

Pojavljanje mnenja v medijih, da je volk človeku nevaren

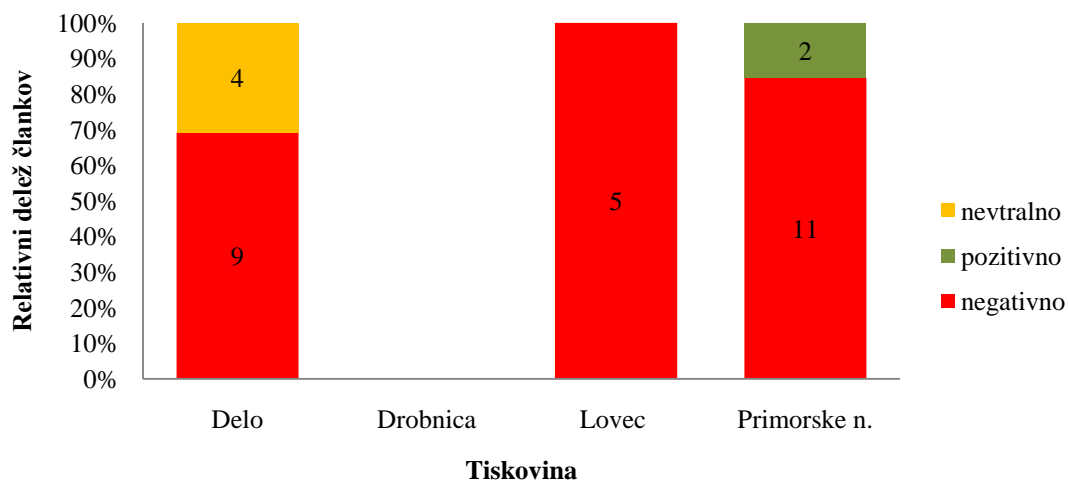
Razporeditev odgovora na vprašanje, ali je volk človeku nevaren, v času od leta 2008 do leta 2011

Število člankov pred začetkom projekta SloWolf in po njem v Delu in Primorskih novicah, ki so poročali o tem, ali je volk človeku nevaren in o vplivu volka na njegov naravni plen

Obdobje		»Volk je človeku nevaren.«	»Volk človeku ni nevaren.«	»Volk pozitivno vpliva na njegov naravni plen.«	»Volk negativno vpliva na njegov naravni plen.«
Primorske novice	2008–2009	3	2	0	3
	2010–2011	2	3	0	2
Delo	2008–2009	3	2	1	0
	2010–2011	0	4	0	0

PRILOGA 7

Ocena objektivnosti in resničnosti informacij v člankih

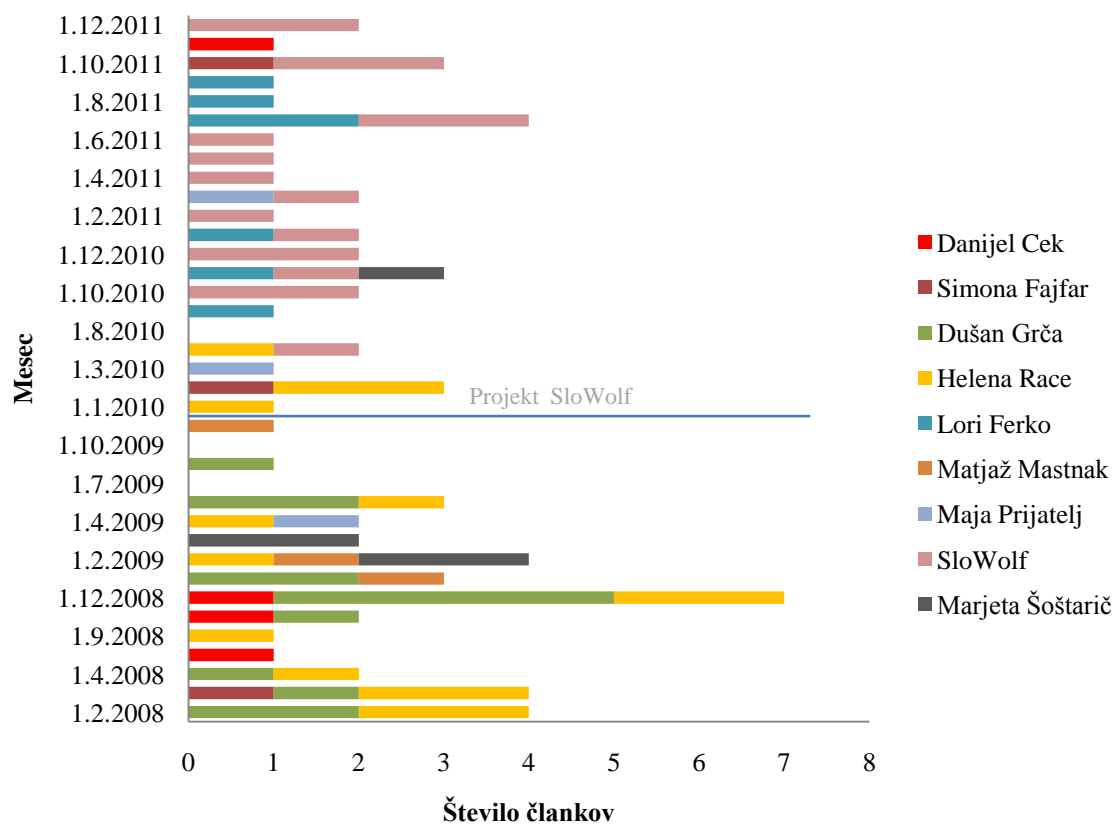
Število člankov v posamezni reviji, subjektivno ocenjenih glede poročanja o napadu na drobnico

Ocena resničnosti člankov pred začetkom projekta SloWolf in po njem z ozirom na to, s kakšnim odnosom so pisali o volku v posameznem članku

Resničnost vsebine članka	Revija	2008–2009			2010–2011		
		neg.	poz.	nev.	neg.	poz.	nev.
POVSEM NERESNIČNI ČLANKI	Delo	5		1			
	Drobница				1		
	Lovec			1			
	Primorske novice	2					
DELNO NERESNIČNI ČLANKI	Delo	6		8			
	Drobница	1		2	1		
	Lovec	5		2	2	1	2
	Primorske novice	7		4	2		2
RESNIČNI ČLANKI	Delo		7	19	1	5	20
	Drobница		1	9		1	5
	Lovec	3	19	64	1	18	70
	Primorske novice		2	5		6	17

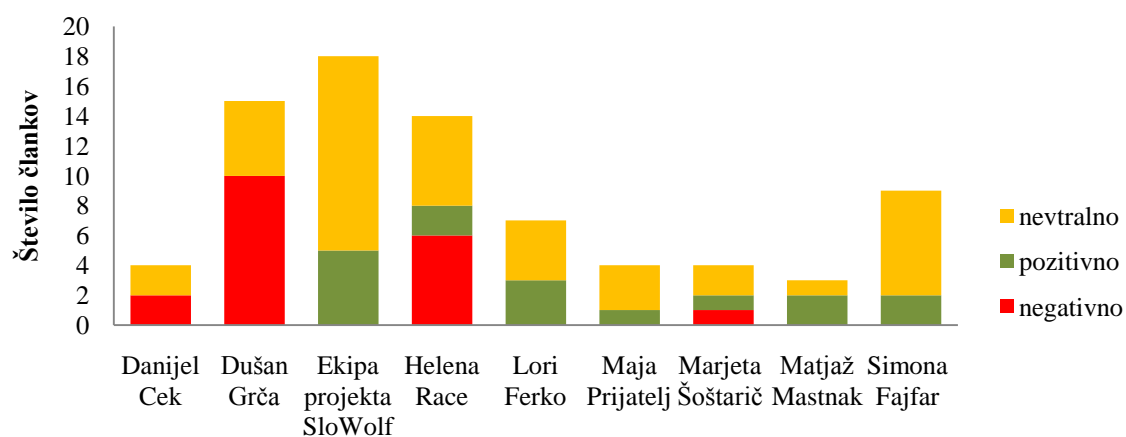
PRILOGA 8

Poročanje novinarjev, ki so od leta 2008 do 2011 o volku objavili največ člankov

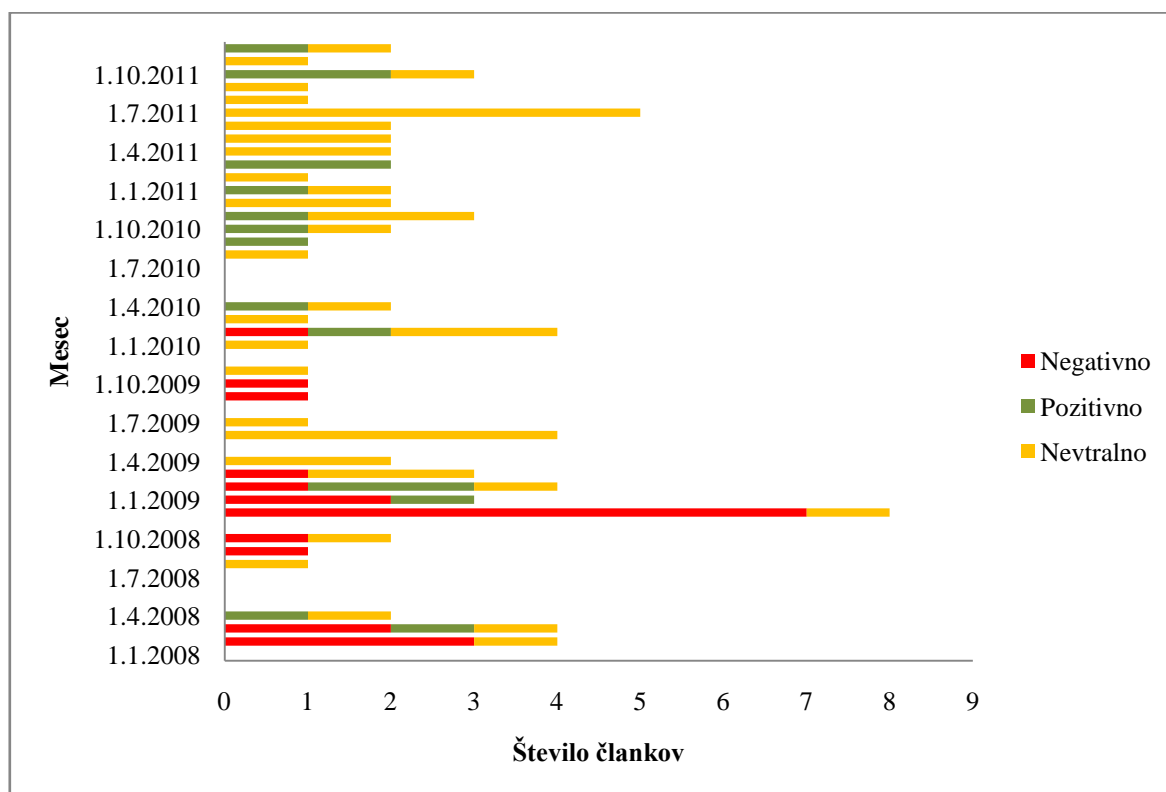
Razporeditev in število primarnih objav najpogostejših avtorjev v času

Novinar

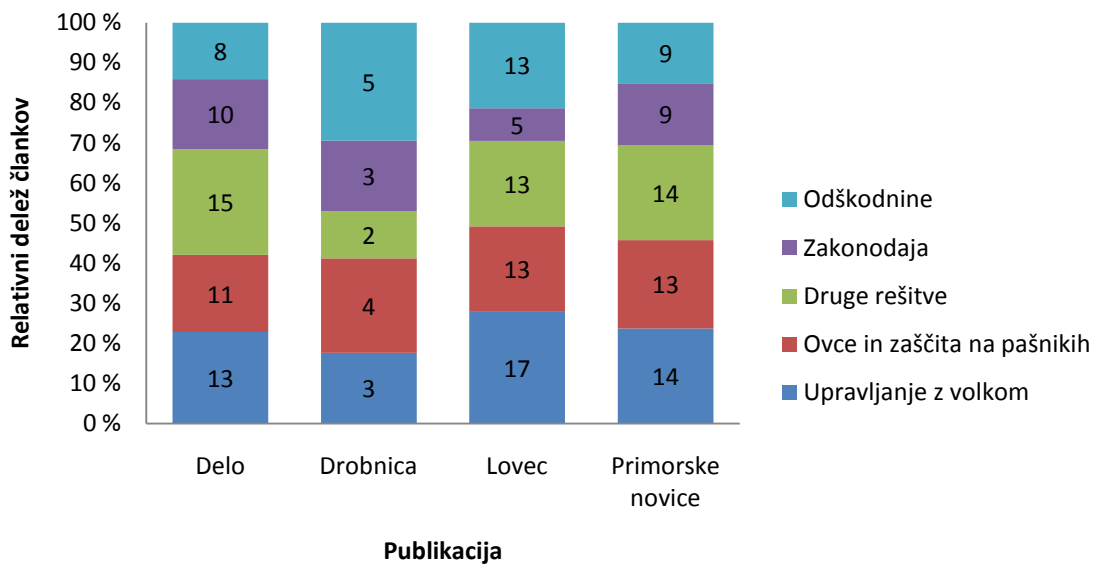
Subjektivna ocena odnosa do volka v člankih najpogostejših avtorjev, ki so pisali o volku med letom 2008 in 2011

Subjektivna ocena odnosa do volka v člankih avtorjev, ki so od 2008–2011 o volku napisali vsaj 3 primarne članke

PRILOGA 9

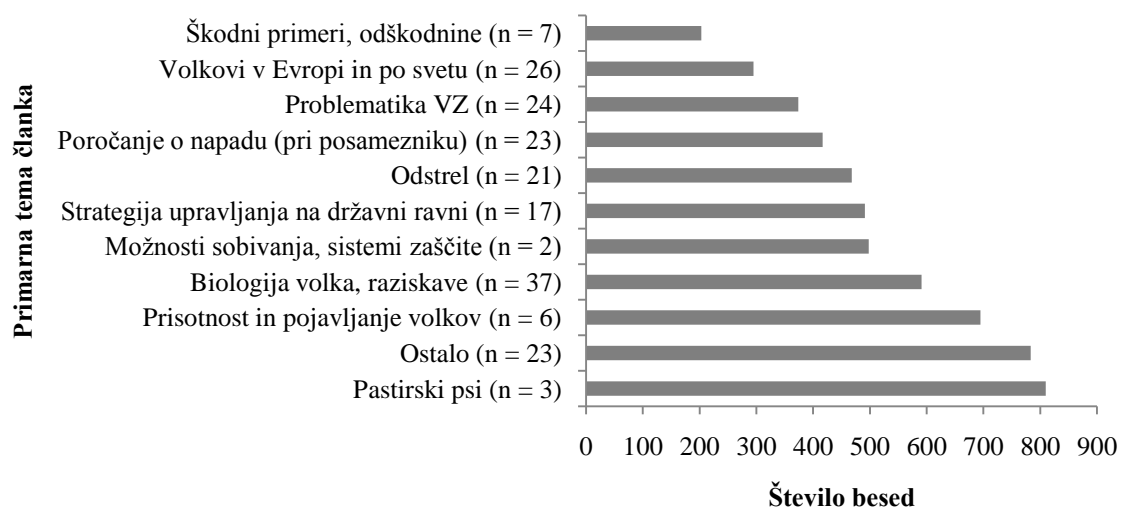
Predlagane rešitve v objavljenih člankih

Relativni delež predlaganih rešitev v primarnih člankih od leta 2008 do leta 2011. V enem članku je bilo možnih več odgovorov.

PRILOGA 10

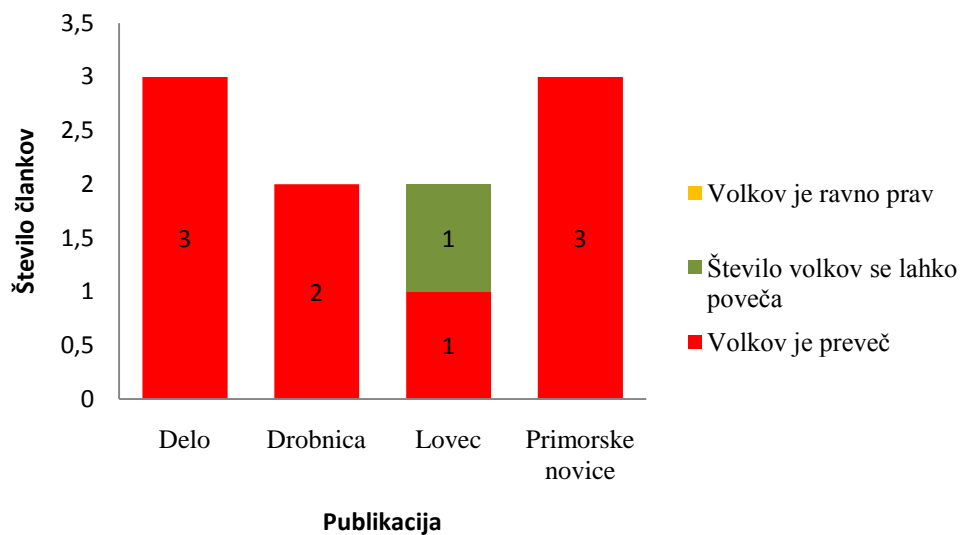
Povprečno število besed

Povprečno število besed v primarnih člankih, razvrščenih glede na primarno temo

PRILOGA 11

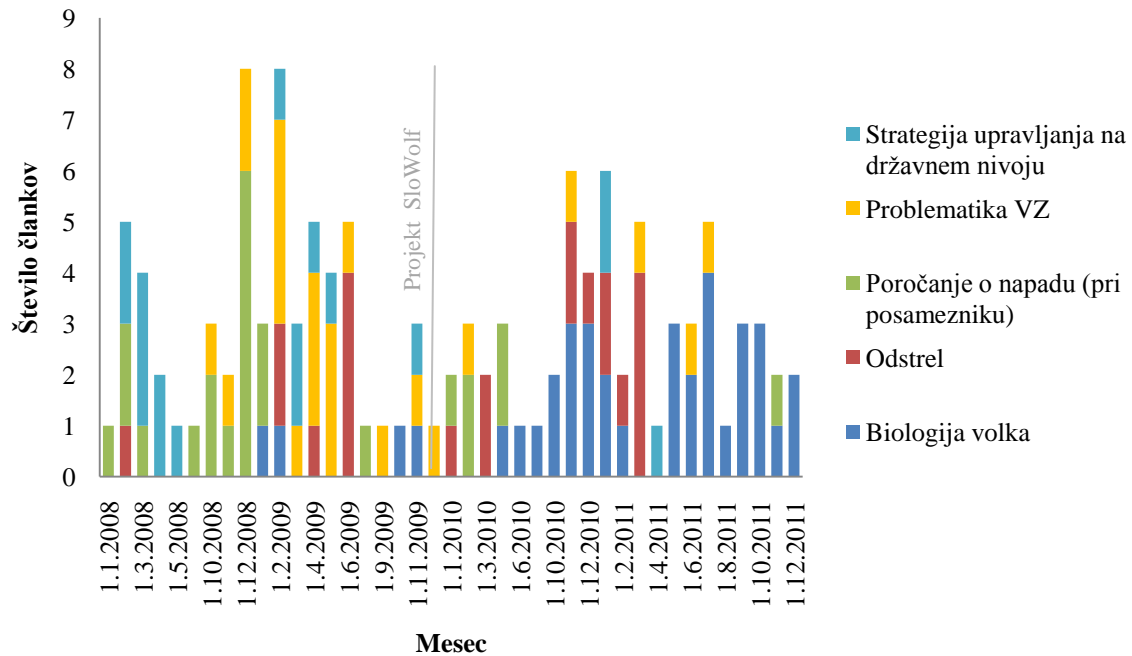
Številčnost volka v Sloveniji

Število primarnih člankov po publikacijah glede na podano mnenje o številčnosti volka v Sloveniji

PRILOGA 12

Vpliv projekta SloWolf

Razporeditev nekaterih tem v primarnih člankih vseh publikacij v času

Razporeditev primarnih objav, ki v besedilu omenijo projekt SloWolf in njegove rezultate

	leto	Odnos do volka		Teme člankov				
		pozitiven	nevtralen	biologija	odstrel	škodni primeri	pojavljanje volka	ostalo
Delo	2010							
	2011	3		1	1			1
Primorske novice	2010	2		1	1			
	2011	2	6	6	1			1
Lovec	2010	4	6	10				
	2011	4	15	13	1	1	1	3